

Budapest,
2006. február 22.,
szerda

20. szám
I. kötet

Ára: 1311,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
2006: XXVII. tv.	
3/2006. (II. 22.) MNB r.	
8/2006. (II. 22.) BM r.	
15/2006. (II. 22.) FVM r.	
8/2006. (II. 22.) IM r.	
3/2006. (II. 22.) OM r.	
7/2006. (II. 22.) AB h.	
8/2006. (II. 22.) AB h.	
9/2006. (II. 22.) AB h.	
15/2006. (II. 22.) ME h.	
A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központtól szóló 2000. évi CXXVI. törvény módosításáról	1546
A „Ford T-modell” emlékérmé kibocsátásáról	1546
A 2006. évi országgyűlési képviselő választás költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről	1548
A földművelésügyi ágazathoz tartozó szakképesítésekre szervezhető mesterképzés szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 27/1996. (X. 4.) FM rendelet módosításáról	1568
Az egészségügyi területen működő igazságügyi szakértői testület szervezetéről és működéséről	1577
A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról*	1580
Az Alkotmánybíróság határozata	1580
Az Alkotmánybíróság határozata	1599
Az Alkotmánybíróság határozata	1601
Központi tiszt cím megszűnésének megállapításáról	1605
Az Országos Választási Iroda közleménye	1605

* A rendelet melléklettel teljes szövegét a Magyar Közlöny 2006. évi 20. számának II/1–6. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (iskolák) kérés nélkül, más előfizetők kérésre CD-n megkapnak (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2006. évi XXVII. törvény

a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központról szóló 2000. évi CXXVI. törvény módosításáról*

1. § A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központról szóló 2000. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Szbtv.) 2. §-a (1) bekezdésének *e*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[2. § (1) A Központ a törvény 4. §-ában megjelölt bűncselekmények megelőzésének, megszakításának, felderítésének elősegítése céljából a következő feladatokat látja el:]

„*e*) az együttműködő szervek részéről érkezett adatokat – azok elemzését, értékelését követően – a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező együttműködő szervezeteknek küldi meg, az elvégzett elemző-értékelő tevékenység eredményeként – szükség szerint – felderítési cselekményre, nyomozási cselekményre, intézkedésre tesz javaslatot;”

2. § (1) Az Szbtv. 4. §-a (1) bekezdésének *e*) és *f*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[4. § (1) A Központ az együttműködő szervektől átvett következő adatokat kezeli:]

„*e*) a Btk. 259. §-ába ütköző közveszélyokozás büntetése, a Btk. 261. §-ába ütköző terrorcselekmény büntetése, a Btk. 262. §-ába ütköző légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése büntetése, a Btk. 263/A. §-ának (1)–(3) bekezdésébe ütköző visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel büntetése, a Btk. 264. §-ába ütköző visszaélés radioaktív anyaggal büntetése, a Btk. 264/C. §-ába ütköző visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel büntetése, a Btk. 270/A. §-ának (3) bekezdésébe ütköző közveszéllyel fenyegetés büntetése, a Btk. 274. §-ának (1) bekezdésébe ütköző közokirat-hamisítás büntetése, a Btk. 282–282/B. §-ába ütköző visszaélés kábítószerral bűncselekményére vonatkozó adatokat,

f) a Btk. 287. §-ába ütköző haditechnikai eszközök és szolgáltatások, illetőleg kettős felhasználású termékek és technológiák forgalmára vonatkozó kötelezettség megszegésének büntetése, a Btk. 303–303/A. §-ába ütköző pénzmosás büntetése, a Btk. 304. §-ába ütköző pénzhamisítás büntetése és a Btk. 304/A. §-ába ütköző pénzhamisítás elősegítésének vétségére vonatkozó adatokat.”

(2) Az Szbtv. 4. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az (1) és (2) bekezdés alapján kezelt adatok az adatot átadó együttműködő szerve irányadó adatkezelési határidő elteltéig kezelhetők.”

3. § Az Szbtv. 5. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A megküldött adattal összefüggésben közölni kell:

- a*) az adatszolgáltató szerv megnevezését,
- b*) az adatkezelés jogalapját, határidejét, valamint a határidő módosulását,
- c*) az adat keletkezésének idejét, valamint azt, hogy az adat titkos információgyűjtés eredménye-e vagy sem,
- d*) az adat ellenőrzöttségét, továbbá hogy az tényeken, becsléseken, következtetéseken alapul-e,
- e*) a felhasználás korlátozására vonatkozó tájékoztatást.”

4. § Az Szbtv. 8. §-a (2) bekezdésének *a*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A Központ által kezelt adatot haladéktalanul törölni kell, ha]

„*a*) a törvény 4. §-ának (4) bekezdésében meghatározott adatkezelési idő letelt;”

5. § (1) Az Szbtv. 2. §-ának (1) bekezdésében, 3. § (1) bekezdésének *a*) és *b*) pontjában és (2) bekezdésében, 6. §-ának (1) bekezdésében, valamint 17. §-ának *a*) pontjában a „4. §-ában” szövegrész helyébe a „4. §-ának (1) és (2) bekezdésében” szövegrész lép.

(2) Az Szbtv. 5. §-ának (1) és (2) bekezdésében a „4. §-ában” szövegrész helyébe a „4. §-ának (3) bekezdésében” szövegrész lép.

6. § Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

A Magyar Nemzeti Bank Elnökének rendeletei

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 3/2006. (II. 22.) MNB rendelete

a „Ford T-modell” emlékérmé kibocsátásáról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Mnbvt.) 60. §-a (1) bekezdésének

* A törvényt az Országgyűlés a 2006. február 6-i ülésnapján fogadta el.

d) pontja alapján fennálló jogkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Magyar Nemzeti Bank „Ford T-modell” megnevezéssel 1000 forintos címletű kupronikkal emlékérmét bocsát ki.

(2) A kibocsátás időpontja: 2006. február 23.

2. §

(1) Az emlékérmé kupronikkal (75% réz, 25% nikkel) készült, súlya 14 gramm, mérete 28,43 mm × 28,43 mm, széle sima.

(2) A csúcsára állított négyzet formájú emlékérmé előlapjának bal alsó részén a Ford T-modell autó elejének részlete látható. Az emlékérmé középső részén, az autórészlet és a „MAGYAR KÖZTÁRSASÁG” körirat által határolt mezőben, egymás alatti vízszintes sorokban az „1000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, a „2006” verési évszám és a „BP.” verdejel olvasható. Az emlékérmé felső csúcsa és a körirat között Holló István tervezőművész mesterjegye található. Az emlékérmé előlapjának képét e rendelet 1. melléklete tartalmazza.

(3) A csúcsára állított négyzet formájú emlékérmé hátlapjának középső részén a Ford T-modell autó ábrázolása látható. Az autó fölött köriratban a „ FORD T-MODELL ”, az autó alatt pedig a „MAGYAR TERVEZŐI: GALAMB JÓZSEF ÉS FARKAS JENŐ” felirat olvasható. Az emlékérmé hátlapjának képét e rendelet 2. melléklete tartalmazza.

3. §

Az emlékérméből 20 000 darab készíthető, amelyből 10 000 darab különleges – ún. proof – technológiával verhető.

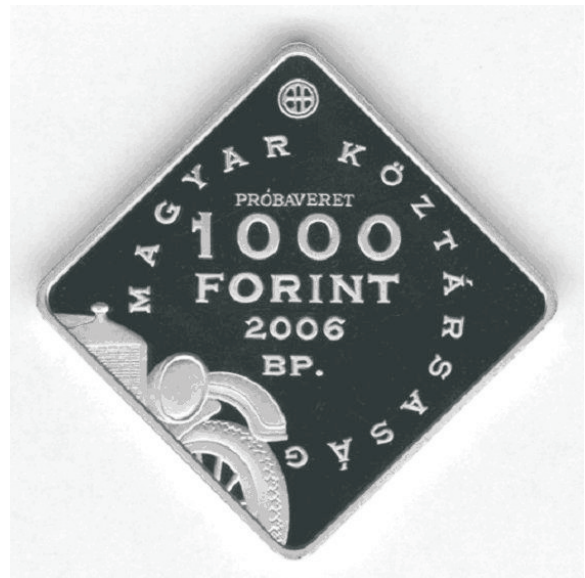
4. §

Ez a rendelet 2006. február 23-án lép hatályba.

Járai Zsigmond s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

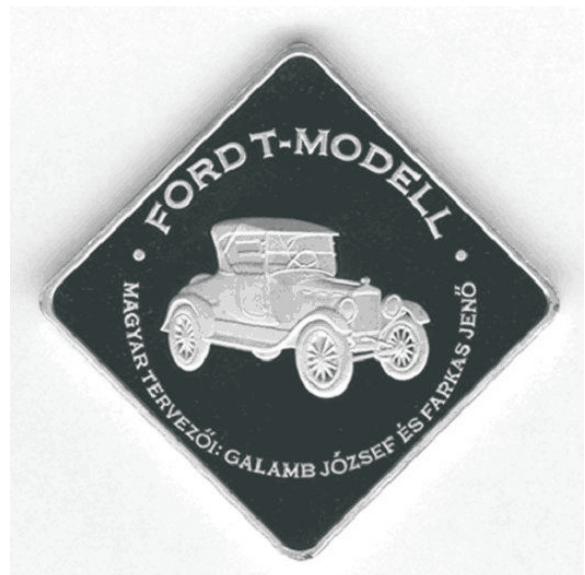
1. melléklet a 3/2006. (II. 22.) MNB rendelethez

Az emlékérmé előlapjának képe:

2. melléklet a 3/2006. (II. 22.) MNB rendelethez

Az emlékérmé hátlapjának képe:

A Kormány tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 8/2006. (II. 22.) BM rendelete

a 2006. évi országgyűlési képviselő választás költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 153. §-a (1) bekezdésének g) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a 2006. évi országgyűlési képviselő választás (a továbbiakban: választás) költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről, a Külügyminisztériumhoz tartozó szervek feladatai tekintetében a külügyminiszterrel egyetértésben, a következőket rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

(1) Az Országos Választási Iroda (a továbbiakban: OVI) vezetője együttműködik a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal (a továbbiakban: BM KH) vezetőjével a választás előkészítés, szervezés és lebonyolítás pénzügyi feltételeinek feladatokhoz kötött meghatározásában, a pénzeszközök célhoz kötött felhasználásában.

(2) A területi választási iroda (a továbbiakban: TVI) és a helyi választási iroda (a továbbiakban: HVI) vezetője illetékességi területén belül

a) felelős a választás előkészítés, szervezés és lebonyolítás pénzügyi feltételeinek feladatokhoz kötött meghatározásáért, a pénzeszközök célhoz kötött felhasználásáért és ellenőrzéséért,

b) gyakorolja a választás pénzeszközei feletti kötelezettségvállalási és utalványozási jogot, valamint felhatalmazást ad az ellenjegyzési jog gyakorlására,

c) felelős a választás pénzügyi tervezéséért, lebonyolításáért, elszámolásáért,

d) gondoskodik a választás céljára szolgáló pénzeszközöknek a számvitelén belüli elkülönített kezeléséről.

(3) A HVI-k vezetőinek személyi juttatásaira vonatkozóan meghatározott feladatokat, az országgyűlési egyéni választókerületi választási irodák (a továbbiakban: OEVI) feladatait is ellátó OEVI székhely HVI vezetőjének, az OEVI többletfeladatok kapcsán járó személyi juttatásai tekintetében is, a TVI vezetője látja el.

(4) A Közigazgatási Hivatal vezetője, valamint a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek) vezetője

a) felelős a számára meghatározott választási feladatok pénzügyi tervezéséért, lebonyolításáért, elszámolásáért, a pénzeszközök célhoz kötött felhasználásáért és ellenőrzéséért,

b) gyakorolja a választás pénzeszközei feletti kötelezettségvállalási és utalványozási jogot,

c) gondoskodik a választás céljára szolgáló pénzeszközöknek a számvitelén belüli elkülönített kezeléséről.

(5) A BM KH vezetője

a) felelős a választás pénzügyi tervezéséért, lebonyolításáért, elszámolásáért, a beszámoló elkészítéséért, a pénzeszközök célhoz kötött felhasználásáért és ellenőrzéséért,

b) gondoskodik a választás céljára szolgáló pénzeszközöknek a BM KH számvitelén belüli elkülönített kezeléséről,

c) gyakorolja a választás pénzeszközei feletti, a hatáskörébe tartozó kötelezettségvállalási és utalványozási jogot,

d) megállapodik a külképviseleti szavazás tekintetében a külügyminiszter által kijelölt szerv vezetőjével a választás pénzügyi lebonyolításának, ellenőrzésének rendjében,

e) megállapodik a BM Duna Palota és Kiadó, a BM felügyelete alá tartozó és az egyéb közreműködő szerv(ek) vezetőjével a választás pénzügyi lebonyolításának, ellenőrzésének rendjében.

(6) A külképviseleti szavazás tekintetében a külügyminiszter által kijelölt szerv vezetője, a BM KH-val kötött megállapodásban rögzítettek figyelembevételével

a) felelős a választás pénzügyi tervezéséért – e rendelet 2. mellékletében szereplő normatívák, valamint a nem normatív kiadások tekintetében –, lebonyolításáért, elszámolásáért, a pénzeszközök célhoz kötött felhasználásáért, valamint belső ellenőrzéséért,

b) gondoskodik a BM KH részéről meghatározott típusú nyomtatók külképviseletek által történő beszerzéséről.

2. §

(1) A választások helyi és területi feladatai előkészítésének és lebonyolításának pénzügyi fedezetül e rendelet 1. mellékletében, valamint a külképviseleti szavazás tekintetében a 2. mellékletében felsorolt tételek, normatívák, valamint a nem normatív kiadások tekintetében a vonatkozó megállapodás(ok) alapján megállapított költségvetési fedezet szolgál.

(2) A pénzügyi fedezet számításánál a népességre, a választópolgárokra vonatkozó adatokat a BM KH által megállapított, a központi személyi adat- és laccímnyilvántartásból a névjegyzék összeállításához használt, valamint a

névjegyzékhez összeállított adatállomány alapján kell figyelembe venni. Az egyéb adatokat a BM KH-nak a választások pénzügyi tervezésére vonatkozó belső szabályzata alapján kell figyelembe venni.

A pénzügyi fedezet biztosítása

3. §

(1) A BM KH vezetője, az Országgyűlés által a választások lebonyolítására biztosított előirányzat felhasználására, e rendelet 1. és 2. mellékletében meghatározott normatívák figyelembevételével, a BM KH pénzügyi tervezésére vonatkozó belső szabályzat szerint jelen rendelet hatálybalépését követő 15 napon belül feladatsoros pénzügyi tervet készít, és jóváhagyásra felterjeszti a belügyminiszternek, aki 8 napon belül dönt annak jóváhagyásáról.

(2) A BM KH vezetője e rendelet 1. és 2. mellékletében meghatározott normatívák, valamint előzetes számítások, megállapodások alapján a választásokhoz előleget folyósít

a) a TVI vezetője részére a területi választási bizottság (a továbbiakban: TVB) és a TVI működési kiadásaira, amely nem tartalmazza a TVI-k vezetőinek díjazását,

b) a TVI-k vezetőin keresztül a HVI-k részére a települést megillető normatív összegek erejéig, továbbá az OEVI-k költségeinek fedezetére,

c) a közigazgatási hivatalok, valamint a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek) működési kiadásaira, amely nem tartalmazza a szerv(ek) vezetőjének díjazását,

d) a külképviseleti szavazás tekintetében a külügyminiszter által kijelölt szerv részére, amely nem tartalmazza a szerv vezetőjének díjazását.

(3) Az 1. § (2)–(4) bekezdése hatálya alá tartozó választási és egyéb szervek támogatását az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ámr.) 8. §-a alapján támogatásértékű működési bevételként, illetve kiadásként, vagy az Ámr. 57. §-a alapján továbbadási (lebonyolítási) célú működési bevételként, illetve kiadásként, vagy államháztartási körön kívüli átadás esetén működési célú pénzeszköz átadásként, az 1. § (6) bekezdésének hatálya alá tartozó, a külügyminiszter által kijelölt szerv támogatását az Ámr. 8. §-a alapján támogatásértékű működési, illetve felhalmozási bevételként vagy kiadásként kell elszámolni e rendelet 3. melléklete szerint.

(4) A BM KH vezetője a szavazás napját megelőző 20. munkanapig, illetve a megállapodások szerint átutalja

a) a (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott támogatást a fővárosi, megyei önkormányzati hivatal bankszámlájára,

b) a (2) bekezdés *c)* és *d)* pontjában meghatározott támogatást a költségvetési szervek Magyar Államkincstárnál vezetett előirányzat-felhasználási keretszámlájára.

4. §

A TVI vezetője a szavazás napját megelőző 15. munkanapig átutalja a 3. § (2) bekezdésének *b)* pontja alapján megállapított támogatást az illetékes települési önkormányzatok polgármesteri hivatalai, valamint körjegyzőség esetén a körjegyzőség bankszámlájára.

A pénzeszközök felhasználási módja

5. §

(1) A BM KH vezetője gondoskodik a központi feladatok végrehajtására biztosított források felhasználásáról a jóváhagyott feladatsoros pénzügyi terv előirányzatának főösszegén belül. A 3. § (1) bekezdés szerinti feladatsoros pénzügyi terv tartalék keretének felhasználását a belügyminiszter engedélyezi.

(2) A rendelet 1. és 2. mellékletében meghatározott normatív pénzeszközök felhasználása a következők szerint történik:

a) a feladat végrehajtásához biztosított pénzeszközöket (személyi juttatások, a munkaadókat terhelő járulékok és a dologi kiadások) az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: Áht.), és az Ámr.-ben meghatározottak figyelembevételével kell felhasználni, azonban személyi kiadásra e rendelet 1. és 2. melléklete szerinti feladatok tekintetében legalább az ott megállapított normatívákat kell biztosítani; a dologi kiadásokra biztosított pénzeszközöket személyi kiadásokra az Áht. és az Ámr. általános rendelkezései szerint a feladatelátással összefüggésben lehet átcsoportosítani, az átcsoportosításnál figyelemmel kell lenni arra, hogy a dologi kiadásokra biztosított pénzeszközök a felmerült közvetlen költségek mellett fedezetet nyújtsanak az intézményüzemeltetési, fenntartási költségek arányos részére is,

b) többletköltséget a szavazókörök számának vagy a szavazatszámoló bizottságba bevont póttagok számának növekedése, a külképviseleten szavazók értesítésének tényleges postai kiadása, valamint a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadások mértékéig lehet igényelni,

c) feladatmaradás (pl. a szavazókörök számának csökkenése) esetén az erre a feladatra biztosított, a normatívák szerint számolt támogatást, illetve annak maradványát vissza kell utalni; amennyiben az elmaradt feladattal összefüggésben, annak ismertté válása előtt indokolt kifizetés vagy kötelezettségvállalás történt, annak az elszámolásban való érvényesítését a TVI vezetője a BM KH veze-

tőjének előzetes értesítése mellett engedélyezheti; a TVI vezetője kérelmét az OVI vezetőjéhez nyújtja be, aki annak szakmai megalapozottságát megvizsgálja, és a kérelmet javaslatával együtt 3 munkanapon belül megküldi a BM KH vezetőjének; amennyiben a BM KH vezetője kifogást emel, döntéséről 3 munkanapon belül értesíti a TVI vezetőjét, és arról egyúttal tájékoztatja az OVI vezetőjét is,

d) többletköltségeként, illetve feladatmaradásként kell elszámolni a téves adatszolgáltatásból származó támogatási különbözeteket.

(3) A külügyminiszter által kijelölt szervnek, valamint a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó és egyéb közreműködő szerv(ek)nek a (2) bekezdésben részükre meghatározott pénzeszközökön felül, vagy külön – az átalány összegben nem meghatározható – feladatokra biztosított támogatás felhasználása, a pénzeszközátadásról szóló megállapodásban rögzítettek szerint történik.

(4) A TVI vezetője a feladattípusú elszámolás elfogadásával egy időben dönt a HVI-k vezetői részére kifizethető pénzösszegekről (beleértve az OEVI székhely HVI vezetőjének az OEVI többletfeladatok kapcsán járó díját is), és intézkedik a díjazások kifizetéséről. Nem fizethető ki a díjazás, ha a HVI vezetője e rendeletben előírt elszámolási és ellenőrzési kötelezettségének nem tett eleget.

(5) A belügyminiszter dönt az OVI vezetője és tagjai, a TVI vezetők, a közigazgatási hivatalok vezetői, a BM KH vezetője, a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek) vezetője, valamint a külügyminiszter véleményének figyelembevételével a külügyminiszter által kijelölt szerv vezetője díjáról. A kifizetésről a BM KH vezetője 8 munkanapon belül intézkedik. Nem fizethető ki díjazás a szerv vezetője részére, ha e rendeletben előírt elszámolási és ellenőrzési kötelezettségének nem tett eleget.

Az elszámolás módja

6. §

(1) A választás céljára biztosított pénzeszközöket a rendelet hatálya alá tartozó szervezeteknek számvitelileg elkülönítetten kell kezelniük. A költségvetési szerv a számvitelében a pénzeszközök felhasználásáról feladatonként (választásonként) – ezen belül a többletköltségekről és a feladatmaradásról fordulónkénti bontásban – számol el, és a tényleges pénzforgalomról (bevétel, kiadás), valamint a pénzforgalom nélküli tételekről (pl. felosztott költségek) főkönyvében a választási feladatokkal kapcsolatos szakfeladaton nyilvántartást vezet. A szakfeladaton meg kell jeleníteni mind a kapott támogatás, mind a saját forrás terhére teljesített kiadásokat.

(2) A feladattípusú elszámolást e rendelet 1. és 2. mellékletében feltüntetett normatívák tekintetében az 1. melléklet vonatkozó függelékei szerint kell elkészíteni. A költségvetési szervet megillető pénzügyi fedezet összegét a választás tényadatai alapján, az 5. § (2) bekezdésének figyelembevételével kell megállapítani.

(3) A külügyminiszter által kijelölt szerv, valamint a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek) az 5. § (3) bekezdése szerint számokra biztosított előlegről, a pénzeszközátadásról szóló megállapodással összhangban tételes elszámolást készítenek. Az elszámolást alapbizonylatokkal kell alátámasztani. Az elszámolást a külügyminiszter által kijelölt szerve és valamennyi külképviseleti választási irodára (a továbbiakban: KÜVI) kell elkészíteni.

(4) A BM KH az éves költségvetésében biztosított előirányzatról az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet szerinti határidőben és módon számol el a választásokkal kapcsolatos szakfeladaton.

A feladattípusú elszámolás lebonyolítása

7. §

(1) A HVI vezetője feladattípusú elszámolást készít. A feladattípusú elszámolást, a pénzügyi elszámolást segítő program által előállított és e rendelet 1. mellékletének 1. függeléke szerinti adattartalmú munkalapon teljesíti a TVI vezetője részére. Az okmányiroda székhely HVI vezetője az elszámolási kötelezettségét a pénzügyi elszámolást segítő program igénybevételével teljesíti a TVI vezetője részére.

(2) A közigazgatási hivatal vezetője a pénzügyi elszámolást segítő program igénybevételével elszámolást készít – e rendelet 1. mellékletének 2. függeléke szerinti adattartalommal – a rendelkezésre bocsátott támogatásról a BM KH vezetőjének.

(3) A TVI vezetője

a) elszámolást készít – e rendelet 1. mellékletének 2. függeléke szerinti adattartalommal – a TVI részére biztosított pénzügyi fedezetről,

b) összesítő elszámolást készít – e rendelet 1. mellékletének 3. függeléke szerinti adattartalommal – a 3. § szerinti biztosított pénzeszközökről,

c) dönt az 5. § (2) bekezdésének *b)–d)* pontjában biztosított többletköltség, illetve visszatérítés elfogadása kérdésében és összegében.

(4) A TVI vezetője a (3) bekezdés szerinti elszámolási kötelezettségét – a pénzügyi elszámolást segítő program igénybevételével – teljesíti a BM KH vezetője részére.

(5) A Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek) vezetője elszámolást készít e rendelet 1. mellékletének 4. függeléke szerinti adattartalommal. A külügyminiszter által kijelölt szerv vezetője e rendelet 1. mellékletének 4. függeléke szerinti adattartalommal KÜVI-kénti, illetve 1. mellékletének 5. függeléke szerinti adattartalommal összesítő elszámolást készít a rendelkezésre bocsátott támogatás felhasználásáról, melyet a BM KH vezetőjének küld meg.

(6) A BM KH vezetője az (1)–(5) bekezdésben foglalt elszámolások alapján e rendelet 1. mellékletének 6. függeléke szerinti adattartalommal teljesíti elszámolási kötelezettségét a belügyminiszter felé. A BM KH vezetője az elszámolást tájékoztatásul megküldi az OVI vezetőjének is.

A feladattípusú elszámolás határideje

8. §

(1) A HVI vezetője a 7. § (1) bekezdése szerinti, valamint a közigazgatási hivatal vezetője a 7. § (2) bekezdése szerinti elszámolást a választás második fordulójának napját követő 10 naptári napon belül, a TVI vezetője a 7. § (3) bekezdése szerinti elszámolást a választás második fordulójának napját követő 45 naptári napon belül a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek), illetve a külügyminiszter által kijelölt szerv vezetője a 7. § (5) bekezdése szerinti elszámolást a választás második fordulójának napját követő 45 naptári napon belül köteles teljesíteni. A BM KH vezetője az elszámolások elfogadásáról a választás második fordulójának napját követő 70 naptári napon belül dönt.

(2) Az (1) bekezdésben említett, elszámolást készítő szerv vezetője az elszámolása elfogadását követő 8 banki napon belül eleget tesz visszafizetési kötelezettségének.

(3) A BM KH vezetője a kiadási terv végrehajtásáról szóló elszámolást a választás második fordulójának napját követő 70 naptári napon belül köteles teljesíteni.

(4) A BM KH vezetője az elszámolások elfogadását követő 8 banki napon belül a többletköltségek fedezetét átutalja a szervek részére a 3. § (4) bekezdésében leírtak szerint. A TVI vezetője továbbutalási kötelezettségét 8 banki napon belül teljesíti.

Záró rendelkezések

9. §

(1) A BM KH a közigazgatási hivatal, a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó közreműködő költségvetési szerv(ek), a külügyminiszter által kijelölt szerv, és az egyéb közreműködő szervek, valamint a TVI pénzügyi ellenőrzését, továbbá a TVI vezetője a HVI pénzügyi ellenőrzését a 8. §-ban számára meghatározott elszámolási határidőig köteles elvégezni. A BM Ellenőrzési Főosztály – a BM KH-val kötött külön megállapodás alapján – közreműködik az ellenőrzésben. Az ellenőrzés során a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet előírásait kell alkalmazni.

(2) A BM KH a gazdálkodási szabályzatában foglaltak szerint hajtja végre e rendelet 1. és 2. mellékletében nem szereplő központi feladatokhoz kapcsolódó megrendeléseket és pénzügyi elszámolásokat.

(3) A HVI és a TVI vezetője a választások pénzügyi kiadásainak elszámolására és utóellenőrzésére a választási iroda tagjának ad megbízást.

(4) A BM KH a választás kiadásainak elszámolásához, valamint az ellenőrzési feladatok végrehajtásához módszertani támogatást ad.

10. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba, és 2006. december 31-én hatályát veszti.

Dr. Lamperth Mónika s. k.,
belügyminiszter

1. melléklet a 8/2006. (II. 22.) BM rendelethez

Tételek és normatívák (forintban)

Kód	Jogcím	I. forduló	II. forduló
HELYI, TELEPÜLÉSI KIADÁSOK			
<i>1. Dologi kiadások</i>			
1.01.	Hirdetmény és tájékoztató nyomtatvány költsége szavazókörönként. Lakossági tájékoztatók, hirdetmények (szavazókörök helye, címe, választás napja) nyomtatása, sokszorosítása, kiragasztása.	2 000	2 000
1.02.	Egyéb kiadások a szavazás napján.		
1.02.01.	Kiadás szavazás napján szavazókörökben. Szavazókörben telefon, fax, villamos energia, takarítás, portaszolgálat kiadásai.	3 000	3 000
1.02.02.	Kiadás szavazás napján helyi választási irodákban önálló településeken és körjegyzőségi székhelyeken. Polgármesteri hivatal telefon, fax, villamos energia, gépkocsihasználat, takarítás, portaszolgálat kiadásai.	7 200	7 200
1.02.03.	Kiadás szavazás napján körjegyzőségi HVI részére kapcsolódó településenként, pótelőirányzat. Körjegyzőségi hivatal kapcsolattartása a településekkel, gépkocsihasználat, telefon, fax kiadásai.	1 400	1 400
1.03.	Választói névjegyzékek és értesítő szelvények elkészítése választópolgáronként. Névjegyzék és értesítő szelvény megszemélyesítése, nyomtatása, vágása, csomagolása (a szükséges nyomtatványok beszerzési kiadása a Központi kiadásoknál kerül megtervezésre).	15	
1.04.	Értesítők, ajánlószelvények kiküldése, a jegyzők egymás közötti értesítése, a külképviseleteken szavazók értesítése (nem tartalmazza a külföldre történő postázás költségeit) választópolgáronként. Névjegyzék és NESZA jegyzék továbbvezetése, lakcímváltozások kezelése, igazolások kiadása.	50	
1.05.	Választással összefüggő egyéb dologi kiadások (helyben készülő nyomtatványok előállítás, papír költsége: eskütételi jegyzőkönyvek, napközbeni jelentések nyomtatványai, választási bizottságok tagjainak megbízólevelei, szavazóurnák átadás-átvételi jegyzőkönyve, nyilvántartás a mozgóurnát igénylőkről, visszautasítottak jegyzéke) szavazókörönként.	7 500	7 500
<i>2. Személyi juttatások</i>			
2.01.	A szavazatszámoló bizottságok tagjainak és pótagjainak díja.		
2.01.01.	SZSZB 3 választott tagjának díja 10 000 Ft/fő, települési szavazókörökben. Szavazás napján 05 órától 22–24 óráig elvégzendő szavazatszámolási feladatok.	30 000	30 000
2.01.02.	Egy szavazókörös település esetén a HVB negyedik és ötödik tagjának 10 000 Ft/fő díja szavazókörönként [Ve. 30. §, 31. § (1) és (2) bekezdés], akik egyben ellátják az SZSZB feladatait is. Szavazás napján 05 órától 22–24 óráig elvégzendő szavazatszámolási feladatok.	20 000	20 000
2.02.	A szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető díja szavazókörönként. Szavazás napján 05 órától 22–24 óráig az SZSZB mellett elvégzendő adminisztratív feladatok.	10 000	10 000
2.03.	A helyi választási iroda tagjainak 8000 Ft/fő díja az alábbi tagokkal számolva (körjegyzőség esetén a körjegyzőséghez tartozó települések összlakosságára alapján). Az iroda feladatait a Ve. 35–39. §-ai határozzák meg, feladata a választás kifizetésétől a jogerős jegyzőkönyvi eredmény megállapításáig tart.		

Kód	Jogcím	I. forduló	II. forduló
2.03.01.	-1 000 lakosig 3 tag	24 000	24 000
2.03.02.	1 001-5 000 lakosig 4 tag	32 000	32 000
2.03.03.	5 001-10 000 lakosig 5 tag	40 000	40 000
2.03.04.	10 001-20 000 lakosig 9 tag	72 000	72 000
2.03.05.	20 001-50 000 lakosig 13 tag	104 000	104 000
2.03.06.	50 001-100 000 lakosig 15 tag	120 000	120 000
2.03.07.	100 001 lakos felett 20 tag	160 000	160 000
2.05.	HVI tagjai díja körjegyzőségnél, kapcsolt település után, településenként 1 fő.	8 000	8 000
3. Munkaadókat terhelő járulékok			
3.01.01.	Munkaadókat terhelő járulék településnél, hatályos jogszabályok szerint.		
OEVK KIADÁSOK			
1. Dologi kiadások			
1.21.	OEVK-k dologi kiadásai.		
1.21.01.	Szavazásnap kiadások OEVK székhely településeken a választási irodák részére. Az OEVK székhely település plusz költségei a HVI-kel történő kapcsolattartás, telefon, fax, gépkocsihasználat, központi nyomtatványok (szavazólap, jegyzőkönyvek, szavazástechnikai eszközök) ellenőrzése, továbbítása a települések részére.	35 000	35 000
1.21.02.	Szavazással összefüggő egyéb dologi kiadások OEVK-ként.	80 000	80 000
1.21.03.	OEVB működtetésével kapcsolatos dologi kiadás.	60 000	60 000
1.21.04.	Szavazatósszesítéssel összefüggő egyéb dologi kiadások, okmányirodai feldolgozó központ részére, okmányirodánként. Szavazatósszesítés feladatai, jegyzőkönyvek ellenőrzése, adatrögzítés, számítógépek és a hálózat üzemeltetése, papír és számítástechnikai segédanyagok biztosítása.	20 000	20 000
2. Személyi juttatások			
2.21.	OEVB választott tagjainak díja (3 fő × 11 000 Ft). Feladatait a Ve. 35-39. §-ai határozzák meg. Tevékenysége az eskütételről a jogerős jegyzőkönyvi eredmény megállapításáig tart.	33 000	33 000
2.22.	OEVI tagjainak díja (20 fő × 8000 Ft). Feladatait a Ve. 35-39. §-ai határozzák meg. Tevékenysége a választás kitűzésétől a jogerős jegyzőkönyvi eredmény megállapításáig tart.	160 000	160 000
2.23.	OEVI többletfeladatok díja több OEVK-s OEVI esetén, OEVB-ként (10 fő × 8000 Ft).	80 000	80 000
3. Munkaadókat terhelő járulékok			
3.01.02.	Munkaadókat terhelő járulék OEVK-nál, hatályos jogszabály szerint.		
MEGYEI KIADÁSOK			
1. Dologi kiadások			
1.31.	A választás lebonyolításának területi (főjegyző) szinten jelentkező dologi kiadásai.		
1.31.01.	TVI dologi kiadásai OEVK-ként. Kapcsolattartás az OEVK székhely településekkel, telefon, fax, gépkocsihasználat, biztonsági őrizet, értekezletek tartása HVI vezetők részére, technikai feltételek biztosítása (teremtakarítás, villamos energia), részvétel az országos oktatáson.	100 000	

Kód	Jogcím	I. forduló	II. forduló
1.31.03.	TVB és TVI szavazásnap kiadásai, megyéenként; a szavazásnap működés biztosítása, kapcsolattartás a településekkel (telefon, fax, papír), jogorvoslatok elbírálása.	60 000	60 000
1.32.	Települések pénzügyi elszámolásához szükséges pénzügyi rendszer működtetése megyéenként.	100 000	
2. Személyi juttatások			
2.31.	Helyi választási iroda vezetőinek díja településtípusonként. Feladatai a választási iroda létrehozása, működtetése, választásszakmai felügyelete, választói névjegyzék tartalmának jogi ellenőrzése. A választás lebonyolítása, szavazóköri jegyzőkönyvek ellenőrzése, jegyzőkönyvek levéltárba helyezése.		
2.31.01.	0–1 000 lakosig HVI vezetői díj	20 000	20 000
2.31.02.	1 001–5 000 lakosig HVI vezetői díj	24 000	24 000
2.31.03.	5 001–10 000 lakosig HVI vezetői díj	30 000	30 000
2.31.04.	10 001–20 000 lakosig HVI vezetői díj	40 000	40 000
2.31.05.	20 001–50 000 lakosig HVI vezetői díj	60 000	60 000
2.31.06.	50 001–100 000 lakosig HVI vezetői díj	80 000	80 000
2.31.07.	100 001 lakos felett HVI vezetői díj	100 000	100 000
2.32.	Körjegyzőség kapcsolt település(ek) utáni díja a jegyző részére, kapcsolt településenként. A kapcsolódó települések választási feladatainak irányítása, ellenőrzése.	6 000	6 000
2.33.	Irodavezető plusz díja OEVK székhely településen, OEVI-nként. Az OEVK illetékessége szerinti szavazatósszesítéssel összefüggő feladatok irányítása, ellenőrzése, az ezekhez kapcsolódó informatikai rendszerek működtetésének biztosítása.	60 000	60 000
2.34.	TVB 3 választott tagjának díja (12 500 Ft/fő)	37 500	37 500
2.35.	TVI 15 tagjának díja (10 000 Ft/fő). A választási iroda feladatait a Ve. 35–39. §-ai határozzák meg. Tevékenysége a választás kifizésétől a jogerős jegyzőkönyvi eredmény megállapításáig tart.	150 000	150 000
2.36.	TVI vezetők helyetteseinek díja, megyéenként.		
2.36.01.	TVI vezető jogi helyettesének díja.	100 000	100 000
2.36.02.	TVI informatikai felelősének díja.	100 000	100 000
2.36.03.	TVI pénzügyi felelősének díja.	100 000	100 000
2.37.	TVI vezetők díja, megyéenként.	200 000	200 000
3. Munkaadókat terhelő járulékok			
3.01.03.	Munkaadókat terhelő járulékok, hatályos jogszabályok szerint, megyénél.		
KÖZIGAZGATÁSI HIVATALOK KIADÁSAI			
1. Dologi kiadások			
1.41.	Közigazgatási hivatalok dologi kiadásainak biztosítása.		
1.41.02.	Közigazgatási hivatalok dologi kiadásai. Dologi kiadások a választási eljárás 3 hónapjára. A választás informatikai rendszereivel kapcsolatos feladatok ellátása, rendszer és felhasználói programok telepítése, tesztelése, oktatása, részvétel az országos próbák, főpróbák megtartásán. Kiszállások, sokszorosítás, szállítás, helyi és területi PC Hotline.	350 000	
1.41.03.	Dologi kiadások többlet feladatai OEVK-ként.	100 000	

Kód	Jogcím	I. forduló	II. forduló
<i>2. Személyi juttatások</i>			
2.4.1.	Megbízási szerződések a közigazgatási hivatalok kapacitás kiegészítésére (6 emberhó × 120 000 Ft/megye).	720 000	
2.4.2.	Közigazgatási hivatalvezetők díja, megyénként.	120 000	120 000
<i>3. Munkaadókat terhelő járulékok</i>			
3.01.04.	Munkaadókat terhelő járulékok, hatályos jogszabályok szerint, közigazgatási hivatalnál.		
KÖZPONTI KIADÁSOK			
<i>2. Személyi juttatások</i>			
2.55.02.	SZSZB választott tagjainak távolléti díja [Ve. 21. § (4) bekezdés].		
2.55.03.	SZSZB 4. és 5. választott póttagjának 10 000 Ft/fő díja szavazóköriként, több szavazóköri településen, tényleges igénybevétel esetén [Ve. 23. § (2) bekezdés, illetve 30. §].		
<i>3. Munkaadókat terhelő járulékok</i>			
3.01.05.	Munkaadókat terhelő járulékok, hatályos jogszabályok szerint, központnál.		

1. függelék az 1. melléklethez

Feladattípusú elszámolás munkalapjának adattartalma**HVI**

	<i>Főváros, megye:</i>		
1.	<i>Tájékoztató adatok</i>		
1.1.	Település megnevezése:		
1.2.	Körjegyzőség esetén székhely település megnevezése:		
	hozzá kapcsolódó települések száma:		
	hozzá kapcsolódó települések megnevezése:		
1.3.	OEVK székhely település jelölése Igen/Nem:		
	OEVK-k száma:		
1.4.	Település lakosság száma:		
1.5.	Körjegyzőség lakosság száma:		
1.6.	Választópolgárok száma a 2. § (2) bekezdése szerint:		
1.7.	Szavazóköri körök száma:		
	támogatásszámításnál figyelembe vett:		
	tényleges:		
1.8.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:		
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:		
2.	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>		
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) bekezdés b) pont]:		L
2.2.	Norma szerint számolt összeg:		N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja]: (±)		T
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		

2.4.	A települést, körjegyzőséget megillető pénzügyi fedezet összege: Ebből: személyi juttatások: munkaadókat terhelő járulékok: dologi kiadások (átlagbér nélkül): átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		N+T=F
2.5.	Az elszámolás után a település részére utalandó összeg: Ebből: személyi juttatások: munkaadókat terhelő járulékok: dologi kiadások (átlagbér nélkül): átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		F-L
2.6.	A területi választási irodának visszautalandó összeg: Ebből: személyi juttatások: munkaadókat terhelő járulékok: dologi kiadások (átlagbér nélkül): átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		L-F

**Feladattípusú elszámolás többletköltség/feladatelmaradás részletezése
munkalapjának adattartalma**

HVI

Főváros, megye:							
Település megnevezése:							
						<i>Összeg Ft</i>	
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulék	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
alíírás

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a helyi választási iroda vezetője
1 példányt a területi választási iroda vezetője

2. függelék az 1. melléklethez

Feladattípusú elszámolás munkalapjának adattartalma
TVI, illetve közigazgatási hivatal

	<i>Főváros, megye</i>	
<i>1.</i>	<i>Tájékoztató adatok</i>	
1.1.	Szerv megnevezése:	
1.2.	Körjegyzőség esetén székhely település megnevezése: hozzá kapcsolódó települések száma:	
1.3.	OEVK székhely település jelölése OEVK-k száma:	
1.4.	Település lakosság száma:	
1.5.	Körjegyzőség lakosság száma:	
1.6.	Választópolgárok száma:	
1.7.	Szavazókörök száma: támogatásszámításnál figyelembe vett: tényleges:	
1.8.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:	
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:	
2.	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>	
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) bekezdés a), illetve c) pont]:	L
2.2.	Norma szerint számolt összeg:	N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja] (±):	T
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.4.	Szervet megillető pénzügyi fedezet összege:	N+T=F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.5.	Az elszámolás után a szerv részére utalandó összeg:	F–L
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.6.	Az Országos Választási Iroda részére visszautalandó összeg:	L–F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	

**Feladattípusú elszámolás többletköltség/feladatelmaradás részletezése
munkalapjának adattartalma**

TVI, illetve közigazgatási hivatal

Főváros, megye:							<i>Összeg Ft</i>
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulék	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
aláírás

Ha a közigazgatási hivatal tölti ki:

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a közigazgatási hivatal vezetője
1 példányt a BM KH vezetője

Ha a területi választási iroda tölti ki:

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a területi választási iroda vezetője
1 példányt a BM KH vezetője

3. függelék az 1. melléklethez

Feladattípusú elszámolás munkalapjának adattartalma
Fővárosi/megyei összesítő

	<i>Főváros, megye</i>	
<i>1.</i>	<i>Tájékoztató adatok</i>	
1.1.	Település megnevezése:	
1.2.	Megye:	
	települések száma:	
1.3.	OEVK székhely település jelölése	
	OEVK-k száma:	
1.4.	Település lakosság száma:	
1.5.	Körjegyzőség lakosság száma:	
1.6.	Választópolgárok száma a 2. § (2) bekezdése szerint:	
1.7.	Szavazókörök száma:	
	támogatásszámításnál figyelembe vett:	
	tényleges:	
1.8.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:	
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:	
<i>2.</i>	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>	
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) bekezdés a) és b) pont]:	L
2.2.	Norma szerint számolt összeg:	N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja] (±):	T
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.4.	Szervet megillető pénzügyi fedezet összege:	N+T=F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.5.	Az elszámolás után a szerv részére utalandó összeg:	F–L
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.6.	Az Országos Választási Iroda részére visszautalandó összeg:	L–F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	

**Feladattípusú elszámolás többletköltség/feladatelmaradás részletezése
munkalapjának adattartalma**

Fővárosi, illetve megyei összesítő

Főváros, megye:							<i>Összeg Ft</i>
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulék	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
alíírás

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a területi választási iroda vezetője

1 példányt a BM KH vezetője

4. függelék az 1. melléklethez

Választási kiadások elszámolási munkalapjának adattartalma
BM szerv, illetve KüM, KÜVI

	<i>Felügyeleti szerv vagy ország/település</i>	
1.	<i>Tájékoztató adatok</i>	
1.1.	Szerv megnevezése:	
1.2.	Körjegyzőség esetén székhely település megnevezése: hozzá kapcsolódó települések száma: hozzá kapcsolódó települések neve:	
1.3.	OEVK székhely település jelölése: OEVK-k száma:	
1.4.	Település lakosság száma:	
1.5.	Körjegyzőség lakosság száma:	
1.6.	Választópolgárok száma:	
1.7.	Szavazókörök száma: támogatásszámításnál figyelembe vett: tényleges:	
1.8.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:	
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:	
2.	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>	
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) bekezdés c), illetve d) pont]:	L
2.2.	Norma szerint számolt összeg:	N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja] (±):	F–N=T
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.4.	Szervet megillető pénzügyi fedezet összege:	F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.5.	Az elszámolás után a szerv részére utalandó összeg:	F–L
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	
2.6.	Az Országos Választási Iroda részére visszautalandó összeg:	L–F
	Ebből: személyi juttatások:	
	munkaadókat terhelő járulékok:	
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):	
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:	

Választási kiadások tételes elszámolási munkalapjának adattartalma
Választási kiadások részletezése
BM szerv, illetve KüM, KÜVI

Felügyeleti szerv vagy ország/település							
Szerv megnevezése:							
							<i>Összeg Ft</i>
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulék	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
aláírás

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a szerv vezetője
1 példányt a BM KH vezetője

5. függelék az 1. melléklethez

Választási kiadások elszámolási munkalapjának adattartalma
BM szervek, illetve KüM, KÜVI összesítő

	<i>Felügyeleti szerv:</i>		
1.	<i>Tájékoztató adatok</i>		
1.1.	Szerv megnevezése:		
1.2.	Körjegyzőség esetén székhely település megnevezése: hozzá kapcsolódó települések száma: hozzá kapcsolódó települések neve:		
1.3.	OEVK székhely település jelölése: OEVK-k száma:		
1.4.	Település lakosság száma:		
1.5.	Körjegyzőség lakosság száma:		
1.6.	Választópolgárok száma:		
1.7.	Szavazókörok száma: támogatászámításnál figyelembe vett: tényleges:		
1.8.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:		
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:		
2.	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>		
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) bekezdés c), illetve d) pont]:		L
2.2.	Norma szerint számolt összeg:		N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja] (±):		F–N=T
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.4.	Szervet megillető pénzügyi fedezet összege:		F
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.5.	Az elszámolás után a szerv részére utalandó összeg:		F–L
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.6.	Az Országos Választási Iroda részére visszautalandó összeg:		L–F
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		

Választási kiadások tételes elszámolási munkalapjának adattartalma

Választási kiadások részletezése

BM szervek, illetve KüM, KÜVI összesítő

Felügyeleti szerv megnevezése:							<i>Összeg Ft</i>
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulék	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
alíírás

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt a szerv vezetője
1 példányt a BM KH vezetője

6. függelék az 1. melléklethez

Feladattípusú elszámolás munkalapjának adattartalma
Országos összesítő

	<i>Országos összesen</i>		
1.	<i>Tájékoztató adatok</i>		
1.1.	Település megnevezése:		
1.2.	Országos összesen:		
	települések száma:		
1.3.	OEVK székhely település jelölése:		
	OEVK-k száma:		
1.4.	Település lakosság száma:		
	Körjegyzőség lakosság száma:		
1.5.	Választópolgárok száma a 2. § (2) bekezdése szerint:		
1.6.	Szavazókörök száma:		
	támogatásszámításnál figyelembe vett:		
	tényleges:		
1.7.	Szavazatszámításba bevont bizottsági póttagok száma:		
1.9.	Megismételt szavazás Igen/Nem:		
2.	<i>Elszámolás adatai (Ft-ban)</i>		
2.1.	Kapott támogatás összege [3. § (2) és (4) bekezdés]:		L
2.2.	Norma szerint számolt összeg		N
2.3.	A többletköltség/feladatmaradás érvényesítése miatti összeg [5. § (2) bekezdés b)–d) pontja]:		T
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.4.	Az elszámolások szerinti pénzügyi fedezet összege:		N+T=F
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	OVI vezetője által engedélyezett átcsoportosítás:		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.5.	Az elszámolás után a TVI-ket megillető összeg:		F-L
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások (átlagbér nélkül):		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		
2.6.	Az Országos Választási Iroda részére visszautalandó összeg:		L-F
	Ebből: személyi juttatások:		
	munkaadókat terhelő járulékok:		
	dologi kiadások:		
	átlagbér [a Ve. 21. §-ának (4) bekezdése szerinti kiadás]:		

**Feladattípusú elszámolás többletköltség/feladatelmaradás részletezése
munkalapjának adattartalma
Országos összesítő**

Országos összesen:							<i>Összeg Ft</i>
Forduló	Jogcím		Személyi juttatások	Munkaadói járulékok	Dologi kiadások	Átlagbér	Összesen
	kód	név					
Összesen:							

Dátum: .....

P. H.

.....
aláírás

Készült: 2 példányban

Kapja: 1 példányt az OVI vezetője

1 példányt a BM KH vezetője

2. melléklet a 8/2006. (II. 22.) BM rendelethez**Tételek és normatívák**

Kód	Jogcím	I. forduló	II. forduló	Pénznem
KÜLKÉPVISELETI KIADÁSOK				
<i>1. Dologi kiadások</i>				
1.23.	Külgépviselési dologi kiadások			
1.23.06.	Külgépviselési szolgálatok kijelölt szerveinek dologi kiadásai (külgépviselési szolgálatok előkészítése érdekében kapcsolattartás a külgépviselésekkel, fax, telefon, a technikai és ellátási feladatok megteremtéséhez gépkocsi és egyéb feltételek biztosítása)	2 000 000	2 000 000	Ft
<i>2. Személyi juttatások</i>				
2.24.	Külgépviselések kiadásai			
2.24.02.	Külgépviselési Választási Iroda 2 tagjának 10 000 Ft/fő díja	20 000	20 000	Ft
2.24.03.	Külgépviselési Választási Iroda vezetőjének díja	20 000	20 000	Ft
2.24.05.	Napidíj a KÜVI tagok magyarországi tartózkodásának idejére	Törvény szerint		Ft
2.24.06.	Munkaszerződések, megbízási szerződések, egyéb személyi kifizetések a Külgépviselési szolgálat kijelölt szervénél kapacitás kiegészítésre (20 emberhó × 120 000 Ft)	2 400 000		Ft
<i>3. Munkaadókat terhelő járulékok</i>				
3.01.06.	Munkaadót terhelő járulékok hatályos jogszabály szerint.			

3. melléklet a 8/2006. (II. 22.) BM rendelethez

BM KH		Közigazgatási hivatal, egyéb BM szervek, egyéb az államháztartási tv. hatálya alá tartozó szervek, külügyminiszter által kijelölt szerv		Egyéb az Áht. hatálya alá nem tartozó szervek	
	Kiadás	Bevétel	Kiadás	Bevétel	Kiadás
Áht. hatálya alá tartozó szervet illető támogatás	Támogatásértékű működési és felhalmozási kiadás központi költségvetési szerveknek	Támogatásértékű működési és felhalmozási bevétel központi költségvetési szervtől	Tényleges felhasználásnak megfelelően		
TVI					
TVI-k támogatása	Támogatásértékű működési kiadás helyi önkormányzatoknak és költségvetési szerveinek	Támogatásértékű működési bevétel központi költségvetési szervtől	Tényleges felhasználásnak megfelelően		
Áht. hatálya alá nem tartozó szervet illető támogatás	Működési célú pénzeszköztadás államháztartáson kívülre			Számviteli törvény szerint	Tényleges felhasználásnak megfelelően, számviteli törvény szerint
BM KH		TVI		HVI	
	Kiadás	Bevétel	Kiadás	Bevétel	Kiadás
HVI-k támogatása	Támogatásértékű működési kiadás helyi önkormányzatoknak és költségvetési szerveinek	Továbbadási (lebonyolítási) célú működési bevétel központi költségvetési szervtől	Központi költségvetési szervtől kapott továbbadási (lebonyolítási) célú működési kiadás	Támogatásértékű működési bevétel központi költségvetési szervtől	Tényleges felhasználásnak megfelelően

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

15/2006. (II. 22.) FVM rendelete

a földművelésügyi ágazathoz tartozó szakképesítések szervezhető mesterképzés szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 27/1996. (X. 4.) FM rendelet módosításáról

A szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 7. §-ának (1) és (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A földművelésügyi ágazathoz tartozó szakképesítések szervezhető mesterképzés szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 27/1996. (X. 4.) FM rendelet (a továbbiakban: R.) melléklete e rendelet *melléklete* szerint módosul.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Pásztohy András s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi
politikai államtitkár

Melléklet a 15/2006. (II. 22.) FVM rendelethez

1. Az R. mellékletének jegyzéke a 27. sorszám után a következő két sorral egészül ki:

(A földművelésügyi ágazathoz tartozó szakképesítések szervezhető mesterképzés szakmai és vizsgakövetelményeinek jegyzéke)

[Sorszám]	Szakma megnevezése	Illetékes gazdasági kamara]
„28.	Kertészmaster (dohánytermesztő)	Magyar Agrárkamara
29.	Vadászpuskaműves mester	Magyar Agrárkamara”

2. Az R. melléklete a következő 28. és 29. ponttal egészül ki:

„28. KERTÉSZMESTER (DOHÁNYTERMESZTŐ) mestervizsga szint és szakmai követelmények

I. A mesterképzés és vizsgáztatás célja

Az önálló vállalkozásokban folyó dohány termesztése mellett jelentős köz- és vállalatgazdasági ismeretekkel, to-

vábbá gazdasági, jogi jártassággal rendelkeznek. A vállalkozás gazdaságos működtetése, eredményessége, az emberi kapcsolattartás, az információbázis biztos kezelése, valamint a pedagógiai felkészültség is hozzátartozik a dohánykertészet mesterszintű műveléséhez. Ennek a komplex ismerethalmaznak az elsajátíttatása, és számonkérése a célja a dohánykertész mesterképzésnek.

A kertészmaster (dohánytermesztő) munkáját a munka-, környezet- és tűzvédelmi követelményeknek megfelelően szervezi, teljesíteni tudja a tulajdonosi és társadalmi elvárásokat.

II. A mestervizsgára való jelentkezés feltételei

2.1. A mestervizsgához szükséges alapszakképesítések adatai

A szakképesítés		
megnevezése	azonosító száma	
	FEOR	OKJ
Dohánykertész	6129	31 6206 03
Dohányfeldolgozó	7230	31 5212 03
Élelmiszeripari technikus (dohányipar)	3113	52 6222 13
Kertész	6129	33 6207 03

2.2. A mestervizsga előfeltételeként meghatározott szakmai gyakorlat

Szakiránya	Időtartama
Dohánykertész	3 év
Dohányfeldolgozó	5 év
Élelmiszeripari technikus (dohányipar)	5 év
Kertész	3 év

A vizsgára jelentkezéshez a 2.1. és a 2.2. pont szerinti feltételek együttes megléte szükséges.

III. A mester munkaterülete, a szakmához kapcsolódó tevékenységi körök

3.1. A mester munkaterületének leírása

A kertészmaster (dohánytermesztő) szakmájának gyakorlása során önállóan – kézi és gépi eszközökkel, anyagokkal és berendezésekkel – a következő jellemző munkákat végzi:

- a dohányfajták kiválasztása, csoportosítása, termesztése és feldolgozása,
- a dohánypalánta-előállítás és forgalmazás,
- az eszközök, gépek, berendezések szakszerű és rendeltetésszerű használata, működtetése és karbantartása,
- a zöld- és száradohány kezelése, tárolása,
- az alapanyagok minőségének ellenőrzése és megőrzése.

3.2. A mester feladatköre:

- az üzemi és személyi higiéniai szabályok betartása,
- a környezetvédelmi, a biztonságtechnikai, a munka- és tűzvédelmi követelmények betartása, illetve betartása.

3.3. A kertész-mester (dohánytermesztő) szakmai, elméleti és gyakorlati tudása alapján, valamint az ügyviteli, jogi és pénzügyi ismeretek birtokában alkalmas a dohánykertészeti vállalkozás üzeme vezetésére, irányítására. Feladata:

- a dohánypiaci ismeretek megszerzése,
- a szerződéses feltételek évenkénti vizsgálata,
- a kommunikációs és informatikai eszközök használata,
- az anyag- és energiagazdálkodás,
- a feladatköréhez tartozó dolgozók, tanulók munkájának elméleti és szakmai vezetése, irányítása,
- közreműködés a szakmai testületek, szervezetek munkájában, valamint
- a dohánytermesztés szaktanácsadási rendszerében, szakmai bemutatók szervezésében.

IV. Szakmai követelmények és elvárások

4.1. A kertész-mester (dohánytermesztő) szakmája gyakorlása során előforduló legfontosabb feladatok:

- a dohánytermesztő terület kiválasztása,
- a termesztendő fajták megválasztása,
- a termesztéstechnológiai folyamatok és műszaki munkák tervezése, szervezése, kivitelezése és irányítása,
- a palántanevelő és dohány szárító telepek létesítése,
- a válogatóhelyiségek kialakítása,
- a dohányültetvények művelése,
- a talajerő-gazdálkodás, a talajművelési és öntözési rendszerek komplex kialakítása, üzemeltetése,
- az integrált növényvédelem megszervezése,
- a betakarítás, szárítás, válogatás és csomagolás logisztikai rendszerének kidolgozása, irányítása,
- a dohány termesztése és pénzügyi feltételeinek, valamint értékesítésének megszervezése,
- a különféle szolgáltatásokban és a szaktanácsadásban történő részvétel, valamint annak igénybevétele,
- a gépek, eszközök, berendezések szakszerű működtetése és karbantartása,
- az üzemi, személyi higiéniai, valamint a munka-, környezet- és tűzvédelmi előírások és követelmények betartása, illetve betartatása,
- a szükséges anyagok, eszközök tárolása, raktározása, nyilvántartása,
- a növényvédelmi előírások betartatása és az előírásoknak megfelelő növényvédő szerek szakszerű tárolása,
- munka- és termelési programok készítése,

- a tanulók, időszakos munkacsoportok tevékenységének szervezése és irányítása,
- az előírt nyilvántartások és az ezzel összefüggő kötelezettségek teljesítése, ellenőrzése.

4.2. Szakmai gyakorlati követelmények

A) Jártasság szintjén tudja:

- a dohánynövény morfológiai és környezeti igényeinek ismeretét (ennek megfelelően a termesztendő fajták megválasztását),
- a technológiai műveletek tervezését, előkészítését, szervezését, irányítását, végrehajtását és ellenőrzését,
- az új eljárások szakszerű adaptációját,
- az anyagok, eszközök, gépek és berendezések szakszerű kiválasztását, a technológiai céloknak megfelelő felhasználását,
- a technológiai tervek készítését, szakmai ismeretei alapján a termesztési módok és eljárások összeállítását, elemzését és értékelését,
- a különböző kórokozók, károsítók felismerését, az ellenük való védekezést, és a betegségek megelőzését,
- a dohánykertészeti adminisztrációs munkáinak irányítását, különféle gazdasági számítások elvégzését,
- a technológiai műveletek hibafeltárását és a korrekciós lehetőségeket,
- alkalmazni a művelési és számvetési ismereteket,
- a vezetési feladatok elvégzését a vállalkozás üzemi irányításában,
- a kommunikációs és informatikai eszközök használatát,
- a minőségi és mennyiségi paraméterek ellenőrzését,
- a gépek, berendezések szakszerű beállítását, üzemeltetését, karbantartását,
- a hatékony eszköz-, anyag- és energiagazdálkodást,
- a technológiai műveletek komplex ellenőrzését (eszköz-, anyagfelhasználás stb.),
- feltárni a minőségi és mennyiségi veszteségek okait,
- betartani, illetve betartatni a szakszerű szakmai követelményeket és az ennek megfelelő magatartást.

B) Készség szintjén tudja:

- a dohánynövény morfológiai és környezeti igényének szakszerű meghatározását,
- a dohánykertész technológiák művelésének önálló elvégzését,
- az értékesítésig tartó logisztikai rendszer levezetését,
- a palántanevelés önálló szervezését,
- a dohánytermesztés technológiájának önálló levezetését, és a dohánytörés, szárítás és válogatással záruló folyamatának végrehajtását,
- biológiai ismeretei alapján a termesztéstechnológia műveletorának pontos végrehajtását,
- alkalmazni az üzemi és a személyi higiénia munka-, környezet- és tűzvédelmi ismereteit,
- a környezetkímélő termesztéstechnológiák alkalmazási feltételeit,

– alkalmazni a speciális szakmai eljárásokat (tetejezés, kacsozás, palántanyírás stb.),

– pontosan és szakszerűen elvégezni, továbbá ellenőrizni és értékelni a dohánytermesztés technológiai műveleteit az agronómiai és ökonómiai szempontok szerint.

4.3. Szakmai elméleti követelmények

A) Ismeret szintjén tudja:

– a dohánytermesztési technológiai folyamatok, munkaműveletek alapjait képező biológiai, kémiai és fizikai tényezők és jelenségek összefüggéseit,

– a biztonságos munkavégzés személyi és tárgyi feltételeit, előírásait, azok hatásait,

– a fizikai munkavégzés során keletkező élettani hatásokat, az anyagok, eszközök, gépek, berendezések rendeltetését és szerepét a dohánytermesztési technológia folyamatában,

– a gépek, berendezések, szerkezeti felépítését és működési elvét, az üzemeltetés szabályait,

– a géphasználat természetére, környezetre gyakorolt hatását,

– a biológiai, az ökológiai és a technológiai tényezők összefüggéseit,

– a munkavédelem oktatási követelményeit és azok jelentőségét,

– a hatósági engedély kérelem jogi szabályait,

– a kötelező egészségügyi (orvosi vizsgálatok) szükségességét.

B) Megértés szintjén tudja:

– a dohányfajták ökológiai igényeit, termesztési feltételeit és módját, a biológiai alapok beszerzésének és igénylésének feltételeit,

– a palántanevelés technológiájának összefüggéseit (vízkultúra, hagyományos palántanevelés stb.),

– a művelési rendszerek agrotechnikai felépítésének összefüggéseit,

– az integrált növényvédelem alapjait,

– a kórokozók, kártevők megjelenésének felismerését,

– a növényvédelmi napló vezetését,

– az egészségvédelem és a személyi higiénia vonatkozó szabályait, illetve követelményeit,

– a termékértékesítés logisztikai rendszerének ismeretét,

– a dohánytermesztés gépeinek típusát, üzemeltetését, karbantartását,

– az erőgépek és szállító járművek üzemeltetésének szabályait,

– a dohánytermesztési technológia összefüggéseit, beleértve a szárítás minőséget meghatározó paramétereit,

– a technikai eszközök üzemeltetésének munkavédelmi követelményeit,

– a biztonságtechnikai berendezések szerepét és működési elvét,

– a közműhálózat és berendezések üzemeltetési előírásait,

– a munka-, a tűz- és környezetvédelem általános szabályait,

– a technológiai folyamatok ellenőrzésének szempontjait,

– a munkahelyi balesetek esetén követendő előírásokat és kötelezettségeket.

C) Alkalmazás szintjén tudja:

– a palántanevelő berendezések üzemeltetését,

– a palántanevelési technológia levezetését,

– a dohánytermő terület kiválasztását,

– a tápanyag-utánpótlást, a talaj-előkészítési munka szervezését,

– a bakhátas művelési rendszer kialakítását,

– a kacsozás, a tetejezés kézi és vegyszeres eljárásainak szervezését,

– a dohány betakarítás, szárítás és tárolás logisztikai rendszerének kialakítását,

– a technológiai eszközök és berendezések szakszerű használatát, azok kiszolgálását,

– a teljes munkaszervezés levezetését,

– az egybefüggő technológia dokumentációjának használatát és a szükséges adatbázis létrehozását,

– az eszközök, gépek, berendezések karbantartásának, tárolásának követelményeit.

V. A mestervizsga részei és tartalmi jellemzői

Kertészmaster (dohánytermesztő) mestervizsgát tehet az a természetes személy, aki

– elsajátította a szakmája magas szintű gyakorlásához szükséges szakmai gyakorlati, elméleti ismereteket, valamint a vállalkozási ismereteket, továbbá a pedagógiai alapismereteket,

– képes munkáját magas színvonalon önállóan végezni, és beosztottjai munkáját irányítani, vállalkozását fenntartani,

– alkalmas tanulók gyakorlati foglalkoztatására, képzésére.

5.1. A mestervizsga szervezeti rendje

A kertészmaster (dohánytermesztő) mestervizsgát a Magyar Agrárkamara és az érintett felügyeleti hatóságok által kinevezett mestervizsga bizottság előtt lehet tenni.

A mestervizsga részei:

5.1.1. Írásbeli vizsga

5.1.2. Gyakorlati vizsga

5.1.3. Szóbeli vizsga

5.1.1. Szakmai írásbeli vizsga

A szakmai írásbeli vizsga kérdéseit a Magyar Agrárkamara állítja össze. Kezelésük a részletes vizsgaszabályzat szerint történik. A feladatok a vizsgatantárgyak követelményrendszerére épülnek. Az írásbeli vizsgafeladatnak lehetővé kell tennie annak megállapítását, hogy a vizsgázó

az összefüggéseiben megértett és elsajátított elméleti ismereteket a konkrét gyakorlati jellegű feladat megvalósításánál milyen szinten képes alkalmazni.

Az írásbeli feladat megoldására legalább 3 órát, és legfeljebb 5 órát kell biztosítani.

Az a jelölt, aki a maximálisan adható pontszám ötven százalékát nem éri el, a vizsgát folytathatja, de az írásbelit meg kell ismételnie.

5.1.2. A gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga menetét – a vizsgahelyszín előzetes bejárása után – a mestervizsga bizottság elnöke határozza meg.

A gyakorlati vizsgafeladat a következő két részből áll:

a) a dohánytermesztés technológiai munkái,

b) a dohánytermesztés gépeinek, berendezéseinek beállítása és üzemeltetése.

A vizsgázó egyaránt köteles az a) és b) pontok szerinti részből – tételhúzás alapján – vizsgázni. Az egyes gyakorlati feladatokra fordítható időt a helyi feltételek függvényében, a mestervizsga bizottság elnöke határozza meg, de a feladatok elvégzésére legalább 1-1 óra, összesen 2 óra fordítható. A gyakorlati vizsgarészek szervesen nem tartoznak össze, térben és időben szétválaszthatók.

A gyakorlati vizsga tételeit a Magyar Agrárkamara által kiadott vizsgafeladatok alapján kell összeállítani.

A szakmai, gyakorlati vizsga folyamán a gyakorlati feladat keretében alkalmazni kell a kérdéssel kapcsolatos munka- és környezetvédelmi szabályokat. A mestervizsga gyakorlati részét megelőzően munkavédelmi oktatást kell tartani a jelöltek részére.

Az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgarészen nem éri el az ötven százalékos teljesítményt, annak minősítése nem megfelelő és a vizsgát nem folytathatja.

A gyakorlati vizsgarész lezárása után a jelölteket tájékoztatni kell az eredményről.

5.1.3. Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga helyét a mestervizsga bizottság jelöli ki. A szóbeli vizsga rendjét a mestervizsga bizottság elnöke határozza meg a szóbeli vizsga megkezdése előtt. A vizsga rendjéről tájékoztatni kell a jelölteket.

5.1.3.1. Szakmai szóbeli vizsga

A szakmai szóbeli vizsgát a Magyar Agrárkamara által megadott tételekkel kell lebonyolítani, a dohánytermesztés, valamint gépeinek és berendezéseinek tárgyköreiből.

5.1.3.2. Vállalkozási ismeretek

A vizsgabizottság előtt számot kell adni a vállalkozások tervezéséhez, beindításához, fenntartásához, vezetéséhez, fejlesztéséhez szükséges jogi, közgazdasági, piaci, könyvelési, szabvány- és áruismereti, adózási, üzleti partnerkapcsolati ismeretekből.

A vállalkozási ismeretek tantárgy vizsgája írásban is folytatható.

5.1.3.3. Pedagógiai ismeretek

A szóbeli vizsga keretében alapvető pszichológiai, didaktikai, szakmódszertani, pedagógiai elméleti kérdésekből kell számot adni a jelöltnek.

A mestervizsgán a Magyar Agrárkamara által kiadott tételeket kell alkalmazni.

A jelölteknek minden tantárgyból legalább 20 perc felkészülési időt kell biztosítani.

Az a vizsgázó, aki valamelyik tantárgyból ötven százalékos teljesítményt nem ér el, nem felelt meg, de az adott tantárgyból javítóvizsgát tehet.

5.2. A mestervizsga minősítése

A mestervizsgán elérhető minősítési fokozat:

- megfelelt,
- nem felelt meg.

A „megfelelt” minősítést az a jelölt kapja, aki mind a gyakorlati, mind az elméleti vizsgarész valamennyi tantárgyból ötven százalékot meghaladó eredményt ér el.

„Nem felelt meg” minősítést kap az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgarészen valamelyik munkafeladatot „nem felelt meg” szinten teljesítette, vagy az elméleti vizsgarészen egy tantárgyból nem érte el a „megfelelt” szintet.

5.3. Javító-, pótlóvizsgára vonatkozó előírások

Meg kell ismételnie teljes egészében a gyakorlati vizsgát annak a jelöltnek, aki a gyakorlati feladatok közül bármelyiket „nem felelt meg” szinten teljesítette.

Az elméleti vizsgarészen abból a tantárgyból kell javítóvizsgát tenni, amelyből a jelölt nem felelt meg.

5.4. A mestervizsga alóli felmentés feltételei

A gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

Az elméleti vizsga tárgyai alól – a jelentkező kérelmére – a mestervizsgát szervező az egyes vizsgatárgyaknak megfelelő szakirányú felsőfokú képzéssel rendelkezőknek a Kiegészítő Vizsgaszabályzatban meghatározott módon, felmentést adhat.

Az elméleti vizsgán felmentés adható:

- szakmai elméletből:
- szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkezőnek;
- vállalkozási ismeretekből:
- a jogi végzettséggel, továbbá közgazdasági felsőfokú vagy azzal egyenértékű végzettséggel rendelkezőnek, illetve annak, aki más szakterületen két éven belül mestervizsgát tett;
- pedagógiai ismeretekből:
- a szakoktatói, műszaki vagy mérnök-tanári végzettséggel rendelkezőnek, illetve annak, aki más szakterületen mestervizsgát tett.

5.5. A mestervizsga szervezése

Mestervizsgát csak olyan, oktatásra jogosult szervezet, intézmény szervezhet, amely rendelkezik a vizsgáztatáshoz szükséges tárgyi és személyi feltételekkel; az oktatási intézményekre előírt iratkezelési szabályzata van, és a

Magyar Agrárkamara területi szerve arra jogosultnak minősítette.

5.5.1. A mestervizsga tárgyi feltételei

A mestervizsga tárgyi feltételeit a kiadott gyakorlati vizsgakérdések határozzák meg. Különösen szükségesek az alábbiak:

- dohányültetvény és ahhoz kapcsolódó palántanevelő és szárítótelep,
- fajtabemutató ültetvény,
- különböző művelési módok, termesztéstechnológiák,
- földterület a gépbeállítási és gépüzemeltetési gyakorlathoz,
- karbantartó- és javítóműhely,
- közúti forgalomban használható erőgépek, speciális munkagépek,
- gyakorlóterület,
- épületek, építmények, gépszín, szerszám-, anyagraktár, válogató helyiség, továbbá méreg- és szerszámraktárak,
- személyszállítási eszközök,
- oktatástechnikai felszerelések, eszközök,
- a vizsga lebonyolítására alkalmas helyiség (például válogató helyiség).

5.5.2. A mestervizsga személyi feltételei

A mestervizsga bizottságban csak olyan személy vehet részt, aki

- az adott szakterületen elismert szakember,
- oktatási és vizsgáztatási tapasztalatokkal rendelkezik.

A segítő tanároknak szakirányú felsőfokú végzettséggel és pedagógiai képesítéssel kell rendelkezniük.

5.6. Iratkezelési szabályok

A mestervizsga iratai (oklevél, törzslap, osztályozóív) közokiratok, ezért az ezek kezelésére, kiadására vonatkozó jogszabályokat be kell tartani. Csak olyan szervezet alkalmas a mesterképesítés kiadására, amely rendelkezik a vizsga iratainak kezelésével kapcsolatos előírások betartásához, a vizsgairatok titkos kezeléséhez szükséges feltételekkel, valamint törvényes selejtezési és levéltárba történő átadási lehetőséggel. A szakmai felkészítéssel és a mestervizsgával kapcsolatos iratok, levelek és egyéb küldemények iratkezelésére, irattárba helyezése, selejtezésére, levéltári átadására, továbbá a vizsgabizottság határozatainak záradékolására a törzslapon, vagy az oklevélben a bejegyzések javítására, illetőleg névváltozás esetén alkalmazandó eljárásra az oktatási intézmények működtetéséről kiadott, valamint a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól szóló külön jogszabályok az irányadók.

VI.

A kertész-mester (dohánytermesztő) mestervizsgára való szervezett felkészítés lehetőségét minden jelentkezőnek biztosítani kell. Szervezett felkészítést csak olyan, ok-

tatásra jogosult szervezet, intézmény szervezhet, amely rendelkezik a vizsgáztatásra előírt tárgyi és személyi feltételekkel.

29. VADÁSZPUSKAMŰVES MESTER mestervizsga szint és szakmai követelmények

I. A mesterképzés és vizsgáztatás célja

A vadászpuskaműves mester a gazdasági körülményekhez alkalmazkodó, szakmáját jól ismerő, vadász-, illetve polgári kézi lőfegyvereket javító szakember. Szakmai munkája színvonalas gyakorlása érdekében olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátít el, amelyek alapján a fegyverjavítás szakterületén vállalkozni tud. A vadászpuskaműves mester megfelelő innovációs készséggel rendelkezik, fogékony az új technikák, technológiák elsajátítására, alkalmazására és továbbadására, vállalkozását meg tudja szervezni és azt folyamatosan, eredményesen működtetni. Pedagógiai ismeretei alapján vállalni tudja a tanulók szakmai gyakorlati képzését.

A vadászpuskaműves mester munkáját a munka-, környezet- és tűzvédelmi követelményeknek megfelelően szervezi; teljesíteni tudja a tulajdonosi és a társadalmi elvárásokat.

II. A mestervizsgára jelentkezés feltétele

2.1. A mestervizsgához szükséges alap szakképesítések adatai

A szakképesítés		
megnevezése	azonosító száma	
	FEOR	OKJ
Vadászpuskaműves	7490	34 5237 01

2.2. A mestervizsga előfeltételeként meghatározott szakmai gyakorlat

Szakiránya	Időtartama
Vadászpuskaműves	5 év

A vizsgára jelentkezéshez a 2.1. és 2.2. pont alatti feltételek együttes megléte szükséges.

III. A mester munkaterülete, a szakmához kapcsolódó tevékenységi körök

3.1. A mester munkaterületének leírása

A vadászpuskaműves mester szakmájának gyakorlása során önállóan a következő munkatevékenységeket végzi: a vadgazdálkodás záróaktusának, a vadászatnak legfonto-

sabb eszközeit képező vadász lőfegyverek szakszerű és biztonságos javítását, átalakítását. Ez a tevékenység fegyverjavító műhelyben, illetve lőtereken folyik és a fegyverek szerelését, javítását, fa- és fémipari munkák elvégzését jelenti.

3.2. A mester feladatköre:

- az üzemi és személyi higiéniai szabályok betartása,
- a környezetvédelmi, a biztonságtechnikai követelmények betartása,
- a munka- és tűzvédelmi követelmények betartása.

3.3. A vadászpuskaműves mester szakmájának gyakorlása során – szakmai elméleti és gyakorlati tudása alapján, valamint az ügyviteli, jogi és pénzügyi ismeretek birtokában – alkalmas vadász-, illetve polgári kézi lőfegyvereket javító vállalkozás, műhely, üzem szakmai vezetésére, irányítására. Ezen kívül részt vesz a szolgáltatás, szaktanácsadás területén szakmai szervezetekben, testületekben. Feladata a piackutatás, a kommunikációs és informatikai eszközök használata, az anyag- és energiagazdálkodás. Feladatköréhez tartozik a dolgozók és tanulók munkájának emberi és szakmai vezetése, irányítása.

IV. Szakmai követelmények és elvárások

4.1. A mester szakmája gyakorlása során előforduló legfontosabb feladatok:

- a hazai forgalomban lévő és vadászati célú használatra engedélyezett sörétes és golyós vadászpuskák típusainak és meghibásodásainak felismerése,
- fegyveralkatrész készítése, hibás alkatrész cseréje,
- fegyverágy cseréje, javítása,
- távcsövek vadász lőfegyverre történő felszerelése,
- sörétes és golyós vadász lőfegyver belövése, műszaki vizsgáztatása,
- sörétes töltény összeállítása,
- fegyverek, lőszeres szállítása, tárolása, ezzel kapcsolatos tanácsadás,
- a fegyverek hatósági vizsgáira vonatkozó jogi és műszaki előírások alkalmazása,
- a fegyverek és lőszeres hatósági engedélyezési eljárásának ismerete, közreműködés.

4.2. Szakmai gyakorlati követelmények

Fegyver műhelyi gyakorlatok

A) Gépmunkák, szerszámok használata terén

Munkatevékenység ismerete szintjén tudja:

- a fontosabb szerszámgépek felépítését és az azokhoz tartozó szerszámokat.

Készség szintjén tudja:

- a szerszámgépeken való munkálatokat (esztergálás, marás, gyalulás, vésés, fűrés).

B) Csőgyártás területén

Készség szintjén tudja:

- a csőegyengetést, a csősín és csőkampó forrasztását elvégezni,
- az irányzékot és célgömb tőkét felszerelni (forrasztani),
- a szíjkengyelt felerősíteni,
- a hüvelyvonót szerelni,
- a kiegészítőket felszerelni (például fegyverlámpát),
- barnítani.

C) Alkatrészgyártás terén

Alkotó alkalmazás szintjén tudja:

- a reteszelő elemeket, hüvelyvonót elkészíteni,
- a sörétes lőfegyverhez csuklólapot készíteni,
- zároló-csapot készíteni,
- lakat és elcsattanó alkatrészeket készíteni,
- jelző és biztosító alkatrészeket készíteni,
- gyorsító (shneller, stecher) alkatrészeket készíteni,
- különböző rugókat elkészíteni.

D) Fegyverjavítás terén

Készség szintjén tudja:

- a hibakeresést,
- a hiba megállapítását,
- a fegyverek szétszerelését,
- a hibás alkatrészek cseréjét,
- az új alkatrészek szerkezetbe illesztését,
- a sörétes és golyós lőfegyvernél a cső cseréjét,
- a helyes zárolás (reteszelés) beállítását,
- a készre szerelést,
- a fegyver hatástalanítását.

E) Famunkák terén

Készség szintjén tudja:

- az ágyazás lebontását,
- a kisebb fahibák javítását,
- az új ágyazás (előágy és tusa) készítését, összeszerelését és illesztését,
- az ágyazás felületének készre munkálását (recézést, felületkezelést),
- a fegyveren új ágyazás beállítását.

F) Távcsőszerelés terén

Alkotó alkalmazás szintjén tudja:

- felfogó-elemek készítését,
- a távcső szereléséhez a fegyveren átalakítás végzését,
- a távcső felszerelését és beállítását.

G) Belövési gyakorlatok terén

Jártasság szintjén tudja:

- sörétes és golyós töltények készítését lőszer-elemekből,
- sörétes és golyós lőfegyverek szakszerű belövését.

4.3. Szakmai elméleti követelmények

A) Fizikai és kémiai alapismeretek terén

Megértés szintjén tudja:

- a helyzeti és mozgási energia, a gyorsuló mozgás, Newton törvényének összefüggéseit,
- az égési folyamatot (oxidáció),
- az általános gáztörvényt (Boyle-Mariotte, Gay-Lussac).

Alkalmazás szintjén tudja:

- az SI mértékegység-rendszer felépítését, ennek kapcsán a mechanikai fogalmakat (tömeg, erő, nyomás, energia).

B) Anyagismeret terén

Alkalmazás szintjén tudja:

- a vas, az acél, a rézötvözetek, az ólom és ötvözetek, a fegyvergyártáshoz használt faanyagok és fontosabb műanyagok tulajdonságait,
- a fegyverek szerkezeti anyagainak szilárdsági és megmunkálási (technológiai) jellemzőit.

C) Belső ballisztika terén

Megértés szintjén tudja:

- a lőporégés folyamatát, a gáznomás kialakulását és ez utóbbit befolyásoló tényezőket,
- a gáznomás mérését,
- a fegyvercsőben a lövedék, sörétraj mozgását,
- a gyorsító erőt, a fegyvercső szilárdsági igénybevételeit,
- a lőporgázok munkáját (gyorsítás, hátralökés, alakváltozás, hővesztés, torkolati jelenség esetében).

D) Külső ballisztika terén

Megértés szintjén tudja:

- a lövedék, sörétraj súlypont és a súlypont körüli mozgását,
- a tömegpont mozgását légüres térben,
- a levegő ellenállását, annak lassító hatását,
- a fajlagos keresztmetszeti megterhelés szerepét,
- a röppálya alakulását a légtérben,
- a páasztázást,
- a huzagolás hatásait, a levegőben mozgó testre ható erők hatásait (kúpos ingás- vagy poisson-hatás a sörétes töltényeknél).

Alkalmazás szintjén tudja:

- a csömlengéseket,
- a lövedék sebességének mérését.

E) A lövésfolyamat és hatása terén

Ismeret szintjén tudja:

- a lőfegyverek kialakulását, és a
- szerkezetük felépítését,
- a lőszerkelet kialakulását és fejlődését.

Megértés szintjén tudja:

- a lövés folyamatát,
- a golyós töltények szerkezeti felépítését,
- a vadászatban használatos lövedéktípusokat,
- ezek hatását a célban (hidrodinamikai sokk, a lövedék szórása),
- a sörétes töltények szerkezeti felépítését,
- a sörétek eloszlását a sörétrajon belül,
- a csőszűkítés (choke) szerepét,
- a találati sűrűség fogalmát és szerepét,
- a sörétátmérő helyes megválasztását,
- az egygolyós sörétes töltény használatát.

F) Fegyverismeret terén

a) a lőfegyverek fejlődésének története terén ismeret szintjén tudja:

- a fegyverek létrejöttét,
- a kézi lőfegyverek különválását,
- a fekete lőpor kialakulását,
- a simacsövű elöltöltő lőfegyverek általános felépítését, kaliberezés kialakulását, a gyérfüstű lőpor megjelenését a XIX. században,
- a hosszúkás lövedék kialakulását,
- a csőhuzagolás kialakulását,
- a hátultöltő lőfegyverek létrejöttét,
- a sörétes és golyós lőfegyverek különválását,
- a fegyverek biztonsági vizsgálatának bevezetését,
- a próbajárat megjelenését,
- a kaliberek, mérési eljárások szabványosítására vonatkozó törekvéseket;

b) az egylövetű ismétlő és önműködő kézfegyverek terén

alkalmazás szintjén tudja:

- a korszerű kézi lőfegyverek általános szerkezeti felépítését, a főbb szerkezeti egységeket (cső, zár, biztosítás, irányzék, ágy),
- az önműködő fegyverszerkezetek áttekintését, a sörétes és golyós vadász lőfegyverekben használatos önműködő fegyverszerkezetek felépítését, működését,
- a sörétes vadász lőfegyverek szerkezeti felépítését, fő szerkezeti egységeit, ezek feladatait és működését, golyós és sörétes váltócsöveket,
- a golyós vadász lőfegyverek szerkezeti felépítését, fő szerkezeti egységeit, ezek feladatait és működését,
- a légfegyverek, gáz-riasztók, elektromos sokkolók fő szerkezeti egységeit, ezek feladatait és működését,
- a szögbelövők (ipari, vágóhídi) fő szerkezeti egységeit, ezek feladatait és működését,
- a sportfegyverek, puskák, pisztolyok, revolverek (forgótáras maroklőfegyverek) szerkezeti felépítését, fő szerkezeti egységeit, ezek feladatait és működését;

c) a fegyvercső készítése terén

alkalmazás szintjén tudja:

- az egyes csövek készítését régen és ma (kovácsolás, fűrés, dörzsölés, huzagolás, egyesítés, készre kovácsolás),

– a sörétes csövek furatának és töltényűrének szabványos méretét, a choke típusait és szokásos méreteit,
 – a huzagolt cső jellemzőit az átmeneti kúp, a huzagolás fajtái, csavarzatszög, csavarzat hossz esetében,
 – a fegyvercső szilárdság igénybevételét, méretezését,
 – a csőkombinációkat többsövű (drilling, boch stb.) fegyverekhez, a csőegyesítések fajtáit, a hüvelyvonókat, a kész cső felületkezelését;

d) a zárszerkezetek, zárolás, reteszelés terén alkalmazás szintjén tudja:

– a golyós vadász lőfegyverek zárszerkezetének felépítését, a reteszelő elemeket, az elsütő szerkezetet, a biztosítót, a gyorsítót, az alkatrészek pótlási lehetőségeit,
 – a sörétes vadász lőfegyverek reteszelését, a zárolócsapot, a zároló éket, a kulcsot, ezek szilárdsági igénybevételét lövéskor, a zártestet, a csuklócsap és csőkampó szilárdsági igénybevételét;

e) az elsütő-szerkezet (lakat) és az elcsattanó szerkezet terén

ismeret szintjén tudja:

– a lakat és az elcsattanó történelmi fejlődését;

alkalmazás szintjén tudja:

– a különböző lakatok (oldallakat, villámlakat stb.) felépítését, működését, az egybillentyűs elsütő szerkezetet,
 – az elcsattanók fajtáit, felépítésüket, az alkatrészek pótlási lehetőségeit;

f) a jelzők, biztosítók, ejektorok terén

alkalmazás szintjén tudja:

– a jelzőberendezések feladatát, szerkezeti felépítését, működését, alkatrész pótlását,
 – a biztosítók típusait (billentyű, ütőrugó-biztosítás stb.) helyes működésüket, alkatrészüik pótlását,
 – duplapuskáknál és boch puskáknál az ejektorokat;

g) a puska ágyazása terén

alkalmazás szintjén tudja:

– a fegyverágy feladatát, felépítését, a különböző (angol, német stb.) tusákat, balkezes tusát, a fontosabb famunkák elvégzésének módját,
 – az előágy és a tusa szerelését, illetve felszerelését a puskára, végső beállítását.

G) A puskatávcsövek felszerelése terén

Megértés szintjén tudja:

– az optikai alapismereteket (képalkotás, nagyítás).

Alkalmazás szintjén tudja:

– a puskatávcsövek szerkezetét, működését, beállítását, valamint a fontosabb összefüggéseket az irányzóvonal, a röppálya és a belövési távolság között,
 – az ún. egyponos (single point) irányzékot, a hidegbelevő távcsövet és használatát, a távcsövek felszerelési módját, a befogások és rögzítések alkatrészeinek elkészítését.

H) A vadászat alapjai terén

Alkalmazás szintjén tudja:

– a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény rendelkezései szerint a vadászat feltételeit, a tilalmi időket,
 – a vadászat biztonsági szabályait, különös tekintettel a fegyverhasználatra.

I) Fegyverekre és lőszerekre vonatkozó hatósági előírások terén

Megértés szintjén tudja:

– a fegyverek és lőszerak vásárlására és tartására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket,
 – a fegyverek és lőszerak szállítására, kezelésére és tárolására vonatkozó jogszabályokat, szabályzatokat,
 – a fegyverek kötelező biztonsági vizsgálatát, a próba-jeleket, ezek nemzetközi elismerését,
 – a kriminalisztikai fegyverismeretet,
 – az éjjellátó készülékek (infra kereső távcsövek) ismeretét.

J) Munkavédelem terén

Alkalmazás szintjén tudja:

– a munkahely egészségügyi előírásait,
 – a foglalkozási ártalmakat,
 – az általános baleseti veszélyeket, ezek elhárításának módjait,
 – a tűz keletkezésének megelőzési módjait,
 – az elsősegélynyújtás alapjait.

K) Munkaszervezési követelmények terén

Alkalmazás szintjén tudja:

– a szakma munkaterületére vonatkozó jellemző kockázatok, azok minimalizálását,
 – a fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében környezetkímélő munkák végzését,
 – a hulladékkezelés, -gazdálkodás módszereit,
 – az elvárható emberi magatartási, illetve kapcsolattartási szabályokat, követelményeket,
 – a gyakorlati szakképzés lehetőségeit, módszertanát a törvényi szabályok figyelembevételével, a pedagógiai ismereteket,
 – a gazdasági, pénzügyi, adózási, számlaadási alapszabályokat.

V. A mestervizsga részei és tartalmi jellemzői

Vadászpuskaműves mestervizsgát tehet az a vadászpuskaműves képzettségű természetes személy, aki

– elsajátította a szakmája magas szintű gyakorlásához szükséges szakmai gyakorlati, elméleti ismereteket, valamint a vállalkozási ismereteket, továbbá a pedagógiai alapismereteket,

– képes munkáját magas színvonalon, önállóan végezni, és beosztottjai munkáját irányítani, vállalkozását fenntartani,

– alkalmas tanulók gyakorlati foglalkoztatására, képzésére.

5.1. A mestervizsga szervezeti rendje

A vadászpuskaműves mestervizsgát a Magyar Agrárkamara és az érintett felügyeleti hatóságok által kinevezett tagokból álló mestervizsga bizottság előtt lehet tenni.

A mestervizsga részei:

5.1.1. Írásbeli vizsga

5.1.2. Gyakorlati vizsga

5.1.3. Szóbeli vizsga

5.1.1. Szakmai írásbeli vizsga

A szakmai írásbeli vizsga kérdéseit a Magyar Agrárkamara állítja össze. Kezelésük a részletes vizsgaszabályzat szerint történik. A feladatok a vizsgatantárgyak követelményrendszerére épülnek.

Az írásbeli vizsgafeladatnak lehetővé kell tennie annak megállapítását, hogy a vizsgázó az összefüggéseiben megértett és elsajátított elméleti ismereteket a konkrét gyakorlati jellegű feladat megvalósításánál milyen szinten képes alkalmazni.

Az írásbeli feladat megoldására legalább 3 órát, legfeljebb 5 órát kell biztosítani.

Az a jelölt, aki a maximálisan adható pontszám ötven százalékát nem éri el, a vizsgát folytathatja, de az írásbelit meg kell ismételnie.

5.1.2. A gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga menetét – a vizsgahelyszín előzetes bejárása után – a mestervizsga bizottság elnöke határozza meg.

A gyakorlati vizsgafeladat a következő két részből áll:

a) a jelölt által készített remekmunka bemutatása,

b) konkrét gyakorlati feladat végrehajtása.

A vizsgázó az elnök döntése alapján minden gyakorlati részből vizsgázik, tételhúzás alapján. Az egyes gyakorlati feladatokra fordítható időt a helyi feltételek függvényében, a vizsgabizottság elnöke határozza meg, de a feladatok elvégzésére legalább 1-1 óra, összesen 2 óra fordítható. A gyakorlati vizsgarészek szervesen nem tartoznak össze, térben és időben szétválaszthatók.

A gyakorlati vizsga tételeit a Magyar Agrárkamara által kiadott vizsgafeladatok alapján kell összeállítani.

A szakmai, gyakorlati vizsga folyamán a gyakorlati feladat keretében alkalmazni kell a kérdéssel kapcsolatos munka- és környezetvédelmi szabályokat. A mestervizsga gyakorlati részét megelőzően munkavédelmi oktatást kell tartani a jelöltek részére.

Az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgarészen nem éri el az ötven százalékos teljesítményt, annak minősítése nem megfelelő és a vizsgát nem folytathatja.

A gyakorlati vizsgarész lezárása után a jelölteknek tájékoztatni kell az eredményről.

5.1.3. A szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga helyét a mestervizsga bizottság jelöli ki. A szóbeli vizsga rendjét a mestervizsga bizottság elnöke határozza meg a szóbeli vizsga megkezdése előtt. A vizsga rendjéről tájékoztatni kell a jelöltek.

5.1.3.1. Szakmai szóbeli vizsga

A szakmai szóbeli vizsgát a Magyar Agrárkamara által megadott tételekkel kell lebonyolítani, a fegyverismeret, fegyverjavítás, puskatávcsovek tárgyköreiből.

5.1.3.2. Vállalkozási ismeretek

A vizsgabizottság előtt számot kell adni a vállalkozások tervezéséhez, beindításához, fenntartásához, vezetéséhez, fejlesztéséhez szükséges jogi, közgazdasági, piaci, könyvelési, szabvány- és áruismereti, adózási, üzleti partnerkapcsolati ismeretekből.

A vállalkozási ismeretek tantárgy vizsgája írásban is folytatható.

5.1.3.3. Pedagógiai ismeretek

A szóbeli vizsga keretében alapvető pszichológiai, didaktikai, szakmódszertani, pedagógiai elméleti kérdésekből kell számot adni a jelöltnak.

A mestervizsgán a Magyar Agrárkamara által kiadott tételeket kell alkalmazni.

A jelölteknek minden tantárgyból legalább 20 perc felkészülési időt kell biztosítani.

Az a vizsgázó, aki valamelyik tantárgyból 50%-os teljesítményt nem ér el, nem felelt meg, de az adott tantárgyból javítóvizsgát tehet.

5.2. A mestervizsga minősítése

A mestervizsgán elérhető minősítési fokozat:

– megfelelt,

– nem felelt meg.

A „megfelelt” minősítést az a jelölt kapja, aki mind a gyakorlati, mind az elméleti vizsgarész valamennyi tantárgyból ötven százalékot meghaladó eredményt ért el.

„Nem felelt meg” az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgarészen valamelyik munkafeladatot „nem felelt meg” szinten teljesítette, vagy az elméleti vizsgarészen egy tantárgyból nem érte el a „megfelelt” szintet.

5.3. Javító-, pótlóvizsgára vonatkozó előírások

Meg kell ismételnie teljes egészében a gyakorlati vizsgát annak a jelöltnak, aki a gyakorlati feladatok közül bármelyiket nem megfelelő szinten teljesítette.

Az elméleti vizsgarészen abból a tantárgyból kell javítóvizsgát tenni, amelyből a jelölt nem felelt meg.

5.4. A mestervizsga alóli felmentés feltételei

A gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

Az elméleti vizsga tárgyai alól – a jelentkező kérelmére – a mestervizsgát szervező az egyes vizsgatárgyaknak megfelelő szakirányú felsőfokú képesítéssel rendelkezőknek a Kiegészítő Vizsgaszabályzatban meghatározott módon, felmentést adhat.

Az elméleti vizsgán felmentés adható:

- szakmai elméletből:
- szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkezőnek
- vállalkozási ismeretekből:

a jogi végzettséggel, továbbá közgazdasági felsőfokú vagy azzal egyenértékű végzettséggel rendelkezőnek, illetve annak, aki más szakterületen két éven belül mester-vizsgát tett,

- pedagógiai ismeretekből:

a szakoktatói, műszaki vagy mérnöktanári végzettséggel rendelkezőnek, illetve annak, aki más szakterületen mestervizsgát tett.

5.5. A mestervizsga szervezése

Mestervizsgát csak olyan, oktatásra jogosult szervezet, intézmény szervezhet, amely rendelkezik a vizsgáztatáshoz szükséges tárgyi és személyi feltételekkel; az oktatási intézményekre előírt iratkezelési szabályzata van, és a Magyar Agrárkamara területi szerve arra jogosultnak minősítette

5.5.1. A mestervizsga tárgyi feltételei

A mestervizsga tárgyi feltételeit a Magyar Agrárkamara által kiadott gyakorlati vizsgakérdések határozzák meg. Különösen szükségesek az alábbiak:

- fegyverjavító műhely komplett fa és fémmegmunkáló gépekkel,
- lőtér,
- fegyver-, szerszám-, anyagraktár,
- személyszállítási eszközök,
- szaktantermek,
- munkatermek,
- oktatástechnikai felszerelések, eszközök,
- szertárak.

5.5.2. A mestervizsga személyi feltételei

A mestervizsga bizottságban csak olyan személy vehet részt, aki

- az adott szakterületen elismert szakember,
- oktatási és vizsgáztatási tapasztalatokkal rendelkezik,

A segítő tanároknak szakirányú felsőfokú végzettséggel és pedagógiai képesítéssel kell rendelkezniük.

5.6. Iratkezelési szabályok

A mestervizsga iratai (oklevél, törzslap, osztályozóív) közokiratok, ezért az ezek kezelésére, kiadására vonatkozó jogszabályokat be kell tartani. Csak olyan szervezet alkalmas a mesterképesítés kiadására, amely rendelkezik a vizsga iratainak kezelésével kapcsolatos előírások betartásához, a vizsgairatok titkos kezeléséhez szükséges feltételekkel, valamint törvényes selejtezési és levéltárba történő átadási lehetőséggel. A szakmai felkészítéssel és a mestervizsgával kapcsolatos iratok, levelek és egyéb küldemények iratkezelésére, irattárba helyezésére, selejtezésére, levéltári átadására, továbbá a vizsgabizottság határozatainak záradékolására a törzslapon, vagy az oklevélben a be-

jegyzések javítására, illetőleg névváltozás esetén alkalmazandó eljárásra az oktatási intézmények működtetéséről kiadott, valamint a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól szóló külön jogszabályok az irányadók.

VI.

A vadászpuskaműves mestervizsgára való szervezett felkészítés lehetőségét minden jelentkezőnek biztosítani kell. Szervezett felkészítést csak olyan, oktatásra jogosult szervezet, intézmény szervezhet, amely rendelkezik a vizsgáztatásra előírt tárgyi és személyi feltételekkel.

Az igazságügy-miniszter 8/2006. (II. 22.) IM rendelete

az egészségügyi területen működő igazságügyi szakértői testület szervezetéről és működéséről

Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény 31. §-a (6) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – az egészségügyi miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

A Szakértői Testület feladatai

1. §

(1) Az orvosi és pszichológiai szakértői testület (a továbbiakban: Szakértői Testület) feladata, hogy bíróság és más hatóság megkeresésére vagy megbízás alapján a szakterületébe tartozó szakkérdésekben szakvéleményt adjon. A Szakértői Testület a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 111. §-ának (5) bekezdése szerint szakvéleményt adhat.

(2) A Szakértői Testület a külön jogszabályban meghatározott, az orvosi, továbbá egyes pszichológiai és biológiai szakterületeknek megfelelő szakkérdésekben jár el.

A Szakértői Testület szervezete

2. §

(1) A Szakértői Testület külön jogszabály szerint az Egészségügyi Tudományos Tanács szerveként működik.

(2) A Szakértői Testület tagjait az igazságügy-miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben öt évi időtartamra nevezi ki.

(3) A Szakértői Testület létszáma legfeljebb negyven fő lehet. A Szakértői Testület elnöke – ha a Szakértői Testület működőképességének megőrzése érdekében szükséges – az (1) bekezdésben előírt öt éves időtartam lejártát megelőzően is javasolhatja újabb testületi tagok kinevezését.

(4) Amennyiben a Szakértői Testület tagjai közül a tagok valamelyikének kinevezése – annak lejártát megelőzően – megszűnik, az újonnan kinevezett tag megbízatása az eredetileg kinevezett tag megbízatási idejének hátralévő időtartamára szól.

(5) A Szakértői Testület nem igazságügyi szakértő tagjai a szakértői esküt az egészségügyi miniszter és az igazságügy-miniszter képviselői előtt teszik le.

(6) A Szakértői Testület tagjának megbízatása megszűnik, ha

- a) a megbízatás időtartama lejár,
- b) a megbízatását visszavonják,
- c) tagságáról lemond,
- d) meghalt.

3. §

(1) A Szakértői Testület elnökét és két elnökhelyettesét öt évre az igazságügy-miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben nevezi ki a Szakértői Testület tagjai közül.

(2) A Szakértői Testületet az elnök képviseli és irányítja. Távolléte vagy tartós akadályoztatása esetén feladatait az általa kijelölt elnökhelyettes látja el. Ha a Szakértői Testület elnöke a kijelölésben akadályoztatva van, az elnök feladatait ellátó elnökhelyettes az igazságügy-miniszter jelöli ki.

4. §

(1) A Szakértői Testület titkárát (a továbbiakban: titkár) – a Szakértői Testület elnökének javaslatára – öt évre az igazságügy-miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben nevezi ki.

(2) A titkár

- a) ellátja a Szakértői Testület ügyviteli feladatait,
- b) kapcsolatot tart a külső szakértőkkel, a Szakértői Testület tagjaival és a megkereső szervezetekkel,
- c) nyilvántartja, elszámolja a Szakértői Testület díját és az elnök döntése alapján gondoskodik a szakértőket megillető díj kifizetéséről.

(3) A Szakértői Testület elnökét, elnökhelyettesét és titkárát feladatainak ellátásáért tiszteletdíj illeti meg.

A Szakértői Testület működése

5. §

(1) A Szakértői Testület a tagok által megállapított és az igazságügy-miniszter által jóváhagyott ügyrend szerint működik. A Szakértői Testület elnöke évente beszámol a Szakértői Testület munkájáról az igazságügy-miniszternek. Az éves beszámolót meg kell küldeni az egészségügyi miniszternek, a Legfelsőbb Bíróság elnökének és a Legfőbb Ügyésznek is.

(2) A Szakértői Testület tagjainak névsorát, az ügyrendet és az éves beszámolót az Igazságügyi Közlönyben közzé kell tenni.

A Szakértői Testület eljárása

6. §

(1) A Szakértői Testület nevében a szakértői véleményt a Szakértői Testület elnöke által kijelölt – az ügy természetének megfelelően három vagy öt – tagból álló eseti bizottság (a továbbiakban: eseti bizottság) adja. Az ügy előadóját és az eseti bizottság elnökét a Szakértői Testület elnöke jelöli ki.

(2) Az eseti bizottság legalább egy tagjának igazságügyi orvostan szakvizsgával kell rendelkeznie.

(3) A Szakértői Testületet az egyes ügyekben az eseti bizottság elnöke képviseli.

7. §

(1) Ha a szakértői vélemény kialakításához olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a Szakértői Testület tagjai nem rendelkeznek, megfelelő szakértelemmel rendelkező személy (külső szakértő) az eseti bizottság tagjaként bevonható. Külső szakértő bevonása esetén az eseti bizottság tagjainak többségét a Szakértői Testület tagjai közül kell kijelölni.

(2) A külső szakértő bevonásáról és személyéről a szakvéleményt kérőt tájékoztatni kell, a külső szakértő részvételére a szakvéleményben utalni kell.

8. §

(1) Az eseti bizottság elé kerülő ügy intézésében és tárgyalásában nem vehet részt a Szakértői Testület azon tagja, illetve nem vonható be külső szakértőként az a személy, akire az adott ügyben az eljárási törvényekben és az igazságügyi szakértőkre vonatkozó jogszabályokban meghatározott kizáró ok áll fenn. A kizáró ok fennállását az érintett köteles a Szakértői Testület elnökének bejelenteni.

(2) Az eseti bizottság tagjaként nem járhat el az adott ügyben az a személy sem, aki az adott ügyben korábban már szakvéleményt adott, vagy véleményt nyilvánított. A Szakértői Testület elnöke hivatalból biztosítja, hogy kizárt szakértő ne vegyen részt a szakértői vélemény kialakításában.

(3) A Szakértői Testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményét. A tények megállapítására – az ügyben felmerülő indokolt személyi vizsgálatot kivéve – nem végez külön bizonyítást, szükség esetén azonban további adatok szolgáltatását kérheti a megkereső bíróságtól, hatóságtól, illetve a megbízótól.

9. §

(1) A Szakértői Testülethez érkező bírósági, hatósági megkereséseket, illetve megbízásokat – a titkár által történő előkészítést követően – a Szakértői Testület elnöke fogadja el és igazolja vissza.

(2) Az eseti bizottság zárt ülésen alakítja ki a szakértői véleményt, melyet a bizottság tagjai írnak alá. Az eseti bizottság döntését egyszerű szótöbbséggel hozza meg. Az ülésről emlékeztető készül, melyet az eseti bizottság elnöke ír alá.

(3) Az ülésen készített vagy rögzített, a Szakértői Testület döntésének megalapozását szolgáló adat nyilvánosságára a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19/A. §-ának rendelkezései az irányadóak.

(4) Az eseti bizottság a szakvéleményt a saját szakmai felelőssége mellett, a Szakértői Testület nevében adja, és annak bélyegzőjét használja. Az eseti bizottság elnökének felterjesztésére az írásba foglalt véleményt a Szakértői Testület elnöke ellenjegyzi és a rendelkezésre bocsátott iratokkal együtt megküldi a megkereső bíróságnak, hatóságnak vagy megbízónak.

A Szakértői Testület díjazása

10. §

(1) A Szakértői Testületet a szakvélemény elkészítéséért a *melléklet* szerinti díjazás illeti meg. A Szakértői Testület az alapidíjat kivételes esetben legfeljebb 50%-kal felemelheti, ha az ügy hosszabb tudományos vizsgálatot igényel, vagy a szakértői díj felemelését a szakvélemény elkészítésének munka- vagy költségigénye egyébként indokolja.

(2) A szakértői vélemény elkészítéséért az eseti bizottság tagjait és a külső szakértőt díj illeti meg. A díj mértékét a Szakértői Testület ügyrendjében kell meghatározni és a Szakértői Testülethez befolyt díjból kell megfizetni.

Záró és átmeneti rendelkezések

11. §

(1) Ez a rendelet 2006. április 1-jén lép hatályba. A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága működéséről szóló 13/1994. (IX. 13.) NM rendelet,

b) az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága működéséről szóló 13/1994. (IX. 13.) NM rendelet módosításáról szóló 18/1999. (VI. 16.) EüM rendelet,

c) az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága működéséről szóló 13/1994. (IX. 13.) NM rendelet módosításáról szóló 10/2000. (III. 29.) EüM rendelet,

d) az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet 2. §-a (7) bekezdéséből „a szakvéleményt felülvizsgáló bizottság tagjait, a döntés-előkészítő tevékenységet ellátó szakreferenseket,” szövegrész.

(2) A rendelet rendelkezéseit azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyekben a Szakértői Testület kirendelésére, illetve megbízására a rendelet hatálybalépését követően került sor. Az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága azokban az ügyekben, amelyekben 2005. december 31-ig kirendelték, változatlan összetételben és működési keretek között 2006. április 1-jéig jár el.

Dr. Petrétei József s. k.,
igazságügy-miniszter

Melléklet

a 8/2006. (II. 22.) IM rendelethez

	Háromtagú tanács esetén	Öttagú tanács esetén
A szakértői vélemény alapidíja	90 ezer Ft	150 ezer Ft
A Be. 111. §-ának (5) bekezdése alapján készített szakértői vélemény alapidíja	60 ezer Ft	100 ezer Ft
A további ülések pótdíja	30 ezer Ft	50 ezer Ft
Költségátalány	az alapidíj 35%-a	az alapidíj 35%-a

**Az oktatási miniszter
3/2006. (II. 22.) OM
rendelete**

**a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának
rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok
módosításáról szóló
17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról***

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (1) bekezdésének *a* és *f* pontjában kapott felhatalmazás alapján, továbbá a közoktatásról szóló törvény 8/A. §-ának és 45. §-ának (2) bekezdésében foglaltak végrehajtására a következőket rendelem el:

1. §

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet 2. számú melléklete e rendelet *mellékletével* egészül ki.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet
a 3/2006. (II. 22.) OM rendelethez

[2. számú melléklet
a 17/2004. (V. 20.) OM rendelethez]

8. A kerettanterv neve: **Képességfejlesztő és értékörző kerettanterv az általános iskolák 1–8. évfolyamai számára.**

A kerettanterv benyújtója:
Általános Iskola (Zalabér)

9. A kerettanterv neve: **Képességfejlesztő és értékörző kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyamai számára.**

A kerettanterv benyújtója:
Képesség- és Tehetségfejlesztő Magán Általános Iskola, Szakképző Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium (Várpalota)

* A rendelet melléklettel teljes szövegét a Magyar Közlöny 2006. évi 20. számának II/1–6. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (iskolák) kérés nélkül, más előfizetők kérésre CD-n megkapnak (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

10. A kerettanterv neve: **Képességfejlesztő és értékörző kerettanterv a gimnáziumok 7–12. évfolyamai számára.**

A kerettanterv benyújtója:
Maklár János Általános, Művészeti Iskola és Gimnázium (Hajdúnánás)

11. A kerettanterv neve: **Képességfejlesztő és értékörző kerettanterv a szakiskolák 9–10. évfolyamai számára.**

A kerettanterv benyújtója:
Képesség- és Tehetségfejlesztő Magán Általános Iskola, Szakképző Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium (Várpalota)

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 7/2006. (II. 22.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályi rendelkezések alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárásban és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása tárgyában – *dr. Balogh Elemér, dr. Kovács Péter* és *dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 8. § (3) bekezdése, valamint a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet 4. § (1) bekezdés *p*) pontja alkotmányellenes, ezért azokat a határozat kihirdetése napjával megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény 25. § (6) és (7) bekezdéseinek; a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 3. § *h*), *i*) pont 4. alpontjának, *k*) és *m*) pontjainak, 10. § (1) bekezdésének és 21. § (1) bekezdésének, 25/A. § (6) bekezdésének, 25/D. § (3) bekezdésének és 90. § (1) bekezdés *g*) pontjának, valamint (2) bekezdés *b*) pontjának; a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 8. § (1) és

(4) bekezdéseinek; a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényt módosító 2001. évi CXVII. törvény 18. § (4) bekezdésének; továbbá a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásokról szóló 326/2001. (XII. 30.) Kormányrendelet 4. § (2) bekezdés *a*) pontjának és 5. § (2) bekezdés *b*) pontjának, továbbá a termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló 16/2002. (II. 18.) Korm. rendelet 4. § második mondatának és 6. § (1) bekezdésének az alkotmányellenessége megállapítására irányuló indítványokat elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 26. § (1) bekezdésével kapcsolatban benyújtott, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményező indítványt elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/F. § (4) bekezdés második mondatának, a 2001. évi CXVII. törvény által módosított, az indítvány benyújtásakor hatályban lévő, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 10. §-ának, 13. § (1)–(5) bekezdéseinek és 21. §-ának, a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 2. § (2) bekezdésének, 6. § (1) bekezdés *e*) pontjának, 13. § (2) bekezdésének és 21. §-ának, továbbá a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásáról szóló 326/2001. (XII. 30.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés *d*) pontjának, a termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló 16/2002. (II. 18.) Korm. rendelet 8. § második mondatának, a Nemzeti Földalap vagyonyilvántartásának, vagyonkezelésének és hasznosításának részletes szabályairól szóló 17/2002. (II. 18.) Korm. rendelet 6. § (3) bekezdésének, végül a birtokpolitika elveiről szóló 1010/2002. (II. 1.) Korm. határozatnak és a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításával összefüggő feladatokról szóló 1043/2002. (V. 4.) Korm. határozatnak az alkotmányossági felülvizsgálatára indult alkotmánybírósági eljárást megszünteti.

5. Az Alkotmánybíróság a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény egészének, a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXVIII. törvény 7. § (1) bekezdésének, továbbá a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásáról szóló 326/2001. (XII. 30.) Korm. rendelet egészének a megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz több indítvány érkezett a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Földalaptörvény), a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényt (a továbbiakban: Termőföldtörvény) módosító 2001. évi CXVII. törvény és a 2002. évi XXIII. törvény, valamint a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény (a továbbiakban: Földtörvény) módosításáról szóló 2001. évi CXVIII. törvény számos rendelkezése és a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásáról szóló 326/2001. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.1.), továbbá a termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló 16/2002. (II. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.2.) és a Nemzeti Földalap vagyonyilvántartásának, vagyonkezelésének és hasznosításának részletes szabályairól szóló 17/2002. (II. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.3.), valamint a birtokpolitika elveiről szóló 1010/2002. (II. 1.) Korm. határozat (a továbbiakban: H.1.) és a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításával összefüggő feladatokról szóló 1043/2002. (V. 4.) Korm. határozat (a továbbiakban: H.2.) alkotmányellenességének a megállapítására.

Az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező indítványozók a termőföld kisajátítására, a családi gazdaságra, illetve a családi gazdálkodókra vonatkozó rendelkezéseket sérelmezték, és az elővásárlási és előhaszonbérleti jog jogosultjainak a termőföldtörvényben szabályozott sorrendjét, valamint az állam „előszerzési” jogára vonatkozó szabályokat kifogásolták. Az Alkotmánybíróság az indítványokat egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

2.1. Az indítványozók a Földalaptörvény számos rendelkezésének alkotmányossági vizsgálatát kérték beadványukban. Álláspontjuk szerint a Földalaptörvény 2. § (2) bekezdése sérti a jogbiztonságot azáltal, hogy a birtokpolitikai elveket nem törvény, hanem kormányhatározat szabályozza.

2.2. A tulajdonhoz való jogra, a piacgazdaságra és a diszkrimináció-tilalomra hivatkozva kérték megsemmisíteni a 6. § (1) bekezdésének azt a részét, amely alapján a Nemzeti Földalap tulajdonába kerülnek azok a földek, amelyek az aranykorona hiány pótlását követően megmaradtak, illetve amelyek nem tartoztak egyik földalapba sem. Az indítványozók álláspontja szerint aránytalan szankció az „államosítás” arra az esetre, ha a szövetkezet elmulasztotta volna a maradvány földterületek magántulajdonba adását. Ezen túl tulajdonelvonás történik, mert a magántulajdonosok (a szövetkezetek akkori tagjai, azok, akiknek tagsági viszonya korábban valamilyen oknál fogva megszűnt, illetve a kárpótlásra jogosultak) joggal bíz-

hattak tulajdonuk megszerzésében. A magántulajdon „átlamosítására” kerül tehát sor a Földalaptörvény 6. § (1) bekezdése alapján, anélkül, hogy a törvény kisajátítási eljárást rendelt volna el. Ezzel kapcsolatban kérték az indítványozók a Földtörvény módosításáról szóló 2001. évi CXVIII. törvény 7. § (2) bekezdése *a*) pontjának megsemmisítését is, mert az álláspontjuk szerint a szövetségi tulajdon elvonását valósítja meg.

2.3. A Földalaptörvény 8. § (1) bekezdése elővásárlási jogot biztosít az állam számára a Termőföldtörvény szerinti sorrendben. E rendelkezés az indítványok szerint sérti a tulajdonhoz való jogot, a magyar állam ugyanis a forgalmi viszonyokban „nem gazdasági szereplőként, hanem a közhatalom birtokosaként van jelen”. A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) ugyanis, amely az elővásárlási jogot az állam képviseletében gyakorolja, nem a piac elvei szerint működő gazdasági társaság, hanem „meghatározott privilégiummal rendelkező és a többi piaci szereplő magatartását befolyásoló képződmény”-vélik az indítványozók.

2.4. Az indítványozók a Földalaptörvény 8. § (4) bekezdését is támadták, amely alapján az államot megillető elővásárlási jog a termőföld és tanya ingyenes átruházása esetén is gyakorolható, ha az átruházás nem közeli hozzátartozó javára történt. Az indítványozók szerint a földtulajdonos, bár megválaszthatja, hogy kinek ajándékozza el földjét, ha az ajándékozott nem a hozzátartozója, akkor az állam „beléphet” az ajándékozási szerződésbe, ezáltal az ajándékozási szándék, és így a tulajdonos rendelkezési joga sérelmet szenved. Az ajándékozott részére nyújtandó kártalanítási összeg viszont meg sem közelíti a földből a szakszerű gazdálkodás folytatásával nyerhető hasznot.

2.5. Több indítványozó kifogásolta a 8. § (3) bekezdést is, amely alapján az állam a tulajdonszerzéstől számított három éven belül kisajátíthatja a 2002. január elsejét követően vásárolt termőföldet, ha az nem a termőföldtörvényben meghatározott elővásárlásra jogosult tulajdonába került. Az indítványozó ezzel kapcsolatban a Földalaptörvény 22. § (2) bekezdésének *d*) pontját is sérelmezi, ez ugyanis módosítja a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendeletet akképpen, hogy lehetővé teszi az ingatlan kisajátítását a helyben lakók és a családi gazdaságok termőfölddel kapcsolatos igényeinek a kielégítése, valamint a spekulációs törekvések visszaszorítása érdekében. Az indítványok szerint ez ellentétes az Alkotmány 2. § (1), 8. § (2), 9. § (1) és 13. § (1) és (2) bekezdéseivel, és sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Az indítványozók szerint nem felel meg a „kivételesség” Alkotmányba foglalt követelményének az az előírás, amely általánosan teszi lehetővé a termőföldek kisajátítását, és nem tekinthető „közérdeknek” a helyben lakók és a családi gazdaságok termőföld szükségleteinek a kielégítése. A diszkrimináció tilalmát sértőnek tartják a kérelmezők, hogy a Termőföldtörvény szerinti elővásárlásra jogosultak általi termőföldvétel esetében nem ad lehetőséget a törvény a ki-

sajátításra. Az indítványozók szerint a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése önkényesen tesz különbséget a 2002. január elseje előtt és után vásárolt termőföldek között, előnyösebb helyzetbe hozva a korábban termőföldet vásárlókat. Ezen túl a jogbiztonságot sértőnek vélik, hogy a három éves határidő hosszú ideig bizonytalanságban tartja a termőföldet megszerző új tulajdonost.

2.6. Egy indítványozó a Földalaptörvénynek az indítvány benyújtásakor hatályos 13. § (2) bekezdését támadta, mondván a jogbiztonságot sérti, hogy az *e* bekezdésben foglalt „első sorban” kitétel lehetővé teszi „a földrészeket hasznosítását tetszés szerint kiválasztott vevők számára”.

2.7. Ugyanezen indítványozó szerint jogbiztonságot sértő a Földalaptörvény 21. §-a is, amely felhatalmazást ad a Kormány részére az NFA vagyonkezelése, hasznosítása részletes szabályainak a megalkotására. E rendelkezés alapján kérte egy másik indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmány sértés megállapítását, mondván, a Kormány nem tett eleget a Földalaptörvény 21. §-ában foglaltaknak, mivel nem alkotott rendeletet az NFA-hoz tartozó termőföldvagyon nyilvántartására, vagyonkezelésére és hasznosítására.

3.1. Az indítványozók a Termőföldtörvény több szakaszát is támadták alkotmánybírói beadványukban.

Jogbiztonságot sértőnek és az Alkotmány 15. §-ába ütközőnek találták a „családi gazdaság” és a „helyben lakó” Termőföldtörvény 3. § *h*) és *m*) pontjaiban adott definícióját, és diszkriminatívnak a 3. § *i*) pont 4. feltételét, amely alapján az lehet családi gazdálkodó, akinek a bejelentett állandó lakóhelye legalább három éve a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van. Az indítványozók szerint *e* megszorításnak nincs ésszerű indoka és korlátozza a fiatalok gazdálkodási lehetőségét. E rendelkezés és a 3. § *m*) pontja olyan feltételeket tartalmaz, vélik az indítványozók, amelyek indokolatlanul akadályozzák a tulajdonost tulajdonának elidegenítésében.

Az indítványok jogbiztonságot sértőnek tartják a mezőgazdasági tevékenységnek a Termőföldtörvény 3. § *k*) pontjában foglalt definícióját is, amiért az nem felel meg a mezőgazdasági tevékenység KSH által azonosítható besorolásának.

Egy alkotmányjogi panasznak nevezett, de valójában utólagos normakontrollra irányuló indítvány azt sérelmezi, hogy a családi gazdaság formában való működést csak több személynek engedi meg a Termőföldtörvény, és az indítványozó egy személyben nem lehet családi gazdálkodó. Emellett, az indítványozó az alkotmányellenesnek tartott jogalkalmazói gyakorlat megváltoztatása érdekében kezdeményezte a Termőföldtörvény 3. § *h*), *i*) és *j*) pontjait értelmező joggyakorlat alkotmányossági vizsgálatát.

3.2. A Termőföldtörvény 10. §-ába foglalt elővásárlási sorrendet és a 21. § által megállapított előhaszonbérleti sorrendet kifogásolta több indítványozó. Álláspontjuk

szerint az elővásárlási jog biztosításának nincs olyan ésszerű indoka, amely a szerződési szabadság ilyen mérvű korlátozását tenné szükségessé. Emellett, véleményük szerint a tulajdonhoz való jogot is aránytalanul korlátozza az elővásárlási jog, a termőföld művelési ág szerinti hasznosításának ugyanis nem ez a jogintézmény az elsődleges eszköze, és nincs arra biztosíték, hogy az elővásárlásra jogosult ténylegesen meg is műveli a földet, hiszen a Termőföldtörvény kizárólag a családi gazdálkodó esetében írja elő feltételként, hogy a gazdálkodónak mezőgazdasági termelőnek kell lennie. A tulajdonhoz való jogot sértőnek tartják az indítványozók a helyben lakó szomszéd, illetve a helyben lakó részére biztosított elővásárlási, előhasznóbérleti jogot is. Az előhasznóbérlet esetében a tulajdonjog sérelme még nyilvánvalóbb, mint az elővásárlás esetében, írják az indítványozók, a hasznóbérlet során ugyanis a bérlő kiválasztása bizalmi kérdés. A tulajdonos elemi érdeke, hogy a hasznóbérlő megtegyen minden szükséges intézkedést a föld termőképességének a megtartása érdekében. Különösen sérelmesnek tartják az indítványozók, hogy az NFA az elővásárlási, előhasznóbérleti sorrendben megelőzi a ténylegesen mezőgazdasági tevékenységet folytató hasznóbérlőket, felesbérlőket, részesművelőket. Ez a szabály az utóbbiak vállalkozáshoz való jogát sérti – vélik a beadványt benyújtók.

Az elővásárlás és az előhasznóbérlet sorrendjét megállapító szabályt az indítványozók a diszkrimináció tilalmába ütközőnek tartják, a jogalkotó ugyanis „a családi gazdálkodó elővásárlási jogát és előhasznóbérleti jogosultságát a közös háztartásban élő családtag elé helyezte”. Ehhez kapcsolódóan támadja a Termőföldtörvényt módosító 2001. évi CXVII. törvény 18. § (4) bekezdését az indítványozók egyike, mondván, a „privilegizált helyzethez elég a családi vállalkozóvá válás ígérete”.

3.3. A kérelmezők szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sértőek és az Alkotmány 9. § (1) bekezdésébe ütközők a Termőföldtörvény 13. § (1)–(5) bekezdései. Az indítvány benyújtásakor hatályban lévő jogi szabályozás alapján az NFA mint hasznóbérbe adó ötven évre szóló hasznóbérleti szerződést köthetett, más földtulajdonos viszont csak tíz évre szólót.

3.4. A Termőföldtörvény 25/A. § (6) bekezdése alapján a földhasználati szerződés bejelentésének elmulasztása a szerződés érvénytelenségét vonja maga után. Az indítványozók szerint e szabály sérti a jogállamiság alkotmányos elvét, aránytalan szankciót rendel ugyanis e mulasztáshoz. Az egyik indítványozó az e rendelkezésre visszautaló 25/D. § (3) bekezdést is alkotmányosértőnek tartja.

3.5. Mulasztásban megnyilvánuló alkotmánysértést lát a kérelmezők egyike abban, hogy az Országgyűlés mindaddig nem alkotta meg a Termőföldtörvény 26. § (1) bekezdésében előírt birtokrendezési törvényt.

3.6. Egy másik indítványozó pedig a jogbiztonságot sértőnek tartja a Termőföldtörvény 90. § (1) bekezdés

g) pontját, amely felhatalmazást ad a Kormány számára, hogy rendelettel állapítsa meg a családi gazdaságok létrehozására, nyilvántartásba vételére és működésére vonatkozó anyagi és eljárási szabályokat. Az indítványban foglaltak szerint a Termőföldtörvény a családi gazdálkodó fogalmának meghatározásán túl a családi gazdaságról érdemi rendelkezést nem tartalmaz, „ezért alkotmányosan megengedhetetlen végrehajtási jogszabályra bízni a jogintézmény voltaképpen teljes szabályozását”. Ugyanezt a kifogást fogalmazza meg a kérelmező a Termőföldtörvény 90. § (2) bekezdés b) pontja vonatkozásában, amely felhatalmazást ad a szaktárca minisztere számára, hogy a földminősítés részletes szabályait rendeletben szabályozza.

4.1. Néhány indítványozó a hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalmába ütközőnek tartja a Földtörvény indítvány benyújtásakor hatályban volt 12/F. § (4) bekezdés második mondatát, amely szerint az osztatlan közös tulajdon megosztását lehetőség szerint a földrészlet legjobb minőségű terület részén kellett kezdeni. Az indítványozó szerint e szabály következtében hátrányos helyzetbe kerülnek azok, akik a megosztást nem kérték vagy kérték. Az indítványozók egyike az Alkotmánybíróságtól jogtechnikai okokból kérte a 12/F. § egészének a megsemmisítését és meghatározta e szakasz egyes bekezdéseinek szerinte helyes sorrendjét. Ugyanezen indítványozó a jogállamiságot sértőnek tartja, hogy ha a tulajdonostársak közötti egyezség hiányában sorsolás dönt a kiosztás sorrendjéről, akkor a sorsolás ellen a körzeti földhivatalnál a megyei földhivatalhoz címzett kifogás nyújtható be. A problémát abban látja az indítványozó, hogy e kifogás elutasítását követően nincs további jogorvoslati lehetőség.

4.2. Végül konkrét alkotmányjogi indok nélkül sérelmezi az indítványozó a Földtörvényt módosító 2001. évi CXVIII. törvény 7. § (1) bekezdését, mondván, „nem vihető keresztül, hogy a törvény 7. §-a csak a földkiadásokkal kapcsolatos, el nem bíralt ügyekre terjeszti ki a hatályát”.

5. Egyes indítványozók az R.1. egészének, más indítványozók csupán e rendelet 10. § (1) bekezdés d) pontjának a megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól. Több kérelmező diszkriminatívnak, a jogállamiságot sértőnek és az egyesülési szabadságba ütközőnek tartja, hogy a családi gazdálkodó csak akkor jogosult a támogatás igénybevételére, ha rendelkezik a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége ajánlásával. Az Alkotmánybírósághoz utóbb érkezett beadványok az R.1. azon előírásait támadják, amelyek szerint a családi gazdaság csak akkor vehető nyilvántartásba, ha a családi gazdálkodó nyilatkozik arról, hogy élethivatásszerűen végez mezőgazdasági tevékenységet, továbbá a családi gazdaságot törlik a nyilvántartásból, ha az előbbi kötelezettséget a családi gazdálkodó 2005. január elsejéig nem teljesítette [4. § (2) bekezdés a) pont, 5. § (2) bekezdés b) pont]. Az indítványozó szerint ez az előírás túlzott mértékben korlátozza

a családi gazdálkodók vállalkozási szabadságát, és hátrányos helyzetbe hozza őket a mezőgazdasági termelőkhoz képest, akikkel különben mind adózási, mind támogatási szempontból azonos elbírálás alá esnek.

6. Az R.2. 4. § második mondatában található „rangsor” kifejezést sérelmezte az indítványozók egyike. Álláspontja szerint sérti a normavilágosság követelményét, hogy e rendelet nem a Termőföldtörvény által használt „sorrend” kifejezést használja. Ez okból kérte az indítványozó az R.2. 6. § (1) bekezdésének a megsemmisítését is.

Több kérelmező kifogásolta az R.2. 8. § második mondatát, amely szerint az R.2. rendelkezéseit a földhivatalhoz 2002. február 22-től benyújtott kérelmek esetében kell alkalmazni.

7. Az R.3. indítvány benyújtásakor hatályos 6. § (3) bekezdése alapján az NFA, ha a vagyonkezelésében lévő föld hasznosításával általa megbízott a szerződésben vállalt kötelezettségét nem teljesíti, a szükséges feladatok elvégzésével a Növény- és Talajvédelmi Szolgálatot bízta meg. Az egyik indítványozó szerint e rendelkezés előnyben részesíti a Növény- és Talajvédelmi Szolgálatot más gazdasági szereplőkhöz képest, és ezzel a tulajdoni formák egyenrangúságának alkotmányos követelményét és a diszkrimináció tilalmát sérti.

8. Végül számos indítványozó kérte az Alkotmánybíróságtól a H.1. és a H.2. megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezések pontos megjelölése nélkül kérte néhány indítványozó a Földalaptörvény és az R.1. egészének a megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság eljárása során megkereste a földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztert, valamint az igazságügyi minisztert.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítványok által érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Földalaptörvénynek, a Termőföldtörvénynek és a Földtörvénynek az indítványozók által sérelmezett, az indítványok elbírálásakor hatályban lévő rendelkezései:

Földalaptörvény: 2. § (2) „A tulajdonosi jogok gyakorlása és a Nemzeti Földalap rendeltetésszerű hasznosítása a földbirtok-politikai irányelvek szerint történik. A földbirtok-politika irányelveit – ideértve a szociális földprogram szempontjait is – országgyűlési határozat állapítja meg. A földbirtok-politikai irányelvek érvényre juttatásáról, valamint a szükséges feltételek megteremtéséről a Kormány gondoskodik.”

8. § (1) „Az államot a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) szerinti sorrendben elővásárlási jog illeti meg minden termőföldre, kivéve azt, ami a Tft. hatálybalépése előtt zártkerti földrészletnek minősült (a továbbiakban: zártkerti föld). Az elővásárlási jogot az állam képviselőjében a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet gyakorolja.

(2) A tulajdonos a vételi ajánlatot a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetnek köteles megküldeni.

(3) A helyben lakók termőföldigényének kielégítése, gazdálkodási alapjának megteremtése, a földspekulációs törekvések visszaszorítása, a települések népességmegtartó képességének megőrzése, illetve elősegítése céljából – 2002. január 1. után vásárolt föld esetén – a Magyar Állam javára kisajátításnak van helye. E címen nem sajátható ki az a termőföld, amely a Tft.-ben meghatározott elővásárlásra jogosult tulajdonába került. A kisajátítás iránti kérelmet – az erre irányadó szabályok szerint – a tulajdonszerzést követő három éven belül az érintett földrészlet fekvése szerinti települési önkormányzat véleményének beszerzése után a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet terjesztheti elő.

(4) Az (1) bekezdés szerinti, államot megillető elővásárlási jog – a hozzátartozó [Ptk. 685. § b) pont] javára történő tulajdon-átruházás kivételével – termőföld, illetve tanya tulajdonának részben vagy egészben ingyenes átruházása esetén is gyakorolható. Ebben az esetben az ingyenesen vagy részben ingyenesen szerző fél kötelezettsége helyébe a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet – kisajátítási kártalanításra irányadó szabályok szerinti – fizetési kötelezettsége lép. A fizetési kötelezettség mértékének megállapítása

és a kötelezettség teljesítése tekintetében egyebekben a ki-sajátítási eljárásra vonatkozó szabályok az irányadók.”

21. § „Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a Nemzeti Földalap vagyonyilvántartásának, vagyonkezelésének és hasznosításának részletes szabályait rendeletben állapítsa meg.”

Termőföldtörvény: 3. § „h) családi gazdaság: legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld (ideértve a mező-, erdő-gazdasági művelés alatt álló belterületi földet is) tulajdo-nával, illetőleg haszonbérletével, használatával rendelke-ző gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak (épület, építmény, mezőgazdasági berendezés, felszerelés, gép, állatállomány, készlet stb.) hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma;”

„i) a családi gazdálkodó: a családi gazdaságot a családi gazdaság központja szerint illetékes megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatal nyilvántartásába bejegyeztető személy, aki [...]

4. legalább 3 év óta a bejelentett állandó lakhelye a csa-ládi gazdaság központjaként megjelölt településen van;

j) a gazdálkodó család tagjai: a családi gazdálkodó, annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője; gyermekén az örökbe foga-dott, a mostoha és a nevelt gyermeket is érteni kell;

k) mezőgazdasági tevékenység: növénytermesztés, kertészet, állattenyésztés, halászat, haltenyésztés, szaporító anyag termesztés, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, vegyes gazdálkodás;”

„m) helyben lakó:

1. az a magánszemély, akinek bejelentett lakóhelye legalább három éve azon a településen van, amelynek köz-igazgatási területén a termőföld vagy tanya fekszik;

2. az a magánszemély, akinek legalább három éve a be-jelentett lakóhelye olyan településen van, amelynek köz-igazgatási határa a termőföld vagy tanya fekvése szerinti település közigazgatási határától közúton vagy közforga-lom elől el nem zárt magánúton legfeljebb 15 km távolság-ra van;

3. az i) pont 3. alpontja szerinti szakirányú képzettség-gel rendelkező, helyben lakást és mezőgazdasági tevé-kenység élethivatásszerű folytatását vállaló magánsze-mély;

4. az olyan jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet, amelynek bevétele több mint 50%-ban a k) és l) pontok szerinti mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységből származik, és székhelye az 1–2. alpontban meghatározott településen van; és

5. természetes személy esetében családi gazdálkodó vagy nyilvántartási (regisztrációs) számmal rendelkező östermelő, illetőleg egyéni mezőgazdasági vállalkozó, vagy a 4. alpont alatti szervezet természetes személy tagja vagy részvényese;”

10. § (1) „Termőföld vagy tanya eladása esetén – ha tör-vény másként nem rendelkezik – az alábbi sorrendben elő-vásárlási jog illeti meg:

a) a haszonbérlet, felesbérlet és részesművelőt; jogi személy vagy jogi személyiség nélküli más szervezet ha-szonbérlet esetén annak helyben lakó természetes személy tagját, illetve helyben lakó részvényesét;

b) a helyben lakó szomszédot;

c) a helyben lakót;

d) a magyar államot a Nemzeti Földalapról szóló tör-vényben foglaltak szerint.”

21. § (1) „A termőföldre és tanyára az alábbi sorrendben előhaszonbérleti jog illeti meg:

a) a volt haszonbérlet, illetve ha a volt haszonbérlet a tulajdonos hozzájárulásával ültetvényt telepített vagy ha-lastavat létesített, az általa kijelölt személyt feltéve, hogy a haszonbérlet nem a tulajdonos azonnali hatályú felmondá-sa következtében szűnt meg;

b) a helyben lakó szomszédot;

c) a helyben lakót.”

25/A. § „(6) A földhasználati szerződés bejelentésének elmulasztása a szerződés érvénytelenségét vonja maga után. [...]”

25/D. § „(3) A szerződések benyújtására, ennek elmu-lasztására, valamint a szerződések nyilvántartásba vételére a 25/A–25/C. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmaz-ni azzal az eltéréssel, hogy a szerződés benyújtásának el-mulasztása esetén a szerződésből származó jogokat és kö-telezettségeket nem létezőnek kell tekinteni. [...]”

26. § „(1) A tulajdonosok széttagolt külterületi termő-földjeinek összevonásával, a természeti adottságokhoz jobban igazodó termelési feltételek, kedvezőbb üzemi mé-retek, az együttesen művelhető családi birtokok kialakítá-sa céljából a település területére vagy annak természetes határokkal elkülöníthető egy részére kiterjedő birtokren-dezési eljárást kell lefolytatni. Az általános birtokrende-zési eljárásra a külön törvény rendelkezései az irányadók.”

90. § „(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rende-lettel megállapítsa [...]

g) a családi gazdaságok létrehozására, nyilvántartásba vételére és működtetésére vonatkozó anyagi és eljárási szabályokat.

(2) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfej-lesztési miniszter, hogy [...]

b) a földminősítés részletes szabályait

rendelettel megállapítsa.”

A Termőföldtörvényt módosító 2001. évi CXVII. tör-vény:

18. § „(4) A családi gazdálkodóra irányadó szabályok vonatkoznak arra a személyre is, aki vállalja, hogy a mező-gazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékeny-ség élethivatásszerű folytatását 2005. január 1. napjáig megkezdi, feltéve, ha a családi gazdálkodóra vonatkozó egyéb feltételeknek megfelel. Ha e kötelezettségének ha-táridőre nem tesz eleget, az eddig felvett támogatások jog-talanul felvett támogatásnak minősülnek.”

Földtörvény: 12/F. § „(1) Amennyiben a földkiadási eljárás eredményeként létrejött osztatlan közös tulajdon tulajdonostársait megillető tulajdoni hányadokat az ingatlan-nyilvántartásba már jogerősen bejegyezték, az illetékes körzeti földhivatalnál bármely tulajdonostárs kérelmével e törvény hatálybalépésétől számított 60 napon belül, a továbbiakban évente március 1-jéig kezdeményezheti az ingatlan megosztását annak érdekében, hogy saját tulajdoni hányadát önálló ingatlanként kaphassa meg. [...]

(4) A kérelem alapján a körzeti földhivatal meghatározza a földrészlet megosztásának módját, megállapítja a megosztás kiindulási helyét és irányát figyelemmel a talajvédelmi szempontokra is.[...]

(9) A földrészlet megosztására csak abban az esetben kerülhet sor, ha ahhoz a megosztandó ingatlant terhelő és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogok jogosultjai, valamint az érintett szakhatóságok hozzájárultak.”

3. Egyéb, az indítványozók által kifogásolt, az indítványok elbírálásakor hatályban lévő jogszabályi rendelkezések:

A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (Ámt.):

25. § „(6) Ha a szövetkezet (jogutódja) az (1) és a (3) bekezdésben foglaltaknak a földkiadás befejezését követő 60 napon belül nem tesz eleget, a maradvány termőföldek e törvény erejénél fogva a Magyar Állam tulajdonába és a Magyar Nemzeti Földalap Kht. kezelésébe kerülnek, kivéve a védett vagy védelemre tervezett területek.

(7) Aki a vagyonnevesítés szabályai szerint jogosultságát hitelt érdemlően igazolja, a Nemzeti Földalap földkészletéből termőföldet igényelhet vagy pénzübeni kártalanításra tarthat igényt 4000 Ft/AK értéken.”

A kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet: 4. § „(1) Ingatlant kisajátítani az alábbi célokra lehet: [...] p) a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 8. §-a alapján a helyben lakók és a családi gazdaságok termőfölddel kapcsolatos igényeinek kielégítése, valamint a spekulációs törekvések visszaszorítása érdekében;”

R.1.: 4. § „(2) Az FM hivatal a családi gazdaságot akkor veszi nyilvántartásba, ha a családi gazdálkodó

a) a kitöltött kérelemhez a 2. számú melléklet szerinti nyilatkozatot csatol arról, hogy a Tv. szerint élethivatás-szerűen kívánja végezni a mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységet;”

5. § „(2) A családi gazdaságot ugyancsak törli az FM hivatal a nyilvántartásból, ha a családi gazdaság [...] b) nem tett eleget azon feltételnek, miszerint élethivatás-szerűen mezőgazdasági és mezőgazdasági kiegészítő tevékenységet végez.”

R.2.: 4. § „A szerződés az elővásárlásra jogosult és az eladó között az elővásárlásra jogosult elfogadó nyilatkozatának az eladóval történt közlésével jön létre. Több elővásárlásra jogosult elfogadó nyilatkozata esetén a szerző-

dés a rangsorban előrébb állóval, több, azonos helyen álló elővásárlásra jogosult esetén pedig az eladó választása szerinti személlyel jön létre.”

6. § „(1) Az előhaszonbérleti jog gyakorlásával összefüggő eljárásra az 1–4. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.”

8. § „Ez a rendelet 2002. február 22-én lép hatályba.”

III.

1. Az Alkotmánybíróság először a Földalaptörvény termőföld kisajátítására vonatkozó szabályainak az alkotmányosságát vizsgálta. A Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése alapján a 2002. január elsejét követően vásárolt termőföldet az állam a tulajdonszerzéstől számított három éven belül kisajátíthatja, ha azt nem a Termőföldtörvényben meghatározott elővásárlásra jogosult szerezte meg.

Az indítványozók szerint nem kivételes és nem közérdekű, ezért az Alkotmány 13. § (2) bekezdését sértő a kisajátítás lehetősége; a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik, hogy az elővásárlásra jogosult által megszerzett termőföld esetében nincs lehetőség kisajátításra; és jobbiztonságot sértő a három éves időtartam, amely alatt lehetősége van az államnak a kisajátításra.

1.1. Az Alkotmány 13. § (2) bekezdése alapján tulajdont kisajátítani csak kivételesen, közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet. Az Alkotmány maga határozza meg a kisajátítás feltételeit, azt, ahogyan végső soron a tulajdon értékét garantálja. Minthogy a kisajátítás az egyetlen törvényes eszköz a tulajdon elvonására, az Alkotmánybíróságnak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy a jogalkotó valóban kivételes eszközként és valamely közérdekű cél érdekében alkalmazza azt.

Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, van-e a kisajátítási szabályok bevezetésének közérdekű célja, és hogy e kitűzött cél elérését szolgálja-e a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése.

A Földalaptörvény kisajátítási szabályaihoz két különböző jogalkotói cél rendelhető. A tulajdonelvonás lehetősége a jogszabály követését biztosító eszközként került a Földalaptörvénybe arra az esetre, ha a termőföld a Termőföldtörvény és a Földalaptörvény hatályos rendelkezéseit megszegve kerülne a vevő tulajdonába. Ezt valószínűsíti, hogy a 8. § (3) bekezdés kizárólag a 2002. január elseje után vásárolt föld esetében teszi lehetővé a kisajátítást, és az is, hogy három évig az a személy számíthat termőföldtulajdonának elvonására, aki nem a hatályos jogszabályok szerint szerezte meg a földet. Nem sajátítható ki az a termőföld, amely a Termőföldtörvényben meghatározott elővásárlásra jogosult tulajdonába került.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alkotmány 13. § (2) bekezdésének megfelelő tulajdonelvonás nem szolgálhat a jogszabályi rendelkezések követésének biztosítékául. A jogalkotónak lehetősége van arra, hogy a nor-

makövetést szankciók kilátásba helyezésével érje el. Az Alkotmány 13. § (2) bekezdése szerinti kisajátításnak a rendeltetése azonban nem a joghátrány-okozás, hanem az, hogy ha valamely közérdekű cél másképpen nem érhető el, megfelelő kártalanítás mellett végső eszközként sor kerülhessen tulajdonelvonásra. A jogszabályi rendelkezések követésének kikényszerítése önmagában nem fogadható el a kisajátítás legitim indokaként.

A Földalaptörvényben szereplő kisajátítási rendelkezés alkotmányos célja a földbirtok-politika érvényesítése, az NFA-n keresztül a termőföld „eljuttatása” az azt megművelőkhoz: a föld használóihoz és a helyben lakókhoz.

A földtulajdon sajátos természeti és vagyoni jellemzőire korábbi határozatában már utalt az Alkotmánybíróság. Hangsúlyozta, hogy a föld – más természeti erőforrásokhoz hasonlóan – korlátozott mértékben áll rendelkezésre, nem szaporítható és mással nem helyettesíthető. A „termőföld véges jószág, a rá vonatkozó tulajdon szociális kötöttségei szükségképpen kapcsolódnak az állaghoz, a területi kiterjedtséghez és az értékhez”. [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.] A termőföldnek egy országon belüli mennyisége adott, az nem növelhető. A rendelkezésre álló föld viszont korlátlan ideig használható, nem amortizálódik. Mindezek a körülmények indokolhatják a földtulajdonosok termőfölddel való rendelkezési jogát korlátozó közérdekű beavatkozást.

Az Alkotmánybíróság mindaddig közérdekű célként fogadja el a Kormány és az Országgyűlés földbirtok-politikai célkitűzéseinek az érvényesítését, ameddig azok az Alkotmány keretei között maradnak: fogalmilag és nyilvánvalóan nem zárják ki a piacgazdaság létét, és tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indok nélkül nem korlátoznak egyéb jogot. [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.]

Jelen ügyben a Földalaptörvény megalkotásának alkotmányos célja a 48/2002. (VII. 19.) OGY határozatban körvonalazott földbirtok politikai elvek érvényre juttatása, ezért nincs jelentősége annak, hogy jelenleg a törvényhozó által a Földalaptörvényben közérdekűként megjelölt cél és a kisajátítás valóságos indoka között nincs összhang. A Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése a kisajátítás közérdekű okaként a helyben lakók termőföldigényének kielégítését, a földspekulációs törekvések visszaszorítását, a települések népességmegtartó képességének megőrzését, elősegítését jelölte meg. Ezt a célt a 2001-ben elfogadott Földalaptörvényt módosító 2002. évi XXIV. törvény sem változtatta meg. A Nemzeti Földalapba tartozó termőföldvagyont a Földalaptörvény 13. § (1) bekezdése alapján az NFA a földrésztlet eladásával, haszonbérbe adásával vagy vagyongazdálkodásba adásával hasznosítja. Ennek során előnyben kell részesíteni a földbirtok politikai irányelvekben meghatározott feltételeknek megfelelő személyeket [Földalaptörvény 13. § (3) bekezdés]. A földbirtok politikai irányelvekről szóló 48/2002. (VII. 19.) OGY határozat azonban elsődleges célként a földhasználók helyzetének stabilizálását, fejlődésének elősegítését jelöli meg, és csak

másodsorban említi a családi gazdaságok kialakítását, megerősítését. A kisajátítás tehát elsősorban nem a jogalkotó által a kisajátítás közérdekű okaként megjelölt cél: a helyben lakók és a családi gazdaságok termőfölddel kapcsolatos igényeinek a kielégítését szolgálja. A földhasználók (haszonbérlet, felesbérlet, részes művelő) érdekei ugyanis az OGY határozat eredményeként elsőbbséget élveznek. E sorrendbeli módosítás azonban nem változtat azon, hogy a kisajátítás végső célja a termőföld eljuttatása azok számára, akik annak művelésével hivatásszerűen foglalkoznak.

1.2. Az Alkotmány kivételesen és közérdekből teszi lehetővé a tulajdonelvonást. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdésében foglaltak megfelelnek-e a kivételesség követelményének.

Az Alkotmánybíróság a kivételesség körében értékeli, hogy a közérdekű cél megvalósítása érdekében a kisajátítás elkerülhetetlenül szükséges eszköz-e. A kisajátítás elrendeléséhez nem elegendő, hogy „a tulajdon elvonását törvényben szabályozott közérdekű cél megvalósítása indokolja, az Alkotmány közérdekűség fennállása esetén is csak kivételesen teszi lehetővé a kisajátítást. A kivételesség előírása a kisajátítás lehetőségének további alkotmányos korlátozását jelenti annak érdekében, hogy a tulajdon közhatalmi eszközökkel történő elvonására közérdekből, teljes és feltétlen kártalanítás mellett is csak akkor kerülhessen sor, ha az a közérdekű cél megvalósítása érdekében elkerülhetetlenül szükséges, ha a közérdekű cél más módon, mint a tulajdonjog sérelmével nem valósítható meg”. (479/B/1993. AB határozat, ABH 1993, 665, 667.) Ilyen kivételes esetnek tekinti az Alkotmánybíróság, ha valamely alkotmányos közérdekű cél elérése érdekében a tulajdon állam általi megszerzése elengedhetetlen, és e tulajdont az állam polgári jogi jogügyletek útján nem képes megszerezni. A jogszabályoknak tehát – a kisajátítás kivételességére is tekintettel – a közérdekű célok azon eseteire kell korlátozniuk a kisajátítás lehetőségét, amelyek megvalósítása végső soron csak a tulajdon elvonásával lehetséges. [35/2005. (IX. 29.) AB határozat, ABK 2005. szeptember, 529, 533.]

A jogalkotó álláspontja szerint a „birtokpolitikai célkitűzések megvalósításához, a gazdaságos birtokstruktúra, a családi gazdaságok kialakulásának elősegítése érdekében nem nélkülözhető az állam fokozottabb szerepvállalása a földpiac élénkítésében. Ezért szükség van a termőföldre az államot megillető elővásárlási jog biztosítására”. A gazdaságos birtokstruktúra kialakításához tehát a kisajátításnál enyhébb eszköz is elegendő: az állami elővásárlási jog biztosítása. Márpedig a tulajdon közhatalmi eszközökkel történő elvonása nem alkalmazható más, a közérdekű célok elérésére alkalmas enyhébb eszközök igénybevétele mellett, illetve helyett.

Az elővásárlási jog az alábbiak szerint enyhébb eszköz, mint a törvényen alapuló kisajátítás. Az Alkotmány 13. §-a a már meglévő tulajdont védi; a tulajdonjog megszerzése

előtt gyakorolt elővásárlási jog – amellyel minden földet vásárlónak számolnia kell – nem korlátozza alkotmányosértő módon a tulajdonhoz való alkotmányos jogot. Az elővásárlási jog a termőföld tulajdonosát ugyanis annyiban akadályozza a tulajdonával való rendelkezésben, hogy nem választhatja meg szerződő partnerét. A szerződő partner személyének az anonim piaci tranzakciókban akkor van jelentősége, ha a vevőként jelentkezők a piac szempontjából releváns tulajdonságukban különböznek egymástól. A föld eladásakor a fizetőképesség lehet a szerződési partnerek közötti lényeges különbség. Ebből a szempontból az NFA semmiképpen nem minősül rosszabb adósnak, mint bármely piaci szereplő. A szerződés tartalma pedig a Ptk. 373. § (2) bekezdése alapján változatlan marad. Az elővásárlási jog ezért nem jelent alkotmányellenes alapjogkorlátozást.

A Földalaptörvény alkotmányos célja az Országgyűlés által megjelölt földbirtok politikai elvek érvényesítése. E közérdekű célt az államnak – és a képviselőletében eljáró NFA-nak – az alapjogok lehető legkisebb sérelmével kell megvalósítania. A kisajátítás az adott szabályozásban minden nehézség nélkül pótolható enyhébb eszköz alkalmazásával. A Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése ezért nem felel meg a kivételesség alkotmányos követelményének.

A kisajátítási szabály szükségtelen azért is, mert kizárólag olyan esetekben alkalmazható, amikor az NFA nem élt a Termőföldtörvény 10. § (1) bekezdés *d*) pontjában biztosított elővásárlási jogával. A Termőföldtörvény és a Földalaptörvény sem kötelezi az államot vételi ajánlatának benyújtására. Ez azonban nem járhat azzal a következménnyel, hogy ha az NFA bármely okból (például forráshiány vagy az államszervezet nehézkes működése miatt) elmulasztja beadni vételi ajánlatát, akkor az állam utólag újabb lehetőséget kap a szóban forgó termőföld tulajdonjogának megszerzésére, mégpedig a legdrasztikusabb eszköz, a kisajátítás alkalmazásával. A kisajátításnak jelenleg minden esetben tényleges előfeltétele, hogy az NFA ne gyakorolja elővásárlási jogát, jöllehet erre a törvény szerint joga van. A tulajdonelvonás utó-elővásárlási jellegét igazolja a Földalaptörvényben a kisajátításra megszabott, a kisajátítandó föld megvásárlásától számított három éves határidő is. Ez a relatív határidő semmiképpen nem állhat kapcsolatban valamilyen racionálisan belátható – és alkotmányosan védett – közérdekkel. Ha egy földterület megszerzése közérdek, akkor e közérdek fennáll a tulajdon-szerzés időpontjától és jogcímétől függetlenül. [A Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése alapján 2002. január elseje óta az állam – elővásárlási jogával élve – bármelyik eladásra kínált termőföldet megszerezheti. Kisajátításra viszont csak a 2002. január elsejét követően vásárolt termőföld esetében van lehetőség.] A kisajátítási jog ilyen feltételekkel történő megadása a földtulajdonos alkotmányos jogának szükségtelen korlátozása.

Ha a Földalaptörvény és a Termőföldtörvény címzettjei követik e jogszabályok rendelkezéseit és az állam él az e jogszabályokban biztosított elővásárlási jogával, akkor

nem állítható, hogy a földbirtok-politikai cél szükségképpen és kizárólag a kisajátítás eszközével érhető el.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdését a határozat kihirdetése napjával megsemmisítette. Ugyanezen okból semmisítette meg az Alkotmánybíróság a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet 4. § (1) bekezdésének *p*) pontját is, az ugyanis a Földalaptörvény szóban forgó rendelkezése alapján, a helyben lakók és a családi gazdaságok termőfölddel kapcsolatos igényeinek kielégítése, valamint a spekulációs törekvések visszaszorítása érdekében teszi lehetővé a kisajátítást.

Mivel az Alkotmánybíróság az Alkotmány 13. §-a – és azzal összefüggésben a 8. § (2) bekezdése – alapján elvégzett alkotmányossági vizsgálat eredményeként alkotmányellenesnek nyilvánította a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdését, szükségtelenné vált annak az indítványnak az érdemi elbírálása, amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, a 9. § (1) bekezdésére és a 70/A. §-ára hivatkozva kifogásolta a kisajátítási szabályt.

IV.

1. Az Alkotmánybíróság a következőkben együtt vizsgálta a Termőföldtörvény 10. § (1) bekezdését, amely az elővásárlási jog sorrendjét állapítja meg, és a Földalaptörvénynek az állam számára elővásárlási jogot biztosító 8. § (1) bekezdését.

Az indítványozók álláspontja szerint a jelenleg hatályos Termőföldtörvény 10. § (1) bekezdése túl széles körben biztosít elővásárlási jogot, aránytalanul korlátozva ezzel a szerződési szabadságot. Az indítványozók emellett a tulajdonhoz való jog szükségtelen és aránytalan korlátozásának tartják, hogy az NFA megelőzi a haszonbérelő, a felesbérelő és a részesművelő elővásárlási jogát. A Termőföldtörvény jelenleg hatályban lévő 10. § (1) bekezdésében az elővásárlásra jogosultak köre jelentős mértékben megváltozott, és a magyar államot jelenleg a jogosultak közül az utolsó helyen illeti meg az elővásárlás joga.

1.1. Az elővásárlási jog jogszabályban történő biztosítása mind a tulajdonos, mind a szerző fél szerződési szabadságát korlátozza. Az Alkotmány 9. §-a védelmi körébe tartozó szerződési szabadság a tulajdonos számára a tulajdonjogból fakadó rendelkezési jog egyik megvalósulása. Az alkotmánybírósági gyakorlatban az elővásárlási jog tartalmilag a tulajdonost megillető rendelkezési jog korlátozását jelenti. Ez a korlátozás a vevőválasztási szabadságot érinti, és ezt is csak abban az esetben, ha az elővásárlásra jogosult a vevő ajánlatáéval azonos tartalommal és feltételekkel kész a tulajdonossal szerződést kötni. [Először lásd 18/1992. (III. 30.) AB határozat, ABH 1992, 110, 112.]

Az Alkotmánybíróság a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog alkotmányosságát elsőként a termőföld tulajdonosának az Alkotmány 13. § (1) bekezdésében biztosított

tulajdonhoz való joga szempontjából vizsgálta. Jogszabály akkor alapíthat elővásárlási jogot, ha a tulajdonos rendelkezési jogának korlátozása szükséges és arányos valamely alkotmányos cél elérése érdekében. A tulajdonjog korlátozása szükségességének vizsgálatánál ugyanakkor figyelembe kell venni az Alkotmány 13. § (2) bekezdését, amely a tulajdonelvonáshoz csak a közérdek meglétét követeli meg. Ennél szigorúbb szükségesség ezért a tulajdonhoz való jog korlátozásakor sem alkotmányos követelmény. A közérdekűség vizsgálatakor az Alkotmánybíróságnak tekintettel kellett lennie arra, hogy a tulajdonkorlátozás vagy tulajdonelvonás gyakran „közvetlenül más magánszemélyek javára szól (és csak a társadalmi problémák megoldása által a „köz” javára) – mint például a városrendezés, földreformok, bérlővédelem sok esetében”. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 381–382.]

Jelen esetben az állam birtokpolitikájának a megvalósítása érdekében indokolt az elővásárlási jog megállapítása. Termőföld vagy tanya eladása esetében a jogszabály által megállapított elővásárlási jog biztosítása olyan közérdekű intézkedés, amelynek célja a termőföld eljuttatása az azt használókhöz, a termőföldet hivatásszerűen művelőkhöz. A Termőföldtörvény ezért elsősorban a földet megművelő használókat részesíti előnyben, másodsorban, a helyben lakók körében előnyt élveznek a családi vállalkozók, a nyilvántartási számmal rendelkező őstermelők és az egyéni mezőgazdasági vállalkozók. [10. § (2) bekezdés] Ráadásul, a Termőföldtörvény 10. § (3) bekezdése alapján nem korlátozza a tulajdonost az elővásárlási jog közeli hozzátartozók és tulajdonostársak közötti adásvétel esetén. Mindezek alapján az elővásárlási jog jelen esetben olyan méltányolható okon alapul, amely alkalmas a kitűzött célok elérésére és azokkal arányban álló sérelmet okoz a termőföld vagy tanya tulajdonosának, akit csupán vevőválasztási szabadságában korlátoz ez az intézkedés.

1.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elővásárlási jog biztosítása mindaddig nem alkotmánysértő, amíg az nem vezet a tulajdonnal való rendelkezés kiüresítésére az egyik, a szerződési szabadság ellehetlenítésére a másik oldalon. A továbbiakban ezért az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a szerző fél vonatkozásában az elővásárlási jog jogszabályi kikötése nem korlátozza-e alkotmányellenes módon a szerződési szabadságot.

A szerződési szabadság visszavezethető az emberi méltóság egyik lényeges aspektusát alkotó általános cselekvési szabadságra. A cselekvési autonómia a jogügyletek létrehozásának szabadságában nyilvánul meg, és abban, hogy e szabadság önálló, minden hatalmi befolyástól mentes döntési jogot biztosít e jogügyletekben. Az, hogy a szerződési szabadság joga végső soron az emberi méltósághoz való jogból levezethető, nem jelenti azt, hogy az egyszersmind alapjogi védelmet is kap. A szerződési szabadságot az Alkotmánybíróság nem az egyén legbensőbb szféráját érintő megállapodások megkötésének szabadságával azonosítja, hanem ennél szűkebben, az egyén gazda-

sági életben való részvételét biztosító jogként részesíti védelemben, és azt hangsúlyozza, hogy a szerződési szabadság a piac működésének és a gazdasági versenynek az egyik fontos feltétele. Ebből következik az, hogy az alkotmánybírói gyakorlatban a szerződési szabadság az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében biztosított piacgazdaság lényegi elemének és önálló alkotmányos jognak (de nem alapvető jognak) minősül [először lásd: 13/1990. (VI. 18.) AB határozat, ABH 1990, 54, 55.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 153.]. A gazdasági verseny szabadságáról rendelkező alkotmányos szabály [9. § (2) bekezdés] is a szerződési szabadság biztosítását követeli meg [61/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 358, 360.]. Az Alkotmányból így módon levezetett szerződési szabadság korlátozása akkor nem alkotmánysértő, ha a korlátozásnak ésszerű indoka van. [16/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 466.; 66/1995. (XI. 24.) AB határozat, ABH 1995, 333.]

Jelen esetben a korlátozás csak a termőföldre vonatkozik, és annak a megszerzését sem zárja ki teljes mértékig a törvényhozó, hanem csupán elővásárlási jog kikötésével korlátozza a tulajdonszerzést. Az elővásárlási jog kikötése a szerző fél szempontjából korlátozza ugyan a szerződési szabadságot, de ennek ésszerű indoka van. Ahhoz, hogy a földtulajdonosok és a földhasználók halmazai közötti átfedés növekedését célzó állami földbirtok politika megfelelően érvényesülni tudjon, indokolt olyan szabályok megalkotása, amelyek alapján a földet elsősorban a termőföld megművelésével életvitelszerűen vagy üzemszerűen foglalkozó földhasználók, a családi gazdálkodók, a helyben lakók szerezhetik meg. A vevőként jelentkező személy az elővásárlási jog létének ismeretében teszi meg ajánlatát, vagy tesz azt követően egy új ajánlatot. Bizonyos földtulajdon megszerzésére senkinek nincs alkotmányos joga, általában a termőföld tulajdon megszerzésére vonatkozó szerződési szabadságnak viszont tág tere marad.

Mindezek miatt a Termőföldtörvény 10. § (1) bekezdése sem a termőföld tulajdonosa, sem pedig a jogügylet másik oldalán álló, elővásárlási joggal nem rendelkező szerző fél szempontjából nem alkotmánysértő. Nem találta az Alkotmánybíróság megalapozottnak azokat az indítványi kifogásokat sem, amelyek szerint az elővásárlási jogok sorrendje önkényes, és a jogosultak köre indokolatlanul széles. Alkotmányjogilag nem kifogásolható önmagában véve az elővásárlási jogok rangsorának a megállapítása [39/1992. (VII. 16.) AB határozat, ABH 1992, 235, 239.].

1.3. A Földalaptörvény 8. § (1) bekezdése alapján az államot a Termőföldtörvény szerinti sorrendben illeti meg az elővásárlási jog. A Termőföldtörvény 10. § (1) bekezdés d) pontjában az állam számára biztosított elővásárlási jog alapján, amennyiben az elővásárlási sorrendben előbbre állók: a haszonbérlő, a felesbérlő, a részesművelő, a helyben lakó szomszéd és a helyben lakó a vevőként jelentkező személy által adott ajánlatnak megfelelő szerződést nem tudják megkötni, az állammal, illetve az állam nevében eljáró NFA-val kötött szerződést követően a ter-

mőföld a Földalapba kerül. Az NFA a Földalapba tartozó termőföldvagyont a Földalaptörvény 13. § (1) bekezdésében foglaltak szerint hasznosítani köteles: e földeket eladhatja, haszonbérbe vagy vagyonkezelésbe adhatja. Ennek során a földbirtokpolitikai irányelvben meghatározott személyeket kell előnyben részesítenie, vagyis elsősorban a föld használóit, illetve a családi gazdaságokat [48/2002. (VII. 19.) OGY határozat a földbirtok-politikai irányelvekről]. Az állam számára garantált elővásárlási jog tehát lezárja a törvényt, célja az ideiglenesen a kincstári vagyona került föld „eljuttatása” az OGY határozat által kedvezményezett csoportokhoz, személyekhez. A közérdekű korlátozás arányban áll az intézkedéssel elért céllal, hiszen a tulajdonos az adásvételi szerződést ugyanazzal a tartalommal köti meg, vagyis őt ugyanaz a kötelezettség terheli, legyen az ügylet másik oldalán a tulajdonos által kiválasztott vevő vagy az elővásárlásra jogosult NFA. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság nem találta a termőföldtulajdonos tulajdonjogból fakadó rendelkezési jogát alkotmányos sértő módon korlátozónak a Földalaptörvény 8. § (1) bekezdését. Emellett, az 1.2. pontban foglaltak alapján a szerző fél szempontjából sem alkotmányellenes az állam számára biztosított elővásárlási jog.

2. Megvizsgálta az Alkotmánybíróság a Termőföldtörvény 21. § (1) bekezdésének alkotmányosságát is. E rendelkezés előhaszonbérleti jogot biztosít a föld haszonbérelőjének, az általa kijelölt személynek (amennyiben a volt haszonbérelő halastavat létesített vagy ültetvényt telepített), a helyben lakó telekszomszédnak és a helyben lakónak.

Az indítványozók szerint e szabály sérti az Alkotmány 13. §-át. Álláspontjuk szerint a haszonbérleti szerződés olyan tartós jogviszony, amely feltételezi a felek közötti bizalmi viszonyt, hiszen a haszonbérelő kiválasztásakor lényeges szempont a szakmai hozzáértés, a tőkeerő, a fizetési képesség és fizetőkészség. A Termőföldtörvény 21. §-a figyelmen kívül hagyja ezt, mivel olyan szerződő partnerrel létesített haszonbérleti jogviszonyba kényszerítheti bele a haszonbérbeadót, akivel szabad akaratából nem kötne szerződést.

Az Alkotmánybíróság – az indítványok alapján – a termőföld tulajdonosa szempontjából vizsgálta az előhaszonbérleti jog alkotmányosságát. Minthogy a szerződési szabadság itt a tulajdonos termőföldtulajdonát érintő rendelkezési jogban nyilvánul meg, amelyet az Alkotmány 13. §-a tulajdoni védelemben részesít, az Alkotmánybíróság arra a kérdésre kereste a választ, hogy e jog biztosítása közérdekű intézkedésnek minősül-e, és hogy az intézkedés arányban áll-e az elérni kívánt céllal.

A Termőföldtörvény és az R.2. rendelkezései alapján, ha a termőföld tulajdonosa úgy dönt, hogy haszonbérbe adja tanyáját, illetve termőföldjének egy részét vagy egészét, köteles a beérkező és az általa elfogadott ajánlatról az előhaszonbérleti jog jogosultjait értesíteni. (R.2. 6. §) A szerződés akkor jön létre, ha az előhaszonbérletre jogosult

nyilatkozik szándékáról, és azt közli a haszonbérbeadóval. Ha több előhaszonbérletre jogosult elfogadó nyilatkozata megérkezik a tulajdonoshoz, a szerződés a rangsorban előrébb álló személlyel jön létre.

A földtulajdonnak a föld hasznosításában van a közösségi funkciója. A Termőföldtörvényben biztosított előhaszonbérleti jog megállapításának a célja a földterületek szétaprózottságának és az átjárás nehézségének a megakadályozása.

Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt az indítványozók által felvetett kérdést vizsgálta, hogy az előhaszonbérleti jog biztosítása arányos tulajdonkorlátozást jelent-e, és nem vezet-e a tulajdonnal való rendelkezés kiürítésére a haszonbérbeadó oldalán.

Az előhaszonbérleti jog – mint jogviszony egyoldalú nyilatkozattal való létrehozására irányuló alakító jog – az elővásárlási jog rokon intézménye, ezért a bírói gyakorlat szerint a jogszabály által nem rendezett kérdésekben az előhaszonbérleti jogra az elővásárlási jog szabályai megfelelően alkalmazandók (BH 2000.538), a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) haszonbérletre vonatkozó előírásai (XXXVIII. fejezet) ugyanis az előhaszonbérletről nem rendelkeznek.

Az előhaszonbérleti jog alkotmányossági vizsgálatokor az Alkotmánybíróság is figyelemmel volt az elővásárlási joggal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatra. A jogszabályon alapuló előhaszonbérleti jog ugyanis – az elővásárlási joghoz hasonlóan – a tulajdonjogból folyó rendelkezési jog korlátozását jelenti [41/1995. (VI. 17.) AB határozat, ABH 1995, 175, 181–182.].

A termőföld tulajdonosa a haszonbérleti jogviszonyban földjének használatát engedi át anélkül, hogy a tulajdonjog jogosultjának személyében változás történne. Az előhaszonbérleti jog jogszabályi biztosítása miatt azonban a tulajdonos nem feltétlenül az általa kiválasztott haszonbérbevevővel lép szerződéses viszonyba. Amennyiben a haszonbérbevevőként jelentkező által adott ajánlatot a jogszabályban előhaszonbérleti joggal rendelkező személy elfogadja, a haszonbérbeadó ez utóbbival köteles megkötöni a haszonbérleti szerződést. A Termőföldtörvény 21. § (1) bekezdése alapján elsősorban a volt haszonbérelőt, felesbérelőt és részesművelőt, másodsorban a helyben lakó szomszédot, harmadsorban pedig a helyben lakót előhaszonbérleti jog illeti meg. [Az egyes agrárágazati törvények módosításáról szóló 2005. évi CLVII. törvény 4. §-a a Termőföldtörvény 21. §-át új (3)–(4) bekezdésekkel egészítette ki. Eszerint az állattartó telep és halastó üzemeltetőjét az első helyen, a volt haszonbérelővel azonos sorrendben előhaszonbérleti jog illeti meg az ingatlan-nyilvántartásban szántó, rét, legelő, valamint fásított terület művelési ágban nyilvántartott termőföldre. Az R.2. 4. §-ában foglaltaknak megfelelően több, azonos helyen álló előhaszonbérletre jogosult esetén a haszonbérbeadó dönt arról, hogy az egy rangsorban álló jogosultak közül a volt haszonbérelővel vagy az állattartó telep, halastó üzemeltetőjével köti meg a haszonbérleti szerződést.] A ha-

szonbérbevevő személye fontos a tulajdonos számára, mert az az érdeke, hogy a tulajdonában álló földet a haszonbérelő rendeltetésszerűen használja és a föld termőképességét megőrizze. A Termőföldtörvény 21. §-a a termőföld tulajdonosát ugyanis tartósan haszonbérleti jogviszonyba „kényszeríti” az előhaszonbérleti jog jogosultjával. [A haszonbérleti jogviszony időtartama legfeljebb húsz év lehet, kivéve az erdők, a szőlő és gyümölcsösök haszonbérletét (Termőföldtörvény 13. §).]

Az előhaszonbérleti jog gyakorlására azonban csak a tulajdonos érdekeinek a sérelme nélkül kerülhet sor. A tulajdonos érdekeinek a védelmét biztosítja az, hogy ha a tulajdonos az előhaszonbérleti jogosultakon kívüli személlyel kedvezőbb feltételekkel tud szerződést kötni, akkor ezt minden további nélkül megteheti.

Amennyiben az előhaszonbérleti jog jogosultjával köteles szerződni a tulajdonos, a szerződés tartalma változatlan, ugyanígy a haszonbérelő kötelessége is: a szerződésben foglalt hozadék biztosítása és a föld termőképességének a megőrzése. Ha a haszonbérbevevő e szerződésben foglalt kötelességének nem tenne eleget, a Termőföldtörvény 18. §-a és a Ptk. 457. §-a alapján a haszonbérbeadó a haszonbérletet azonnali hatállyal felmondhatja. A Termőföldtörvény 21. §-a alapján pedig nem illeti meg a volt haszonbérletet az előhaszonbérleti jog, ha a haszonbérleti szerződés a haszonbérbe adó azonnali hatályú felmondása miatt szűnt meg.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy miután a Termőföldtörvény és a Ptk. több, a földtulajdonos érdekeit védő garanciát tartalmaz, a Termőföldtörvény 21. § (1) bekezdése nem korlátozza aránytalan módon a tulajdonos rendelkezési jogát, ezért az e rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó indítványt elutasította.

3. A Földalaptörvény 8. § (4) bekezdése a termőföld vagy tanya részben, illetve egészben ingyenesen történő átruházása esetében az állam számára elővásárlási joghoz hasonlóan gyakorolható „előszerzési” jogot biztosít azzal, hogy a családon belüli és a hozzátartozók közötti ajándékozási szerződés esetében az állam képviselőjében az NFA e jogot nem gyakorolhatja. [A rendelkezés az államot megillető elővásárlási jogot említ egy olyan jogügylet esetében, amelynek a tárgya nem adásvétel, hanem ajándékozás. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban előszerzési jogként utal e törvényi jogosítványra.]

Az indítványozók álláspontja szerint ez a jogi megoldás egyrészt sérti a szerződés szabadságát, az ajándékozó rendelkezési jogát, mert a földtulajdonos, bár megválaszthatja, hogy kinek ajándékozza el a földjét, ha az ajándékozott nem a hozzátartozója, akkor az állam „beléphet” az ajándékozási szerződésbe, ezáltal az ajándékozási szándék, és így a tulajdonos rendelkezési joga szenved sérelmet.

Az Alkotmánybíróság a Földalaptörvényben biztosított „előszerzési” jogot elsőként a szerződési szabadság alkotmányos jogával vetette össze. Ahogyan azt az Alkotmány-

bíróság az elővásárlási jog alkotmányosságát vizsgáló IV.1. pontjában részletesen kifejtette, a piacgazdaság és a gazdasági verseny szabadságának alkotmányos elvéből [Alkotmány 9. § (1) és (2) bekezdései] következő szerződési szabadság jogának korlátozása akkor nem alkotmányos sértő, ha a korlátozásnak ésszerű indoka van.

3.1. Az Alkotmánybíróság elé került ügyekben eddig jellemzően a szerződési szabadság korlátozására a piacgazdaság megteremtése, illetve a már létrejött piac megfelelő működése érdekében került sor.

A 13/1990. (VI. 18.) AB határozatban alkotmánysértőnek minősült az erősebb gazdasági pozícióban lévő felet indokolatlanul előnyben részesítő, a takaréketét szerződések helyzetét rendező jogi szabályozás. Az Alkotmánybíróság tehát az akkor hatályos rendelkezést alkotmányellenesnek találta, de annak pro futuro megsemmisítésével „a jogalkotónak lehetőséget kívánt nyújtani arra, hogy a korábbi jogszabályok alapján kötött takaréketétszerződések helyzetét rendezze, s a gazdasági viszonyoknak megfelelő, de a szerződéses szabadságot tiszteletben tartó szabályozást dolgozzon ki”. (ABH 1990, 56.)

A fennálló, tartós szerződések jogszabállyal történő megváltoztatásának alkotmányosságát vizsgálta az Alkotmánybíróság a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatában. E döntésében megállapította, hogy „összgazdasági, továbbá nemzetgazdasági szempontok a szerződési szabadság közérdekű korlátozását esetenként szükségessé teszik”. Ilyen korlátozási terület az Alkotmánybíróság szerint a „versenykorlátozások joga, a kartelljog, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, a szervezeti egyesülések ellenőrzése, az árszabályozás, a szabványszerződések, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem”. (ABH 1991, 151.)

[A körülmények lényeges megváltozása miatt a szerződés tartalmának jogszabályi megváltoztathatóságáról lásd a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatot, a 66/1995. (XI. 24.) AB határozatot és utóbb a lakásbérleti szabályok módosulásáról szóló 57/2003. (XI. 23.) AB határozatot. Az árszabályozással kapcsolatban lásd a hatósági személytaxi-szolgáltatás legmagasabb díjának hatósági árként való szabályozásáról szóló 782/B/1998. AB határozatot és legutóbb a gyógyszerárak hatósági árát vizsgáló 19/2004. (V. 26.) AB határozatot. A fogyasztók védelme érdekében a szolgáltatók tájékoztatási kötelezettségéről lásd az 1270/B/1997. AB határozatot.]

3.2. Jelen ügyben viszont éppen ellenkezőleg, piackorlátozó intézkedést tartalmazó szabályozás alkotmányossága a kérdés. A Földalaptörvénynek az állam számára „előszerzési” jogot biztosító 8. § (4) bekezdése a termőföldpiac szabad működését csak bizonyos határok között engedi érvényesülni. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban arra a kérdésre kereste a választ, hogy ennek a szerződési szabadság szűkítésében megnyilvánuló piackorlátozási szabálynak van-e ésszerű indoka.

Az Alkotmánybíróság a 35/1994. (VI. 24.) AB határozatában alkotmányosnak minősítette azt a termőföldpiac

szabad működését erősen korlátozó szabályt, amely a jogi személyeket és a jogi személyiség nélküli más szervezeteket kizárta a termőföldszerzésből. Megállapította, hogy annak legitim indoka a tulajdonszerzési tilalmak (a belföldiek számára birtokmaximumot szabott a törvény, a külföldiek számára nem tette lehetővé a termőföldszerzést) kijátszásának a megelőzése. A Földalaptörvény értelmében vett állami „előszerzési” jog biztosításának a célja szintén a törvényi szabályok megkerülésének a megakadályozása. A jogalanyok elrettentése attól, hogy színlelt ajándékozási szerződésekkel próbálják kijátszani a Földalaptörvény és a Termőföldtörvény rendelkezéseiben foglalt tulajdonszerzési tilalmat.

Az Európai Unióhoz való csatlakozástól számított hét évig Magyarország fenntarthatja a külföldiek és a jogi személyek termőföldszerzésére vonatkozó tilalmat. E moratóriumot a magyar földárak és az Európai Unió más (elsősorban a 2004. május elsejét megelőzően csatlakozott) tagállamainak a földárai közötti nagy mértékű eltérés indokolja. Az átmeneti időszak harmadik évében az EU Bizottság jelentése alapján az EU Tanács lerövidítheti az átmeneti időszak hosszát. [A Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz – több más állammal együtt – történő csatlakozásáról szóló szerződést kihirdető 2004. évi XXX. törvény I. mellékleteként közzétett Csatlakozási Okmány X. melléklete, 3. (2)]

Az állami „előszerzési” jog ebben a közbülső időszakban biztosítja a termőföldszerzésre vonatkozó jogszabályi tilalmak érvényesülését.

Az állami „előszerzési” jog a termőföld tulajdonosát korlátozza általában a szerződés létrehozásában, a jogügylet típusának és a megajándékozott személynek a megvásárlásában. Emellett a termőföldet részben vagy egészben ingyenesen szerző fél szerződési szabadsága is korlátozott az „előszerzésre” jogosult állammal szemben. A megajándékozott ugyanis (amennyiben ő nem a termőföld tulajdonosának a közeli hozzátartozója) a termőföldet csak abban az esetben kapja meg, ha az „előszerzésre” jogosult állam, illetve a nevében eljáró NFA nem kíván szerződést kötni.

Az állami „előszerzési” jog az állam számára biztosított elővásárlási joghoz hasonlóan gyakorolható. Az állam képviseletében eljáró NFA az elővásárlási jog jogosultjaként akkor szerez tulajdonjogot, ha a vevőként jelentkező személy által tett ajánlatnak megfelelő szerződést az elővásárlási sorrendben előbbre állók nem tudják megkötni. A Földalaptörvény 8. § (2) bekezdése alapján a vételi ajánlatot a tulajdonos köteles megküldeni az NFA-nak, amely így szerez tudomást a vásárlás lehetőségéről. A Földalaptörvény ugyan nem rendelkezik arról, hogy ajánlékozási szerződés esetén ki és mikor köteles értesíteni az NFA-t a szerződéskötési szándékról vagy akár a már létrejött szerződésről. A Ptk. 117. § (3) bekezdése szerint viszont ingatlan tulajdonjogának az átruházásához az erre irányuló szerződésen vagy más jogcímen felül a tulajdonosváltozásnak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése is szükséges. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló

1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet 75. § (1) bekezdése alapján pedig, ha jogszabályon alapuló elővásárlási jog áll fenn, – mint jelen esetben a Földalaptörvény 8. § (4) bekezdésében biztosított állami „előszerzési” jog – és a tulajdonjog bejegyzését nem az elővásárlási jog jogosultja javára kérik, a tulajdonjog bejegyzési kérelemhez csatolni kell a jogosult nyilatkozatát arról, hogy nem kíván élni elővásárlási jogával. Az ajándékozó és a nem közeli hozzátartozó megajándékozott között érvényesen létrejöhet ugyan a termőföldre vonatkozóan ajándékozási szerződés, de az illetékes körzeti földhivatal nem jegyzi be a megajándékozott tulajdonjogát anélkül, hogy az NFA ne nyilatkozna előszerzési szándékáról. Termőföld vagy tanya tulajdonjogának ingyenes vagy részben ingyenes átruházása esetén a szerződő felek ennek a korlátozó szabálynak az ismeretében kötnék szerződést.

A Földalaptörvényben biztosított állami „előszerzési” jog tehát olyan, a szerződő felek előtt a szerződéskötést megelőzően ismert, rendkívüli, az Európai Unió által megállapított átmeneti időre vonatkozó előírás, amelynek legitim célja a termőföldszerzési tilalmak kijátszásának elkerülése. Ésszerű indoka van tehát a termőföld-tulajdonos és a potenciális megajándékozott szerződési szabadságát korlátozó szabálynak. Az Alkotmánybíróság ezért elutasította a Földalaptörvény 8. § (4) bekezdését az Alkotmány 9. § (1) és (2) bekezdéseiben biztosított szerződési szabadság szempontjából kifogásoló indítványokat.

3.3. Ezt követően megvizsgálta az Alkotmánybíróság azt az indítványt, amely az Alkotmány 13. §-ára, és ezzel összefüggésben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére hivatkozva kifogásolta az állami „előszerzési” jogot. Az indítványozók szerint a sérelmezett rendelkezés indokolatlanul korlátozza a tulajdonos rendelkezési jogát. Ráadásul, „a hivatkozott bekezdésből nem derül ki, hogy ha kisajátításra kerül sor, akkor ki kapja a kártalanítás összegét”.

A Földalaptörvény 8. § (4) bekezdése szerint, amennyiben az állam nevében az NFA szerzi meg a termőföldtulajdont a megajándékozott helyett, akkor az „ingyenesen, vagy részben ingyenesen szerző fél kötelezettsége helyébe a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet – kisajátítási kártalanításra irányadó szabályok szerinti – fizetési kötelezettsége lép”. Az ajándékozás ingyenes juttatás, amellyel szemben nem áll semmilyen vagyoni értékű kötelezettségvállalás. A megajándékozott elfogadási kötelezettsége helyébe lép tehát az állam (NFA) fizetési kötelezettsége. Az NFA által a termőföld tulajdonjogáért fizetett ellenszolgáltatás az ajándékozót illeti. Ez azt jelenti, hogy a termőföld-tulajdonos földje ellenértékéhez jut, vagyis a Földalaptörvény 8. § (4) bekezdése az Alkotmány 13. §-ának megfelelően értékgaranciát nyújt a tulajdonos számára. Az pedig már a tulajdonos döntésén múlik, hogy lemondva ajándékozási szándékáról megtartja a termőföldért kapott kártalanítási összeget, vagy eredeti intencióját fenntartva földje ellenértékét átadja a megajándékozandó személynek. A megajándékozott ugyanis, amennyiben az NFA él a Földalaptör-

vény 8. § (4) bekezdésében biztosított „elővásárlási” joggal, érvényes ajándékozási szerződés hiányában nem válik a termőföld tulajdonosává, és a termőföldért járó kártalanítási összegből is akkor részesül, ha az ajándékozó továbbra is kitart ajándékozási szándéka mellett.

Az Alkotmánybíróság az elszerzési jog alkotmányossági vizsgálatakor a határozat IV. 1.1. pontjában az elővásárlási jog korlátozásának alkotmányosságáról írtakat tartotta szem előtt. Ez alapján és fenti indokokat alapul véve elutasította a Földalaptörvény 8. § (4) bekezdését az Alkotmány 13. §-a és azzal összefüggésben a 2. § (1) bekezdése szempontjából kifogásoló indítványokat.

V.

Az Alkotmánybíróság ezek után sorra vette a Termőföldtörvénynek az elővásárlási jogot és az előhaszonbérleti jogot biztosító rendelkezésein kívüli egyéb, az indítványozók által támadott szabályait, és az Ámt. kifogásolt részeit. Végül az R.1. és R.2. kifogásolt rendelkezéseinek az alkotmányosságát vizsgálta.

1. Több indítványozó a jogbiztonság alkotmányos elvére hivatkozva kérte a Termőföldtörvényben foglalt fogalom meghatározások: a családi gazdaság és a helyben lakó definíciók vizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott fogalom meghatározások nem alkotmányos sértőek. A családi gazdaság [Termőföldtörvény 3. § *h*) pont] olyan gazdálkodási, üzemi forma, amely jogalanynak nem minősül. Természetes személyek gazdálkodhatnak ebben az üzemi formában, a Termőföldtörvény célja ugyanis a családi gazdálkodási forma felélesztése, a kisméretű vállalkozások támogatása a több ezer hektáron gazdálkodó vállalkozási formákkal szemben. Birtokpolitikájának megvalósítása érdekében a törvényhozó minden olyan lépést megtehet, amely az Alkotmány keretei között maradván alkalmas a megjelölt cél elérésére. A családi gazdasági forma létrehozása e keretek között marad. Olyan lehetőséget jelent, amely alapján a mezőgazdasági termelők mérlegelhetnek, hogy a tulajdonukban, illetve használatukban lévő termőföldterületet a törvényben foglalt határértékig növelik, és így nem tartanak igényt a családi gazdálkodási formából eredő előnyökre, vagy a földtulajdonszerzésüket korlátozva igénybe veszik az állami támogatást. A törvényi definíció világos, egyértelműen értelmezhető, jogbizonytalanságot nem okoz, ezért nem sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését.

Az egyik indítványozó szerint „miközben az Alkotmány 15. §-a védi a házasság és a család intézményét, a Tftm. szerinti családi gazdaság definíciója alapján két házasságtalan ‘családi gazdálkodó’ házasságkötése révén családellenes állapot állhat elő”.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem áll elentétben a családi gazdaság Termőföldtörvényben foglalt

fogalma az Alkotmány 15. §-ával. Erre a rendelkezésre alanyi jog nem alapítható, ez ugyanis az államnak a házasság és a család védelmére vonatkozó köteleességét fogalmazza meg: azt az állammélt, hogy a törvényhozó jogszabályok megalkotása útján részesítse védelemben a házasság és a család intézményét. Emellett, az Alkotmány 15. §-a a családot mint társadalmi intézményt, és nem mint „termelési egységet” védi. A családi gazdasági forma bevezetésével a törvényhozó a kisméretű vállalkozási formát támogatja. Ez pedig már nem az Alkotmány 15. §-ának, hanem az Alkotmány 9. § (2) bekezdésének és a 70/B. §-ának a védelmi körébe tartozik.

2. A hátrányos megkülönböztetés tilalmát és a vállalkozás jogát sértőnek tartja az indítványozók egyike a Termőföldtörvény 3. § *i*) 4. pontját, amely alapján családi gazdálkodó az lehet, akinek legalább három év óta a bejelentett állandó lakhelye a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezés nem alkotmányos sértő, az ugyanis nem a vállalkozási tevékenység végzését korlátozza. A jogszabály által nyújtott kedvezmények igénybevételéhez szükséges az, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végző állandó lakhelye legalább három éve az adott településen legyen. Az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozás joga azt jelenti, hogy az állam nem akadályozhatja meg, nem teheti lehetetlenné a vállalkozóvá válást. A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közzgazdasági feltételrendszerbe lép be. A feltételrendszernek azonban meg kell felelnie a piaczgazdaság követelményének, és nem lehet diszkriminatív [54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 342.]. Jelen esetben azonban a három éves helyben lakás követelménye nem jelenti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának (Alkotmány 70/A. §) sérelmét. Bármely természetes személy célul tűzheti a családi gazdálkodóvá válást, aki élethivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységet gyakorol.

3. Nem találta az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét sértőnek a Termőföldtörvény helyben lakóra vonatkozó meghatározását sem [3. § *m*) pont].

Önmagában az a tény, hogy e tág definíció alapján a helyben lakónak minősülő elővásárlásra jogosultak száma igen magas lehet, alkotmányossági problémát nem jelent. A törvény rendelkezéseit végrehajtó R.2. állapítja meg az elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályait, a települési önkormányzat jegyzőjére bízva az ingatlanra vonatkozó vételi/haszonbérleti ajánlat kihirdetésével, és a beérkezett nyilatkozatokkal kapcsolatos feladatokat. Az ehhez szükséges pénzügyi fedezet biztosításának a hiánya miatt állapított meg az Alkotmánybíróság alkotmányos sértő mulasztást a 33/2005. (IX. 29.) AB határozatban. (ABK 2005. szeptember, 517.)

4. Nem alkotmányellenes a Termőföldtörvény 3. § k) pontjában foglalt mezőgazdasági tevékenység definíciója sem. Az indítványozók szerint e meghatározás nem felel meg a mezőgazdasági tevékenységek KSH által azonosítható besorolásának, ami pedig „a gyakorlati jogértelmezés során bizonytalanságokhoz vezethet”, és ekképpen az Alkotmány 2. § (1) bekezdése sérülhet. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Termőföldtörvény és a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszeréről (TEAOR 2003) szóló 9003/2002 (SK 6.) KSH közlemény közötti jogszabályi kollízió fel sem merülhet. A Termőföldtörvény rendelkezései ugyanis az e jogszabály hatálya alá tartozó jogalanyokat kötelezik. A KSH közlemény viszont a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 52. §-a szerint az állami irányítás egyéb jogi eszköze, vagyis olyan nem jogszabályi jogforrás, amely nem közvetlenül a jogalanyokra, hanem kizárólag az adott szervezetre, jelen esetben a KSH-ra vonatkozó kötelező rendelkezést tartalmaz.

5. Elutasította az Alkotmánybíróság az egyik indítvány azon érvét, amely szerint sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmát (Alkotmány 70/A. §) a Termőföldtörvényt módosító 2001. évi CXVII. törvény 18. § (4) bekezdése, az alapján ugyanis a családi gazdálkodóvá váláshoz „elég a családi vállalkozóvá válás ígérete”. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint minden egyes jogalany, aki egyébként a Termőföldtörvényben foglaltak alapján családi gazdálkodóvá válhat, a támadott rendelkezés címzettje lehet, vagyis mindenki számára nyitva állt a lehetőség arra, hogy a családi gazdálkodóra vonatkozó rendelkezések személyi hatálya alá tartozzon, amennyiben vállalta, hogy a mezőgazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékenység élethivatásszerű folytatását 2005. január 1. napjáig megkezdi.

6. Az indítványozók egy része a Termőföldtörvény 25/A. § (6) bekezdését és a 25/D. § (3) bekezdését is alkotmányosértőnek találta. E rendelkezések alapján a földhasználati szerződés bejelentésének elmulasztása a szerződés érvénytelenségét vonja maga után. Az indítványozók szerint e szabály sérti a jogállamiság alkotmányos elvét, aránytalan szankciót rendel ugyanis e mulasztáshoz, és sérti a tulajdonosok Alkotmány 13. § (1) bekezdésében foglalt tulajdon feletti rendelkezési jogát.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tulajdonosok rendelkezési jogát nem érinti a földhasználati szerződés földhivatalhoz történő bejelentésének kötelezettsége. Ez ugyanis a termőföld tulajdonosát sem a szerződéskötésben, sem a szerződés típusának, a tartalmának a meghatározásában, és a szerződő fél kiválasztásában nem korlátozza.

A földhasználati nyilvántartás a termőföld használatára vonatkozó jogok és tények regisztrálására szolgál, ezért a változás bejelentésére szükség van annak érdekében, hogy a nyilvántartás valóban egyezzen a tényleges állapottal.

A földhasználati nyilvántartás 2000. január elsejei bevezetésének egyik fontos indoka az volt, hogy ne csak a termőföldre vonatkozó tulajdoni viszonyok, hanem a földhasználat is követhető, annak jogszerűsége ellenőrizhető legyen, a termőföldhöz kapcsolódó jogok és kötelezettségek alanya ugyanis legtöbb esetben a földhasználó. A földhasználati nyilvántartás valamennyi jogcím szerinti termőföld használatot regisztrálja. Az Európai Unió keretében működő Közös Agrárpolitika (KAP) működtetése, az uniós támogatások szigorú ellenőrzési rendszert igényelnek, a KAP keretében alkalmazott közvetlen termelői támogatások folyósításának elengedhetetlen feltétele a földhasználati nyilvántartás léte.

Mindezek érdekében indokolt a használati szerződés bejelentésére kötelezés, és annak elmulasztása esetén a szerződés érvénytelenségének a megállapítása.

Nem sérti a kilátásba helyezett jogkövetkezmény az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogállamiság elvét sem. A joghátrány a kötelezettek (a földhasználók) számára előre látható, emellett, „[m]inden szankciónak valamilyen mértékben van olyan hatása, hogy az okozott hátránnyal visszatart hasonló cselekményektől. (Jelen esetben a törvényben foglalt kötelezettség nem-teljesítésétől.) Emiatt a polgári jogi szankciók nem tekinthetők alkotmányelleneseknek”. [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 505.]

7. Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányosértést kifogásol az indítványozók egyike, mondván az Országgyűlés elmulasztotta megalkotni a Termőföldtörvény 26. §-ában foglalt birtokrendezési törvényt. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. § (1) bekezdése értelmében mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására akkor kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. A két feltételnek tehát: a jogalkotó mulasztásának és az ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzetnek együttesen kell fennállnia. [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83, 86.; 1395/E/1996. AB határozat, ABH, 1998, 667, 669.; 35/1999. (XI. 26.) AB határozat; ABH 1999, 310, 317.; 6/2001. (III. 14.) AB határozat, ABH 2001, 93, 103.; 49/2001. (XI. 22.) AB határozat, ABH 2001, 351, 355.]

A Termőföldtörvény 26. §-ában a jogalkotó úgy rendelkezett, hogy az általános birtokrendezésről külön törvény megalkotása szükséges. E törvény hatálybalépéséig a Termőföldtörvényben biztosított birtokösszevonási célú önkéntes földcsere az, amely a tulajdonosok szétszórta földjeinek az összevonását szolgálja. A Termőföldtörvény tehát csupán az önkéntes földcsereéről szól, a földbirtokrendezés esetleges közigazgatási megoldásáról, az ún. tagosításról nem. A földbirtok politika meghatározása az Országgyűlésre és a Kormányra tartozik, azt az Alkotmánybíróság csupán alkotmányossági szempontból vizsgálhatja. Jelen ügyben a törvényhozó a Termőföldtörvény

26. §-ában maga döntött úgy, hogy a birtokrendezésről külön törvényben rendelkezik. A birtokrendezésről szóló törvény megalkotása azonban az Alkotmányból kényszerítően nem következik, alkotmányellenes helyzet tehát nem jött létre annak következtében, hogy a jogalkotó 1994 óta nem teljesítette a saját maga számára előírt jogalkotási kötelezettséget.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Termőföldtörvény 26. § (1) bekezdésével kapcsolatban benyújtott, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményező indítványt elutasította.

8. Az indítványozók végül a Termőföldtörvény záró rendelkezései közül kettőt [90. § (1) bekezdés *g*) pont, 90. § (2) bekezdés *b*) pont] támadtak, mondván a felhatalmazás alapján született kormányrendelet [R.1.] és a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszteri rendelet [105/1999. (XII. 22.) FVM rendelet] olyan jogterületet szabályoz, amelyben törvényi szintű szabályozásra volna szükség.

Az Alkotmány 35. § (2) bekezdése szerint a Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki és határozatot hoz. A Jat. 7. §-a pedig úgy rendelkezik, hogy a Kormány az Alkotmányban meghatározott feladatkörében, illetőleg törvényben vagy törvényerejű rendeletben kapott felhatalmazás alapján ad ki rendeletet. A Termőföldtörvény 90. § (1) bekezdés *g*) pontjában a családi gazdaságok létrehozására, nyilvántartásba vételére és működtetésére vonatkozó anyagi és eljárási szabályok megalkotására kapott felhatalmazást.

Az Alkotmány 37. § (3) bekezdésének első mondata alapján a Kormány tagjai feladatuk ellátása körében rendeleteket adhatnak ki. Ezt részletezendő rendelkezik a Jat. 8. § (1) bekezdése úgy, hogy a miniszter feladatkörében és törvényben, törvényerejű rendeletben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján ad ki rendeletet.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Termőföldtörvény felhatalmazó rendelkezéseiben foglalt szabályozási kötelezettség nem vonható az Alkotmányban meghatározott alapvető jogok szabályozásának körébe, és a 90. § (1) bekezdés *g*) pont, valamint a 90. § (2) bekezdés *b*) pont sem a Jat. 15. § (2) bekezdésébe ütköző módon ad felhatalmazást alapvető jogok és köteleességek rendeleti szabályozására. Az Alkotmánybíróság ezért e két rendelkezést támadó indítványokat elutasította.

9. Az Alkotmánybíróság ezt követően a 2001. évi CXVIII. törvény által az Ámt.-be került rendelkezések [25. § (6), (7) bekezdések] alkotmányossági vizsgálatát végezte el.

A szövetkezeti vagyon vagyonnevesítés útján történő felosztásáról az Ámt. rendelkezett, amely speciális szabályokat állapított meg a szövetkezetek tulajdonában, illetve használatában álló termőföldek felosztásáról (13–27. §). A szövetkezeti vagyon átalakítása összekapcsolódott a kárpótlási folyamattal. A termőföld-tulajdon átalakításáról

rendelkezett a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Kptv.). A Kptv. termőföldre vonatkozó szabályainak a végrehajtása után és a Kptv. szerinti árverés lebonyolítása után megmaradó, szövetkezeti tulajdonban lévő földet az Ámt. 25. §-a alapján a tagok és – a közgyűlés döntése alapján – az egyéb jogosultak tulajdonába kell adni. A szövetkezeteket a maradványföldjeik felosztására ösztönző Ámt. 25. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a szövetkezet a földkiadás befejezését követő 60 napon belül nem adja a tagok és az alkalmazottak tulajdonába a Kptv. szerinti, árverésre való kijelöléssel nem érintett, továbbá az árverés lebonyolítása után megmaradó szövetkezeti használatban lévő földet, akkor a maradványföldek a törvény erejénél fogva a magyar állam tulajdonába kerülnek és az NFA kezeli azokat. A 25. § (7) bekezdés alapján azonban a jogosultságot igazoló személy az NFA földkészletéből termőföldet igényelhet vagy 4000 Ft/AK értékű kártalanítási összeget követelhet. A tulajdoni igény jogosultja ugyanis nem maga a szövetkezet, hanem a vagyonnevesítés szabályai szerinti jogosultságát megfelelően igazoló tag vagy alkalmazott. „A szövetkezetek átalakulásáról szóló törvény alapján a szövetkezeti tag, akinek tulajdonjoga a szövetkezetbe való belépéssel nem szűnt meg, illetve a szövetkezeti törvény alapján most keletkezik, jogosult eldönteni, hogy földtulajdonán továbbra is a szövetkezet keretei között vagy önállóan kíván gazdálkodni. Ha nem kíván a szövetkezetben maradni, és a földjét kikéri, akkor nem ‘elvet’ földjét kapja vissza, hanem meglévő földtulajdonával rendelkezik.” [először lásd 238/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 598–599.]

Mindezek alapján megállapítható, hogy a szövetkezeti tulajdon elvonásáról nincs szó, következésképpen az Alkotmánybíróság az Ámt. 25. § (6) és (7) bekezdéseit támadó indítványokat elutasította.

10. Az R.1. 4. § (2) bekezdésének *a*) pontjával és az 5. § (2) bekezdés *b*) pontjával szemben felhozott érvek szerint e rendelkezések önkényesen tesznek különbséget „a mezőgazdasági termelők egy szűkebb, homogén – őstermelői – csoportján belül, de az összes mezőgazdasági termelőn belül is”. Emellett, az indítványozó szerint e rendelkezések korlátozzák a családi gazdálkodó vállalkozási szabadságát is.

Az R.1. 4. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján az FM hivatal a családi gazdaságot akkor veszi nyilvántartásba, ha a családi gazdálkodó nyilatkozik arról, hogy a Termőföldtörvény szerint élethivatásszerűen végzi a mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységet. Az 5. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján pedig az FM hivatal törli a nyilvántartásból a családi gazdaságot, ha nem tett eleget azon feltételnek, hogy élethivatásszerűen végez mezőgazdasági és mezőgazdasági kiegészítő tevékenységet.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R.1. imént idézett rendelkezései nem sértik az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozás jogát, ezek ugyanis nem lehetetlenítik el a családi gazdálkodóvá válást, csupán bizonyos feltételhez kötik a támogatás juttatását. E feltétel nem valósíthat meg az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tilalmazott személyek közötti hátrányos megkülönböztetést. Az R.1. kifogásolt rendelkezései megfelelnek e követelménynek, azok alapján ugyanis minden egyes mezőgazdasági termelő, aki vállalja, hogy élethivatásszerűen végez mezőgazdasági tevékenységet, (vagyis az e tevékenységből származó nettó árbevétele/bevétele, illetve jövedelme az összes nettó jövedelmének legalább az ötven százaléka) jogosult a családi gazdálkodókat megillető kiemelt támogatásra.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság elutasította az R.1. 4. § (2) bekezdés *a)* pontja és 5. § (2) bekezdés *b)* pontja megsemmisítésére irányuló indítványt.

11. Alkotmányjogi összefüggés hiánya miatt elutasította az Alkotmánybíróság azt az indítványi kifogást, amely az R.2. 4. § 2. mondatában található „rangsor” kifejezést, és az e rendelkezésre visszautaló 6. § (1) bekezdés megsemmisítését az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére tekintettel kérte.

12. Visszautasította az Alkotmánybíróság az indítványoknak azt a részét, amelyekben az indítványozók jogszabályi rendelkezés és a vonatkozó alkotmányos szakaszok pontos megjelölése nélkül kérték a Földalaptörvény és az R.1. egésze alkotmányellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Visszautasította az Alkotmánybíróság a földtörvényt módosító 2001. évi CXVIII. törvény 7. § (1) bekezdését támadó indítványt is, az indítványozó ugyanis a kifogásolt rendelkezésre vonatkozóan – annak minősítésén túl – nem terjesztett elő kérelmet az Alkotmánybírósághoz, így az Alkotmánybíróság az Abtv. 22. § (1) bekezdése alapján a felvetést határozott kérelem hiányában nem tekintette érdemben elbírálható indítványi elemnek.

13. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § *b)* pontja alapján, hatásköre hiányában visszautasította az Alkotmánybíróság azt az indítványt, amely a Földtörvény 12/F. § egyes bekezdései helyes sorrendjének a megállapítását kérte. Végül visszautasította az Alkotmánybíróság azt az indítványt is, amely a Termőföldtörvény 3. § *h)*, *i)* és *j)* pontjait érintő jogalkalmazói gyakorlatot sérelmezte, az Alkotmánybíróságnak ugyanis nincs hatásköre a jogszabályokat értelmező közigazgatási és bírói gyakorlat felülvizsgálatára.

14. A Magyar Köztársaság 2001–2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény módosításáról

rendelkező 2002. évi XXIII. törvény jelentős mértékben megváltoztatta a Termőföldtörvény 10. és 21. §-ait. Tanya és termőföld eladása esetén a Termőföldtörvény 2001. december 31-ig hatályos 10. §-a a volt haszonbérő, felesbérő, részesművelő számára garantált elővásárlási jogot, a 21. § pedig a volt haszonbérő számára biztosított előhaszonbérleti jogot, abban az esetben, ha a tulajdonos a haszonbérleti szerződést nem azonnali hatállyal mondta fel. Ezt az előírást módosította 2002. január elsejei hatállyal a 2001. évi CXVII. törvény, amely termőföld és tanya eladása esetén az elővásárlási és előhaszonbérleti jogot első helyen a családi gazdálkodónak, illetve a gazdálkodó család tagjainak tartotta fenn, és csak a hatodik helyen, a magyar államot követően élhetett elővásárlási jogával a haszonbérő, a felesbérő és a részesművelő, illetve előhaszonbérleti jogával a volt haszonbérő. Minthogy e rendelkezést az Országgyűlés a 2002. évi XXIII. törvénnyel módosította, az elővásárlási jogra jogosultak sorrendjében ismét első helyen említve a haszonbérőt, felesbérőt és részesművelőt, az előhaszonbérleti jog rangsorában pedig a volt haszonbérőt, az Alkotmánybíróság a Termőföldtörvénynek az indítvány benyújtásakor hatályban lévő, de az alkotmánybírósági eljárás idején már hatálytalan 10. §-a, 21. §-a és a 13. § (1)–(5) bekezdései alkotmányossági vizsgálatára indult eljárást megszüntette.

Az indítványok benyújtását követően a 2002. évi XXIV. törvény 2. § (2) bekezdése és a 2005. évi CLXXV. törvény 2. §-a módosította a Földalaptörvény 2. § (2) bekezdését, és a földbirtok politika elveit az új szabályozás szerint országgyűlési határozat állapítja meg, az Alkotmánybíróság eljárását e tekintetben megszüntette. A 2002. évi XXIV. törvény 9. §-a módosította a Földalaptörvény 13. § (2) bekezdését is. Ugyanezen okból, a jogszabály hatályon kívül helyezése miatt szüntette meg az Alkotmánybíróság a Földalaptörvény 6. § (1) bekezdés *e)* pontjának, a Földtörvény 12/F. § (4) bekezdés második mondatának, az R.1. 10. § (1) bekezdés *d)* pontjának, az R.2. 8. § második mondatának, az R.3. 6. § (3) bekezdésének és a H.1., valamint a H.2. egészének az alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárást. [Ügyrend 31. § *a)* pont]

15. Az Ügyrend 31. § *e)* pontja alapján szüntette meg az Alkotmánybíróság a Földalaptörvény 21. §-a alkotmányellenességének a megállapítására irányuló eljárást. A Földalaptörvény 21. §-a felhatalmazást ad a Kormány számára, hogy rendeletben állapítsa meg az NFA vagyonyilvántartásának, vagyonkezelésének és hasznosításának részletes szabályait. Az indítványozók szerint a Kormány nem tett eleget a felhatalmazó rendelkezésnek, mert rendelet helyett határozatban szabályozta az NFA-ba tartozó termőföldek hasznosítását. Az indítvány benyújtását követően hatályát veszítette az indítványozók által kifogásolt H.2., jelenleg a Földalaptörvény 21. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a 254/2002. (XII. 23.) Korm. rendelet szabályozza az NFA vagyonyilvántartásának, vagyonkezelésének és hasznosításának részletes szabályait. Az

Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 31. § e) pontja alapján, az okafogyottá vált indítványi kérelem miatt szüntette meg az eljárást.

A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2006. február 21.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyné
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 48/B/2002.

*Dr. Tersztyánszkyné dr. Vasadi Éva alkotmánybíró
különvéleménye*

1. Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező része 1. pontjában foglaltakkal, azaz a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése alkotmányellenessé nyilvánításával és ezzel összefüggésben a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet 4. § (1) bekezdésének p) pontja megsemmisítésével.

Az Alkotmány kisajátítási szabálya – mint azt az Alkotmánybíróság a 21/1990. (X. 4.) AB határozatában (ABH 1990, 73.) leszögezte – olyan garanciális szabály, amely a tulajdonnak nemcsak egyedi hatósági aktussal, hanem törvénnyel való elvonására is irányadó. Az Alkotmány 13. §-ának (2) bekezdése a tulajdon elvonásának feltételeként szabja meg – a kártalanítás mellett – azt, hogy erre csak kivételesen kerüljön sor, ha a közérdek ezt megköveteli. A közérdek által megkövetelt, kivételes körülmény jelenti ebben az esetkörben az alapvető jog korlátozásának kényszerítő okát. Ennek megfelelően a tulajdon elvonásának eseteiben az alkotmányossági vizsgálat arra irányul, hogy indokolt-e a közérdekre való hivatkozás, valamint, hogy a közérdekűnek minősített megoldás nem sért-e valamely más alkotmányos jogot is [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 382.].

Kisajátításnál az Alkotmány 13. §-ának (2) bekezdése alapján a tulajdon védelmét szolgálja annak vizsgálata, hogy a közérdek megléte esetén is fennáll-e a kivételesség követelménye. Ez adott esetben annak ellenőrzését jelenti, hogy a közérdekű célt annál az ingatlannál indokolt-e megvalósítani, amelyre a kisajátítást kérik (479/B/1993. AB határozat, ABH 1993, 665, 667–668.).

Egyetértek azzal, hogy a kisajátítás a tulajdon közjogi eszközökkel történő elvonása, ezért a tulajdonhoz való jog védelme érdekében szigorú alkotmányos garanciákkal körülbástyázott eljárás, amelynek lehetőségét és feltételeit maga az Alkotmány szabályozza. Elfogadom, hogy az Alkotmány közérdekűség fennállása esetén is csak kivételesen teszi lehetővé a kisajátítást. Egyetértek azzal, hogy a kivételesség előírása a kisajátítás lehetőségének további alkotmányos korlátozását jelenti. Úgy gondolom, hogy a kivételesség érvényesülésének biztosítója az a szabály, mely szerint ingatlan tulajdonjogát kisajátítással csak akkor lehet megszerezni, ha az adásvétel útján nem lehetséges, és a kivételesség garanciáját jelenti az az előírás is, amely a kisajátítási hatóság kötelezettségévé teszi annak vizsgálatát, hogy a közérdekű célt a kisajátítani kért ingatlanon indokolt-e megvalósítani. A kivételesség elvét sértene továbbá a 27/1991. (V. 20.) AB határozat (ABH 1991, 73.) értelmében az olyan állami tulajdonszerzés, a tulajdonosok jogának korlátozása, tulajdontárgyaik elvétele, amely emberek, társadalmi csoportok megbélyegzésén, bármiféle diszkriminációján alapszik. Nem lehet szó kivételtől akkor sem, amikor az állam hatalmi pozícióból, ex lege, a magántulajdon túlnyomó részének felszámolásáról rendelkezik, pl. általánosságban a házingatlanok tulajdonba vételéről, iparvállalatok tulajdonba vételéről, ipari és közlekedési vállalatok tulajdonba vételéről; a magántulajdon csaknem teljes felszámolása nem tekinthető közérdekűnek sem. A jelen esetben azonban nem erről van szó.

2. A kisajátítás lehetőségére vonatkozó szabályok értelmezhetők úgy is, mint a termőföld tulajdon megszerzéséhez fűződő, eredeti, átszállaskori teher, a közérdekű célok (megfelelő birtokméret kialakítása, szociális célok a vidéki főfoglalkozás és szakszerűen folytatott mezőgazdasági tevékenység elősegítése érdekében, telekspekuláció meggátolása) érvényesítése érdekében. Jóllehet a tulajdonszerzéssel egyidejű terhelés általában feleslegessé teszi annak vizsgálatát, hogy a tulajdon tárgyának, a termőföldnek a sajátosságai nem tennék-e egyébként is alkotmányossá a tulajdont szerzők tulajdonjogának elvonását kisajátítás útján, a többségi határozatban alkotmányellenessé nyilvánított szabály alapján, a jelen esetben a vizsgálódásnak az indítványok elutasításához kellett volna vezetnie.

A Földalaptörvény kisajátítást engedő szabálya termőföldre vonatkozik. A termőföld tulajdonjoga megszerzése tekintetében a Termőföldtörvény különféle korlátokat állít fel. A termőföldre vonatkozó szabályok vizsgálatakor abból a tényből kell kiindulni, hogy a föld mint természeti tárgy korlátozott mértékben áll rendelkezésre: nem szapo-

rítható és nem helyettesíthető. Ebből adódik, hogy a termőföldnél a tulajdonhoz jutás lehetőségének egyenlő esélye nehezebben teremthető meg, mint más, elvben korlátlanul rendelkezésre álló javaknál. A termőföld a mezőgazdasági termelés alapja. A tulajdoni, birtoklási, használati viszonyok, a föld védelmének szabályai kialakításában meghatározó, hogy az állam milyen agrárpolitikát követ, milyen célokat érvényesít. Hazánkban az Európai Közösségek tagjaként figyelemmel kell lennie arra is, hogy az Európai Közösségek agrárpolitikája nem csak gazdasági, de szociális célokat is érvényesít, és nem támogatja az olyan mezőgazdasági üzemet, amelyek nem jelentik a főfoglalkozásszerűen, szakszerűen folytatott mezőgazdasági tevékenység egzisztenciális feltételét.

Általában úgy tartják, hogy a termőföldek tulajdonosi és használati viszonyainak vonatkozásában a fő választóvonal egyfelől a mezőgazdaságban dolgozó, másfelől az azon kívüli földtulajdonosok között húzódik. Ez utóbbiak jellemzően nem rendelkeznek termelési tényezőkkel, a földet termelés útján nem képesek hasznosítani, ezért csupán a haszonbérlettel elérhető jövedelemszerzésre, illetőleg telekspekulációkra törekednek. A kedvezőtlen birtokstruktúra, a birtokkoncentráció elkerülésére a legtöbb nyugat-európai országban szerzési korlátokat alkalmaznak a birtokmaximum mellett (tehát pl. megkötik, hogy a meglévő üzemhez egy jogüggyelleggel legfeljebb mekkora és a meglévőhöz képest milyen távolságra fekvő terület szerezhető meg), a jogüggyellegket hatósági jóváhagyáshoz kötik, illetve emellett az elaprózódás elleni védekezés érdekében is különféle jogi konstrukciókat alkalmaznak, pl. az öröklést csak egy örökös javára engedik meg. A Földtörvény ismeri a birtokmaximum intézményét, de Magyarországon – Nyugat-Európa számos országával ellentétben – nincs birtokminimum.

Az államnak számos jogi eszköz áll rendelkezésére a kívánt agrárpolitika, birtokstruktúra megvalósításának elősegítésére. Ezek egyike az elővásárlási jogra vonatkozó szabályozás. A most vizsgált kisajátítás lehetősége nem áll fenn abban az esetben, ha a termőföldet elővásárlásra jogosult szerezte meg. A kisajátítás az elővásárlási jog érvényesüléséhez kapcsolódik és az államnak arra ad lehetőséget, hogy birtokpolitikájának az elővásárlási jog gyakorlása hiányában is érvényt szerezhessen. Az elővásárlási jogra vonatkozó szabályok megalkotásával a jogalkotó azt jelzi, hogy milyen alanyi kör számára kívánja a gazdálkodáshoz szükséges termőföldterületet biztosítani, illetve másik oldalról, milyen alanyi kör számára nehezíti vagy akadályozza a termőföld tulajdonának megszerzését. 2001-ben a Földtörvény előnyben részesítette az ún. családi gazdálkodót, az általa művelt földdel szomszédos termőföld adásvétele esetén. Őt követte a tulajdonossal közös háztartásban élő családtag, utána harmadik helyen a helyben lakó szomszéd, ezt követően a helyben lakó. Ötödik volt a sorban a Magyar Állam elővásárlási joga, bármilyen termőföld elidegenítése esetében. Az utolsó helyre került az elővásárlási jog gyakorlására jogosultak között a ha-

szonbérelő, a felesbérelő és a részesművelő, azaz a tényleges földhasználó.

A jogalkotó 2002-ben módosította a szabályozást. A Földtörvény módosítására és ezzel a hatályos szabályozás bevezetésére a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének módosításához kapcsolódva került sor. A 2002. szeptember 2-át követően a földhivatalhoz benyújtott szerződések esetében az elővásárlási jogot illetően első helyre került a haszonbérelő, a felesbérelő és a részesművelő az általa haszonbérlettel termőföld vonatkozásában. Annak érdekében, hogy ezzel a jogcímmel ne lehessen visszaélni, több garanciális korlátot is beépített a törvény. A sorrendben a következő a helyben lakó szomszéd, őt pedig harmadik helyen a helyben lakó követi. A helyben lakó szomszéd és a helyben lakó kategóriáján belül van egy belső sorrend, amely szerint ezek közül első helyen az szerepel, aki családi gazdálkodó, egyéni mezőgazdasági vállalkozó vagy östermelő, végül – ha az adott feltétel jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén áll fenn – az a személy, aki a gazdasági társaságnak tagja (adott esetben helyben lakó részvényese). És végül az utolsó helyen szerepel az elővásárlási jogok sorrendjében a Magyar Állam a Földalaptörvény alapján. A Földalaptörvény módosítása rögzíti azt is, hogy ez a sorrend nem érvényesül akkor, ha közeli hozzátartozók között történik az átruházás, vagy ha közös tulajdonról van szó. A szabályozás arra irányul, hogy termőföldhöz a tényleges földhasználó, a mezőgazdasági tevékenységet foglalkozásként, szakszerűen folytató személy jusson és ne az, aki a termőföldet nem termelés útján törekszik hasznosítani.

Véleményem szerint a tulajdon tárgyának, a termőföldnek a sajátosságaira figyelemmel, a közérdekű célok – ezek között a megfelelő birtokméret kialakítása, a vidéki főfoglalkozás és szakszerűen folytatott mezőgazdasági tevékenység elősegítése szociális okokból is, a telekspekuláció meggátolása – érvényesítése hazánk viszonyai között nem korlátozza alkotmányellenesen a tulajdont szerzők tulajdonjogát. A vizsgált kisajátítás, korlátozott körben, a Földalaptörvény 8. § (3) bekezdése szerint, nem ellentétes a kivételesség elvével. Az Alkotmánybíróságnak az indítványokat teljes egészében el kellett volna utasítania.

Budapest, 2006. február 21.

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva s. k.,

alkotmánybíró

A különvéleményhez csatolkozok:

Dr. Balogh Elemér s. k.,

alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,

alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság
8/2006. (II. 22.) AB
határozata**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Nagykapornak község Önkormányzatának a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 4/1993. (XI. 1.) rendelete 1. § (1) bekezdése *aa*) alpontjának „munkanapokon (hétfő–péntek)” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

A Nagykapornak község Önkormányzatának a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 4/1993. (XI. 1.) rendelete 1. § (1) bekezdése *aa*) alpontja a következő szöveggel marad hatályban:

„*aa*) étkeztetés, mely áll az idős, beteg és rászoruló emberek részére napi egyszeri ebéd biztosításából”

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Nagykapornak község Önkormányzatának a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 4/1993. (XI. 1.) rendelete 1. § (1) bekezdése *aa*) alpontja megsemmisített szövegrésze a Zala Megyei Bíróság előtt 1.K.22.533/2004. szám alatt folyamatban lévő perben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közönlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Zala Megyei Bíróság 1.K.22.533/2004. szám alatt folyamatban lévő perben – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése alapján – kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.

Az indítványozó megyei bíróság alkotmányellenesnek ítélte az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó, Nagykapornak község Önkormányzatának a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 4/1993. (XI. 1.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. § (1) bekezdése *a/aa*) pontjának egészét. Indítványának lényege alapján azonban csak a kifogásolt rendelkezés „munkanapokon (hétfő–péntek)” szövegrészét kifogásolta. Kérte ezért a támadott rendelkezés megsemmisítését, valamint a rendel-

kezés alkalmazhatóságának az említett perben történő kizárását.

Az indítványozó megyei bíróság álláspontja szerint az Ör. kifogásolt rendelkezése ellentétes a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 62. § (1) bekezdésével.

Az indítványozó megyei bíróság kifejtette, hogy a Szocvtv. 62. § (1) bekezdése szerint a szociálisan rászorultaknak „legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről” kell gondoskodni. A Szocvtv. 57. § (1) bekezdés *c*) pontja értelmében az étkeztetés szociális alapszolgáltatásnak minősül. A Szocvtv. 86. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint a települési önkormányzat köteles az étkeztetést, mint alapszolgáltatást biztosítani. Ehhez képest Nagykapornak község Önkormányzata, mint települési önkormányzat az Ör. 1. § (1) bekezdés *aa*) pontja alapján az alapellátások keretében csak „munkanapokon (hétfő–péntek)”, tehát „a törvényi rendelkezést szűkítve” biztosítja az étkeztetést. Az indítványozó ezért az Ör. rendelkezését a törvényi rendelkezéssel, mint magasabb szintű jogszabállyal ellentétesnek tartotta. A magasabb szintű jogszabállyal ellentétes önkormányzati rendelet miatt pedig az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének sérelmét kérte megállapítani.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. A Szocvtv.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„56. § (1) A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó ellátást (a továbbiakban: személyes gondoskodás) az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.

(2) A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.”

„57. § (1) Szociális alapszolgáltatások

(...)

c) az étkeztetés, (...)”

„62. § (1) Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

(2) Étkeztetésben kell részesíteni azt az igénylőt, illetve általa eltartottat is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az (1) bekezdés szerinti étkezéssel más módon gondoskodni.

(3) A településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére lehetőséget kell biztosítani az étkeztetés igény-

bevételére, illetve segítséget kell nyújtani a saját lakóhelyükön történő étkezés biztosítására.”

„86. § (1) A települési önkormányzat köteles biztosítani (...)

b) étkeztetést, (...)”

„92. § (1) A helyi önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról rendeletet alkot.

(2) Ha törvény másként nem rendelkezik, a helyi önkormányzat az (1) bekezdés szerinti rendeletben szabályozza

a) az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodás formáit;

(...)”

3. Az Ör.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„1. § (1) Nagykapornak község Önkormányzata az alábbi személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátási formákat biztosítja:

a) Alapellátások:

aa) étkeztetés, mely áll az idős, beteg és rászoruló emberek részére munkanapokon (hétfő–péntek) napi egyszeri ebéd biztosításából. (...)”

III.

Az indítvány megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában összefoglalta az önkormányzati rendeletalkotás szabályait, s azokat elvi jelleggel értelmezte; eszerint: az „Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a helyi képviselő-testület önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz, a 44/A. § (2) bekezdése pedig rögzíti, hogy a helyi képviselő-testület a feladatkörében rendeleteket alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Alkotmány e tételei az önkormányzat rendeletalkotási szabadságát rögzítik (amely így az Alkotmány által védett önkormányzati alapjog), de egyben meghatározzák a rendeletalkotási szabadság korlátait is: az önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal. Az önkormányzati rendeletalkotást érintően az Ötv. 16. § (1) bekezdése garanciális jelleggel rögzíti, hogy »A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.« Az Alkotmány és az Ötv. fenti rendelkezései egymásra vonatkoztatott értelmezése során az Alkotmánybíróság a 17/1998. (V. 13.) AB határozatában elvi élel állapította meg: »önmagában véve az, hogy a társadalmi viszonyok meghatározott körét országos érvényű jogszabály a szabályozási körébe vonta, nem akadályozza az önkormányzati rendeletalkotásnak. Ha ugyanis helyi közügyről van szó, az önkormányzati testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében – külön törvényi felhatalmazás hiányában is – jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes,

ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.« (ABH 1998, 155.)

Az önkormányzat rendeletalkotási szabadsága tehát egyrészt a törvény felhatalmazásából eredő, a törvény keretei közötti rendeletalkotásra vonatkozik, másrészt mintegy »eredeti«, az Alkotmányból folyó – a helyi közügyek szabályozására általában is irányadó – rendeletalkotási szabadságból áll.” [69/2002. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2002, 398, 403–404.]

2. A jelen ügy tárgyát képező, az étkezés, mint személyes gondoskodást nyújtó ellátás önkormányzati szabályozása törvényi felhatalmazásokon nyugszik.

A Szocvtv. 56. § (1) bekezdése szerint a „szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó ellátást (a továbbiakban: személyes gondoskodás) az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják”. A Szocvtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a „személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat”. A Szocvtv. 57. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően az étkeztetés szociális alapszolgáltatásnak minősül. A Szocvtv. 86. § (1) bekezdés b) pontja szerint a települési önkormányzat köteles az étkeztetést biztosítani. A Szocvtv. 92. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat „a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról”, többek között tehát az étkeztetésről, „azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról rendeletet alkot”. A Szocvtv. hivatkozott rendelkezései így kötelezik Nagykapornak község Önkormányzatát, mint települési önkormányzatot arra, hogy a szociálisan rászorultak részére nyújtott személyes gondoskodás körében étkeztetést biztosítson, s ennek igénybevételéről rendeletet alkosson.

A Szocvtv. 62. § (1) bekezdése az étkeztetéssel kapcsolatosan részletesen meghatározza: „Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.” A Szocvtv. 62. § (2) bekezdése szerint: „Étkeztetésben kell részesíteni azt az igénylőt, illetve általa eltartottat is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az (1) bekezdés szerinti étkezéssel más módon gondoskodni.” Ezen túlmenően a Szocvtv. 62. § (3) bekezdése tágabb személyi kör részére is gondoskodik az étkeztetés biztosításáról. A Szocvtv. 62. § (1) és (2) bekezdése szerint tehát a szociális rászorultaknak, illetve az időseknek és betegeknek „a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről” gondoskodni kell, feltéve, hogy az említett személyek „azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani”, illetve nem képesek arról „más módon gondoskodni”.

Az Ör.-t a Szocvtv. fentiekben hivatkozott felhatalmazó rendelkezései alapján, annak végrehajtására alkotta meg Nagykapornak község Önkormányzata. Erre utal az Ör. preambuluma is. Az Ör. 1. § (1) bekezdése Nagykapornak község Önkormányzatának a személyes gondoskodást

nyújtó szociális ellátási formáit határozza meg, ezen belül az a) pontban az alapellátások körét. Az alapellátások részeként az Ör. 1. § (1) bekezdés aa) pontja biztosítja az étkeztetést, „mely áll az idős, beteg és rászoruló emberek részére munkanapokon (hétfő–péntek) napi egyszeri ebéd biztosításából”.

Az Ör. a Szocvtv.-hez hasonlóan az idős, beteg és rászoruló emberek részére biztosítja az étkeztetést, de a személyi kört érintően nem alkalmazza a Szocvtv. 62. § (1) és (2) bekezdése szerinti megszorító feltételeket. Az Ör. tehát a Szocvtv. 62. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknál tágabban határozza meg az étkeztetésre jogosultak körét. Erre a helyi önkormányzatnak lehetősége van, hiszen a helyi önkormányzat „jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra”. [17/1998. (V. 13.) AB határozat, ABH 1998, 155.]

Az Ör. 1. § (1) bekezdés aa) pontja ugyanakkor az étkeztetést csak „munkanapokon (hétfő–péntek)” biztosítja. Ezzel ellentétben a Szocvtv. 62. § (1) bekezdése az ellátottak „legalább napi egyszeri meleg étkezéséről” való gondoskodást kötelezővé teszi, mely a Szocvtv. 86. § (1) bekezdés b) pontja szerint a települési önkormányzat, vagyis a jelen esetben Nagykapornak község Önkormányzatának kötelezettsége. A települési önkormányzat a mindennapi étkeztetésről való gondoskodási kötelezettségének nem tesz eleget, ha az étkeztetést csak munkanapokon biztosítja. Ezért az Ör. 1. § (1) bekezdés aa) pontjának „munkanapokon (hétfő–péntek)” szövegrésze ellentétes a Szocvtv. 62. § (1) bekezdésében, mint magasabb szintű jogszabályban foglaltakkal. A magasabb szintű jogszabállyal ellentétes önkormányzati rendeleti szabályozás pedig az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének sérelmét eredményezi. Az alkotmányellenesség megállapítása eredményeként az Alkotmánybíróság az Ör. 1. § (1) bekezdés aa) pontjának „munkanapokon (hétfő–péntek)” szövegrészt megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság az alkotmányellenesnek ítélt és megsemmisített rendelkezéssel kapcsolatban megállapította, hogy az a Zala Megyei Bíróság előtt 1.K.22.533/2004. szám alatt folyamatban lévő perben nem alkalmazható.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2006. február 20.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 415/B/2005.

Az Alkotmánybíróság 9/2006. (II. 22.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendelet ellen benyújtott alkotmányjogi panasz alapján meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az állatok tartásáról szóló 35/2003. (XI. 27.) Ör. sz. rendeletének 20. §-a alkotmányellenes, ezért azt a jelen határozat kihirdetése napjával megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az állatok tartásáról szóló 35/2003. (XI. 27.) Ör. sz. rendeletének 20. §-a a Nógrád Megyei Bíróság által jogerősen befejezett 10.K.20.708/2004/10. számú ügyben nem alkalmazható.

3. Az Alkotmánybíróság Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az állatok tartásáról szóló 35/2003. (XI. 27.) Ör. sz. rendeletének 13. § (1) bekezdése és 3. számú melléklete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az alkotmányjogi panasz előterjesztője indítványában kérte Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az állatok tartásáról szóló 35/2003. (XI. 27.) Ör. sz. rendelete (a továbbiakban: Ör.) több rendelkezése alkotmányellenességének és alkalmazhatósága tilalmának kimondását a vele szemben folyamatban volt, jogerősen befejezett ügyekben.

Az indítványozót a Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Okmány, Igazgatási és Közterület-felügyeleti Irodája 31.055/2003. számú határozatával kötelezte rottweiler fajtájú kutyája tartásának megszüntetésére, társasházi lakótársai által benyújtott bejelentés alapján. Az indítványozó a határozatot a Nógrád Megyei Közigazgatási Hivatalnál megfellebbezte, arra hivatkozással, hogy a kutya az ő megélhetését is biztosítja. A Nógrád Megyei Közigazgatási Hivatal 10.102/2003. számú határozatával helybenhagyta a Salgótarján Megyei Jogú Város

Polgármesteri Hivatal Okmány, Igazgatási és Közterület-felügyeleti Irodája 31.055/2003. számú határozatát. Az indítványozó ezt követően bírósághoz fordult, s a Nógrád Megyei Bíróság hatályon kívül helyezte a Nógrád Megyei Közigazgatási Hivatal 10.102/2003. számú határozatát és új eljárásra kötelezte azt. Ezen határozat indokolása szerint a Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának az állattartásról szóló 7/1992. (V. 25.) Ör. sz. rendelete 16. § (1) bekezdése lehetővé tette azt, hogy a polgármester méltányossági alapon engedélyezze a kutyatartást. Ezáltal figyelembe lehetett volna venni, hogy a kutya az indítványozó megélhetésének biztosításához szükséges.

Ezt követően az indítványozó kérelemmel fordult Salgótarján Megyei Jogú Város polgármesteréhez, hogy méltányossági alapon engedélyezze rottweiler fajtájú kutyája tartását. 2003. december 1-jén hatályba lépett az Ör., és egyidejűleg hatályát veszítette a Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának az állatok tartásáról szóló 7/1992. (V. 25.) Ör. sz. rendelete. Az indítványozó által ekkor előterjesztett kérelem ügyében a Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Okmány, Igazgatási és Közterület-felügyeleti Irodája hozott határozatot 9.943-1./2004. számon, s a kérelmet elutasította. A határozat indokolása szerint az időközben hatályba lépett Ör. 20. §-a alapján az állattartási ügyekben a jegyző jár el, és az Ör. nem teszi lehetővé, hogy a polgármester méltányossági alapon engedélyezze a kutyatartást. Emellett az Ör. 13. §-a kizárta nagytestű vagy támadó természetű ebek tartását többlakásos épületekben, az Ör. 3. számú melléklete pedig a rottweiler fajtájú ebeket mind nagytestű, mind támadó természetű ebekként sorolta be. A Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Okmány, Igazgatási és Közterület-felügyeleti Irodája 9.943-1./2004. számú határozatát a Nógrád Megyei Közigazgatási Hivatal 10.199-3/2004. számú határozatával helyben hagyta. Ezt követően a Nógrád Megyei Bíróság 10.K.20.708/2004/10. számú ítéletében kötelezte az indítványozót az eb tartásának megszüntetésére, ugyanazon indokolás alapján, amelyen a Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Okmány, Igazgatási és Közterület-felügyeleti Irodája 9.943-1./2004. számú határozata is alapult. Vagyis az Ör. alapján a jegyző jogosult eljárni állattartási ügyekben, és kizárt az, hogy a polgármester méltányossági alapon engedélyezze az állattartást.

Az indítványozó – indítványában és az Alkotmánybíróság felhívására benyújtott indítvány-kiegészítésében – egyrészt azt sérelmezi, hogy az Ör. 13. § (1) bekezdése és 3. számú melléklete több magasabb szintű jogszabállyal ellentétes. Így a társasházakról szóló 1997. évi CLVII. törvénnyel. Az Ör. 13. § (1) bekezdése és 3. számú melléklete ugyanis úgy zárja ki bizonyos fajtájú ebek tartását a többlakásos épületekben, hogy nem tesz különbséget az önkormányzati tulajdonú és az „alapító okirattal rendelkező” társasházak között. Ezzel az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sértő módon beleavatkozik a társasházak magánéletébe és házirendjébe, amely az – időközben hatályon kívül

helyezett – társasházakról szóló 1997. évi CLVII. törvény 22. § d) pontjának védelme alatt áll. Az indítványozó álláspontja szerint az Ör. „nem vette figyelembe” a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 98., 100. és 115. §-ában foglaltakat.

Az indítványozó szerint alkotmányellenes, hogy az Ör. 20. §-a a jegyzőre ruházta az állattartási ügyekben való hatósági jogkört. Jegyzőre ugyanis csak törvény és kormányrendelet telepíthet hatósági jogkört, önkormányzati rendelet nem. Az indítványozó ezzel kapcsolatban a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 9. §-ára, valamint az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésére hivatkozik.

Az indítványozó alkotmányellenesnek véli az Ör. általa megjelölt rendelkezéseit azért is, mert az Ör. – a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvénnyel (a továbbiakban: Jat.) is ellentétesen – nem állapított meg átmeneti szabályokat az állattartásra nézve. Ez az Alkotmány 2. § (1) bekezdését sérti.

Az indítványozó kérte az Ör. általa hivatkozott rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását, megsemmisítését és az ügyben való alkalmazási tilalom kimondását. Az indítványozó továbbá igazolta, hogy a Nógrád Megyei Bíróság 10.K.20.708/2004/10. számú ítéletét 2004. november 22-én kézbesítették részére. Indítványa 2005. január 5-én érkezett az Alkotmánybírósághoz, vagyis az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. §-ában meghatározott 60 napos határidőn belül.

II.

Az Alkotmánybíróság rendelkező részben foglalt döntése az alábbi jogszabályi rendelkezéseken alapul:

Alkotmány:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

Ötv.:

„7. § (1) Törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet kivételesen a polgármestert, a főpolgármestert, a megyei közgyűlés elnökét államigazgatási hatósági hatáskörrel ruházhatja fel. Törvény vagy kormányrendelet államigazgatási feladatot, hatósági hatáskört állapíthat meg a jegyzőnek, a főjegyzőnek és kivételesen a képviselő-testület hivatala ügyintézőjének is.”

„9. § (3) A képviselő-testület egyes hatásköreit a polgármesterre, a bizottságaira, a részönkormányzat testületére, a kisebbségi önkormányzat testületére, törvényben meghatározottak szerint társulására ruházhatja. E hatáskör gyakorlásához utasítást adhat, e hatáskört visszavonhatja. Az átruházott hatáskör tovább nem ruházható.”

Ptk.:

„98. § A tulajdonost megilleti a birtoklás joga és a birtokvédelem.”

„100. § A tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen szomszédait szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné.”

„115. § (1) A tulajdonjogi igények nem évülnek el.

(2) A tulajdonos a birtokvédelem szabályai szerint önhatalommal is kizárhat vagy elháríthat minden olyan jogellenes beavatkozást vagy behatást, amely tulajdonjogának gyakorlását akadályozza, korlátozza vagy lehetetlenné teszi.

(3) A tulajdonos követelheti a jogellenes beavatkozás vagy behatás megszüntetését, ha pedig a dolog a birtokából kikerült, követelheti a visszaadását.”

A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) rendelkezései:

„13. § (1) A közösség szerveit, azok hatáskörét, jogait és kötelezettségeit, a közös költség viselésének szabályait a közösség szervezeti-működési szabályzatában kell megállapítani.

(2) A szervezeti-működési szabályzatnak – e törvény keretei között – tartalmaznia kell:

(...)

c) a társasházi lakóépület házirendjére, (...) vonatkozó részletes szabályokat.”

„26. § (1) A szervezeti-működési szabályzatban meg kell határozni a külön tulajdonon belüli építési-szerelési munka, és a zajjal járó más tevékenység végzésének a lakhatás nyugalmaát szolgáló szabályait (a továbbiakban: házirend); e szabályok nem lehetnek ellentétesek az építésre, illetőleg a zajszint határértékére a lakóépület tekintetében irányadó külön jogszabályok rendelkezéseivel.

(2) A közösség a házirendben meghatározza a közös tulajdonban lévő épületrészek, területek és helyiségek használatára vonatkozó részletes szabályokat is.”

Ör.:

„13. § (1) Többlakásos épületben a nagytestű vagy támadó természetű eb tartása tilos!

Ezen épületek előterében, lépcsőházában, udvarán, közös használatú helyiségeiben, pincéiben, bármely eb tartása tilos.”

„20. § Állattartással kapcsolatos ügyekben a jegyző jár el.”

„3. számú melléklet

1. Nagytestű ebek, így különösen:

alaskai malamut, angol masztiff, angol véreb, argentin dog, bernáthegeyi, berni pásztor, briard, fila brasileiro, ír farkaskutya, kaukázusi juhász, komondor, kuvasz leonbergi, nápolyi masztiff, német dog, német juhász, óangol juhász, óriás schnautzer, rottweiler, sarplaninac, újfundlandi fajták és keverékeik.

2. Támadó természetű ebek, így különösen:

alaskai malamut, angol bulldog, angol masztiff, argentin dog, bandog, boxer, bullterrier, dobermann, fila brasileiro, ír farkaskutya, jagd terrier, kaukázusi juhász, kínai harcikutya, komondor, kuvasz leonbergi, nápolyi masztiff, német dog, német juhász, óangol juhász, óriás schnautzer,

puli, rottweiler, staffordshire bullterrier, staffordshire terrier fajták és keverékeik.”

III.

Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint részben megalapozott.

1.1. Az Alkotmánybíróság több határozatában megállapította, hogy a helyi közhatalom gyakorlásába beletartozik az is, hogy a helyi önkormányzat olyan társadalmi viszonyokat szabályozzon a lakosság érdekei védelmében, amelyeket magasabb szintű jogszabály még nem szabályozott. [Például 23/2000. (VI. 28.) AB határozat, ABH 2000, 134, 136.] Helyi közügy szabályozása során az önkormányzat arra is jogosult, hogy külön törvényi felhatalmazás hiányában, országos érvényű jogszabály által szabályozott társadalmi viszonyt a magasabb szintű jogszabállyal nem ellentétesen, azt kiegészítő jelleggel szabályozzon. [17/1998. (V. 13.) AB határozat, ABH, 1998, 155.] Az önkormányzatok rendeletalkotására ebben a tekintetben az Ötv. 16. §-a irányadó.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az önkormányzat dönthet úgy, hogy a lakosság békés együttélése és a későbbi jogviták elkerülése érdekében szabályozza az állattartás helyi kérdéseit. Az Ör. 11. §-ában felsorolt állatok tartásának engedélyezése önkormányzati hatósági ügy, amelyre az Ötv. 9. §-ában foglaltak az irányadók.

Az Ötv. 9. § (3) bekezdése értelmében azonban csak önkormányzati hatósági jogkör tekintetében van jogkör-átruházási joga a képviselő-testületnek az ott meghatározott szervekre, eszerint a polgármesterre, a bizottságára, és a részönkormányzat képviselő-testületére, kisebbségi önkormányzat testületére, törvényben meghatározottak szerint társulására.

A jegyzőre csak törvény, vagy kormányrendelet telepíthet kizárólag államigazgatási (és nem önkormányzati) hatósági jogkört [Ötv. 7. § (1) bekezdés; valamint Alkotmány 44/B. § (3) bekezdés]. A jegyzőre az önkormányzat képviselő-testülete tehát nem ruházhat önkormányzati hatósági jogkört.

Az Ör. 20. §-a tehát az Ötv. 9. § (3) bekezdésével ellentétesen, és így az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sértő módon adott önkormányzati hatósági jogkört a jegyzőnek. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 20. §-a alkotmányellenes, és azt megsemmisítette.

1.2. Az Abtv. 48. § (3) bekezdése szerint alkotmányjogi panasz esetén az Alkotmánybíróság eljárására az Abtv. 40–43. §-ában foglaltak az irányadók.

A 23/1998. (VI. 9.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott: „Az alkotmányjogi panasz – mint az utólagos normakontrolltól különböző jogintézmény – létjogosultságát ugyanis a fentiek szerint éppen az adja, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdésében biztosított jogkörével élve az indítványozót ért jogsérelemre ak-

kor is biztosítson jogorvoslást, ha egyébként a sérelmezett rendelkezést az alkotmánybíróvási határozat közzétételének napjával, vagy a jövőre nézve semmisíti meg.” (ABH 1998, 182, 187.)

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Nógrád Megyei Bíróság által jogerősen befejezett 10.K.20.708/2004/10. számú ügyben az alkotmányellenesnek minősített és megsemmisített szabálynak alkalmazási tilalmáról is rendelkezett.

2. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette – először a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban –, hogy „a tulajdonhoz való jog – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján – alapvető jog, amely azonban nem korlátlan. A tulajdonosnak joga gyakorlása során tekintettel kell lennie mások jogaira és jogos érdekére. A tulajdonhoz való jog tehát korlátozható, a korlátozás azonban akkor alkotmányos, ha az másik jog védelme vagy érvényesülése, illetve valamely alkotmányos cél érdekében történik, mely más módon nem érhető el, továbbá ha a korlátozás arányban áll az elérni kívánt cél fontosságával.” (ABH 1991, 22.) A tulajdonjog tartalmát és védelmét a Ptk. X. fejezete szabályozza részletesen, e rendelkezések keretnek azoknak az egyéb jogszabályoknak is, melyek a közérdek vagy jogos magánérdek érvényesülését a tulajdon szabadságával szemben lehetővé teszik. (285/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 827, 828.)

„A helyi önkormányzatnak a köz érdekében jogában áll korlátozni a tulajdonhoz (lakáshasználathoz) való jogot, a lakók közötti jogviták megelőzése érdekében. Mint azt az Alkotmánybíróság korábbi, az állattartás egyes szabályai-val foglalkozó határozatában kifejtette: a helyi önkormányzat a helyi lakóközösség együttélésének védelme érdekében jogosult önkormányzati rendeletet alkotni – a magasabb szintű jogszabályok keretei között.” [23/2000. (VI. 28.) AB határozat, ABH 2000, 134.]

Az Alkotmánybíróság idézett határozataiból is következően a Ptk. indítványozó által hivatkozott rendelkezései nem zárják ki azt, hogy az önkormányzat képviselő-testülete az állattartás helyi szabályait rendeletben állapítsa meg. A Ptk. 98., 100., illetve 115. §-a a birtok, illetve tulajdonvédelem egyes kérdéseit rendezi. Ezen rendelkezések alapján azonban az önkormányzat képviselő-testületének rendelet-alkotási joga nem kizárt az állattartási ügyek tekintetében. Éppen ezért az Ör. 13. § (1) bekezdése és 3. számú melléklete a Ptk. ezen rendelkezéseivel nem ellentétes, így az Alkotmány 44/A. §-át nem sérti.

Az állattartás szabályainak megalkotásakor olyan szabályokat alkothat a képviselő-testület, amelyek mind az önkormányzati, mind a nem önkormányzati ingatlanokra (társasházi lakásokra, vagy akár családi házakra) is kiterjednek. A Tht. 13. § (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója a társasházi közösségre, hogy kötelezően, a szervezeti- és működési szabályzat részeként alkossa meg a házi-

rendet. A társasházi közösség házirend alkotási joga azonban nem korlátozza a képviselőtestület jogalkotási hatáskörét. A Tht. rendelkezéseiből tehát nem vezethető le a képviselő-testület rendelet-alkotási jogának korlátozottsága az állattartás szabályozását illetően.

Ez alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 13. § (1) bekezdése és 3. számú melléklete nem ellentétes a Tht. 13. § (2) bekezdés c) pontjával, illetve 26. §-ával, és így az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság indítvány hiányában nem vizsgálta azt, hogy az Ör. 3. sz. mellékletében foglalt felsorolás, a kutyafajták ott található csoportosítása, és a kutyák tartásának ezen felsorolás-csoportosítás alapján történő korlátozása az Ör. 13. § (1) bekezdésében nem ellentétes-e más magasabb szintű jogszabállyal, illetve az Alkotmány más rendelkezésével.

A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében elutasította.

Az indítványozó kérte annak megállapítását is, hogy az Ör. a 13. § és a 3. számú melléklete tekintetében a képviselő-testület nem alkotott átmeneti rendelkezéseket. Ez álláspontja szerint a jogbiztonságot sérti.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az átmeneti rendelkezések hiánya abban az esetben vet alkotmányossági problémát, amennyiben az átmeneti szabályok nélkül sérülne a visszaható hatályú jogalkotás tilalma. A Jat. 12. § (2) bekezdése szerint „a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé”.

„Következetes az alkotmánybíróvási gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell”. [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.]

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. hatálybalépése napjával hatályon kívül helyezte az állattartásra vonatkozó korábbi rendeletet és annak módosítását, továbbá hogy az Ör. kihirdetése napjával lépett hatályba. Az Ör. 22. §-a, amely az Ör. hatálybalépéséről rendelkezik, nem állapított meg átmeneti szabályokat. Azonban az Ör. 22. § (2) bekezdése 30 napos felkészülési időt biztosított az állatok tartására vonatkozó szabályok tekintetében.

Ezen kívül is az Ör. által hatályon kívül helyezett, Salgótarján Megyei Jogú Városnak az állatok tartásáról szóló 7/1992. (V. 25.) Ör. sz. rendelete 12. § (1) bekezdése ugyancsak kizárta nagytestű, valamint támadó természetű (az indítványozó által vitatott, vagyis a rottweiler fajta) ebek tartását a többlakásos épületekben, így ezen rendel-

kezelések tekintetében az Ör. ugyanolyan tartalommal szabályozott.

Miután az Ör. 13. §-a, valamint 3. sz. melléklete tekintetében az állatok tartásának szabályozása nem előnyösebb, de nem is hátrányosabb az érintettekre a korábbi szabályozásnál, valamint nem tekinthetők meghatározott társadalmi viszonyt első ízben rendező szabályoknak, illetve miután az Ör. kellő felkészülési időt (30 nap) biztosított 22. §-ában, így a visszamenőleges hatály tilalmába ütközés az átmeneti szabályok hiánya miatt a tekintetükben nem állapítható meg. Mivel az Ör. 13. § (1) bekezdése, valamint 3. sz. melléklete tekintetében az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelme nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is elutasította.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának Magyar Közlönyben történő közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2006. február 20.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 8/D/2005.

A Miniszterelnök határozatai

A Miniszterelnök 15/2006. (II. 22.) ME határozata

központi tiszt cím megszüntetésének megállapításáról

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 245/J. § (4) bekezdése alapján – a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 31/D. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel – megállapítom, hogy

dr. Molnár Csaba központi tiszt címe – hivatásos szolgálati jogviszonyának megszüntetésére tekintettel –

2006. február 28-i hatállyal

megszűnik.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

VI. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

Az Országos Választási Iroda közleménye

Az Országos Választási Iroda a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 38. § (1) bekezdése c) pontjában foglaltak alapján az alábbi tájékoztatást teszi közzé:

Az Országos Választási Bizottság tagjai:

Dr. Szigeti Péter (elnök)

Dr. Halmai Gábor (elnökhelyettes)

Dr. Fazekas Marianna

Dr. Ivancsics Imre

Dr. Molnár Miklós

Az Országos Választási Bizottság hivatali helyiségének címe:

1094 Budapest, Balázs B. u. 35.

Az Országos Választási Iroda vezetője:

Rytkó Emília

Az Országos Választási Iroda hivatali helyiségének címe:

1094 Budapest, Balázs B. u. 35.

Budapest, 2006. február 17.

Országos Választási Iroda

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként – akár színes oldalakon is – helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

Az Európai Unió Hivatalos Lapja 2004. május 1-jétől az Európai Unió hivatalos nyelveként magyarul is megjelenik. A hivatalos lap L és C sorozatból áll.

Az L (Legislation) sorozatban kerülnek kiadásra az Európai Unió hatályos jogszabályai, az ún. elsődleges jogforrások (alapító szerződések, csatlakozási szerződések, társulási szerződések), továbbá az alábbi jogforrások: *rendeletek, irányelvek, határozatok*.

Az EU Hivatalos Lapjában történő közzétételt követően az évfolyam és a kötet számára, valamint a megjelenés dátumára hivatkozással, cím szerint, 2004. május 1-jétől folyamatosan tájékoztatást adunk a hivatalos lap L kiadásaiban megjelenő jogi aktusokról a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő **Hivatalos Értesítőben**.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2006. évi éves előfizetési díja: 13 356 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. telefon/fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, telefon: 321-5971, fax: 321-5275).

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐ** című lapot ..... példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve: .....

címe (város/község, irányítószám): .....

utca, házszám: .....

Ügyintéző (telefonszám): .....

2006. évi előfizetési díj fél évre 6678 Ft áfával

egy évre 13 356 Ft áfával

Számlát kérek a befizetéshez.

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.: .....

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik – többek között – a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelenetéséről.

A Határozatok Tárát szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezres) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámon.

Éves előfizetési díja 2006. évre: 20 664 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlönyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel./fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házsám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

2006. évi előfizetési díj egy évre: 20 664 Ft áfával.

fél évre: 10 332 Ft áfával.

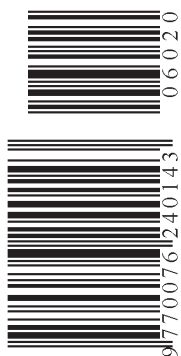
Csekket kérek a befizetéshez

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel.: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában vagy a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275), illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2006. évi éves előfizetési díj: 90 216 Ft. Egy példány ára: 207 Ft 16 oldal terjedelemben, utána +8 oldalanként +184 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbelen emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

06.0509 – Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert vezérigazgató-helyettes.